

Gebruikte symbolen:	ⓘ	= bron
	†	= (leeftijd van de) doelgroep
	→	= bestellen

Afval

“Welkom in ons milieustraatje...”

BO-AFV001

① Wijnen Guido, school 't Opwermerke, Hoeselt

Met behulp van deze werkblaadjes wordt geprobeerd om kinderen te leren sorteren in het milieustraatje. Met wandeling, opdrachtjes, werkblaadjes. Goed bruikbaar in elke lagere school, ook in de onderbouw van het basisonderwijs.

“De Kringloopserie” (1993)

BO-AFV003

① Uitg. Het Goede Boek

† vanaf 10 jaar (zelf lezen) of jonger (voorlezen)

Volgende titels vind je terug: **glasafval (A)**, **kunststofafval (B)**, **metaalafval (C)**, **papierafval (D)**, **houtafval (E)** en **voedselafval (F)**. De zes titels gaan in op de verwerking en de preventie van afval. De serie leert kinderen te begrijpen hoeveel we verspillen en de schade die dat afval aan de natuur toebrengt. Mooi geïllustreerd, moeilijke begrippen worden apart verklaard.

“Schaakmat aan de afvalduivel” (1999)

BO-AFV004.1-7

① Piet Rymen en Dré Mathijs

† vanaf 10 jaar (zelf lezen) of jonger (voorlezen)

Educatief stripverhaaltje om de lezer aan te zetten beter te sorteren en afval te voorkomen. 7 exemplaren ontleenbaar

“Wees slim, vermijd afval - 10 tips voor jou en het milieu”

BO-AFV005.1-2

① OVAM

† 1ste en 2de graad van het basisonderwijs

Geen kant-en-klare lessen maar wel 10 goede tips om iets te ondernemen tegen afval onder de rubriek 'onze klas of school in actie'. 2 exemplaren ontleenbaar
Bijhorende video *“Wees slim, vermijd afval met Johan en Koko”* (VID/BO-AFV023) bevat een tiental verhaaltjes van elk 5 minuten die leerlingen leren hoe ze aan afvalpreventie kunnen doen.

“Jong geleerd is knap gerecycleerd”

BO-AFV009

① OVAM

Eén fiche per afvalsoort met interessante info over afvalstromen van bron tot de recyclage, géén invul- of werkbladen, goede achtergrondinfo over hoe juist sorteren en recycleren, 'school en klas-in-actietips' om afval te voorkomen (preventief). Deze tips kunnen onmiddellijk in school worden toegepast mits wat inspanningen. De behandelde fracties zijn: papier en karton, glas, metaalverpakkingen, plastic, drankkartons, GFT, KGA, geneesmiddelen, kringloopmateriaal, autowrakken en banden. Een noodzaak om er in school mee te starten.

“Prik het op, Prik” (1995)

BO-AFV006

① Standaard Educatieve Uitgeverij

† 8 jarigen

Dit boekje leert jonge kinderen aan de hand van een positief verhaaltje van een egel die het bos wil proper houden, hoe ze zelf hun eigen straat, klas, kamer, speelplaats kunnen proper houden. Mooie tekeningen in zwart-wit. Volgens de auteurs een lees-, leer- en doeboekje. Met 'sorteerliedje'.

“Creatief werken met gebruikte kartonverpakkingen” (1989) BO-AFV008
Veel bruikbare tips om creatief aan de slag te gaan met brikverpakkingen, maar opgelet: dit dossier werd opgesteld door TETRABRIK wat de duiding over de milieuvriendelijkheid van brikverpakkingen niet geheel objectief maakt!

“Milieuvriendelijke scholen” BO-AFV010
① Basisschool Kasterlee
‡ 1ste graad BaO
Een schoolproject rond afval met concreet uitgewerkte lessen met doelstellingen en methode, ook heel wat logo's en afbeeldingen m.b.t. milieu en afval.

“Bezoek aan een containerpark” (1995) BO-AFV011.1-2
① OVAM
‡ 3 leeftijdscategorieën: 5-7j, 8-10j, 11-13j
Het bezoek aan het containerpark bestaat uit een reeks opdrachten en spelen rond verschillende soorten afval. Het betreft telkens korte, speelse activiteiten met weinig voorbereiding. Het geheel wordt ingekaderd met een 'afvalmonster'. Juist sorteren en afvalpreventie zijn de kernwoorden. Met leidraad. 2 exemplaren ontleenbaar

“Wereldoriëntatie 'Project afval'” BO-AFV013
Kant-en-klare lesbladen en handleiding voor de leerkracht (auteur en school jammer genoeg onbekend!). Bevat talrijke zeer goede lessuggesties en de praktische uitwerking daarvan!

“Afval verminderen voor kinderen” (2003) BO-AFV014
① OVAM
‡ kleuter- en lager onderwijs
Lesfiches met brochure en CD-rom. Het pakket helpt je op weg om samen met de kinderen op onderzoek te gaan. Vooral aandacht voor verpakkingsafval.

“Help! Ik barst!” (1999) KO-AFV001.1-2
① Martina de Ridder en Dirk Van Bun
‡ 4 tot 7 jaar
In dit voorleesverhaal leren de musjes Stijn en Stien jonge kinderen wat er wel en niet in een (rest)vuilniszak mag. Per blad wordt er een afvalfractie gesorteerd om te recyclen. Voor sensibilisering van kinderen én hun ouders. 2 exemplaren ontleenbaar

“Geheimen over het milieu” (2001) BO-AFV015
① Europese Commissie
Leesboek over een avontuur van Lila de vos en Tom op de vuilnisbelt.

“Wiebe wil geen afval” (2002) BO-AFV016
① Igemo, Bakermat
Boek met een spannend afvalverhaal en acht liedjes over afval (+ CD).

“MOS-themabundel 'Afvalpreventie'” BO-AFV018
① MOS-Limburg

† Basisonderwijs

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!
Dé themabundel (ook op CD-rom beschikbaar) om een gans jaar lang met heel de school rond het thema afvalpreventie te werken.

Met tal van suggesties om het thema in de klas aan te brengen, mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie.

"Ik kleur mijn schooljaar groen!"

BO-AFV019.1-2

① OVAM

† Basisonderwijs

Educatief dossier, opgesteld in verband met de campagne 'Ik kleur mijn schooljaar groen'. De bedoeling van deze campagne is onder andere leerlingen en ouders aanzetten tot de aankoop van milieuvriendelijk en gezond schoolgerief. Het bevat een voorbeeldles en spelfiches. 2 exemplaren ontleenbaar

"10 schoolreistips voor milieubewuste leerlingen"

BO-AFV020

① OVAM

† Basisonderwijs

Foldertje over hoe je een milieubewuste, afvalarme schoolreis kan organiseren.

"Oude rommel, nieuwe dingen" (1999)

BO-AFV021

① Mick Manning en Brita Granström

† Lager onderwijs

Past in een serie informatieve boeken voor jonge kinderen. Vanuit de vertrouwde omgeving van het kind worden onderwerpen besproken die verder van hun belevingswereld liggen. De boeken komen daarmee tegemoet aan de grenzeloze nieuwsgierigheid van kinderen en stimuleert hen om zelf na te denken.

"Professor Zevensteen: professor in het voorkomen van afval" (2000)

BO-AFV022

① Provinciaal Natuurcentrum

† eerste graad LO en kleuteronderwijs

Leerkrachtenhandleiding voor kleuteronderwijs en eerste graad LO bij een educatief project om kinderen te sensibiliseren rond het afvalprobleem. Centraal staat de tegenstelling tussen het natuurlijk afval en het afval dat de mens achterlaat. De boodschap die de leerlingen meenemen naar de klas is positief. Aanvullend op CD-rom (CDR/BO-AFV022) en video (VID/BO-AFV022): het project dat oorspronkelijk in Het Groene Huis werd aangeboden als educatief afvalprogramma.

"MOS water en MOS afval in de basisschool" (2005)

BO-AFV023A/B

① Eindwerk door Hendrix Karen, Onkelinx Joke en Eerdekens Joke

Eindwerk zowel met inhoudelijke achtergrondinfo als praktische informatie (A). Bijhorende bijlagenbundel met uitwerkte lessen (B).

"Toolkit – Special Afvalcommunicatie" (2006)

BO-AFV024

① Stichting Milieunet.

In deze brochure met CD-rom staan verschillende manieren om over afval te communiceren onder de vorm van tips, weetjes en cartoons. Deze zijn vrij te kopiëren zolang ze niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt.

“De bende” (2000) KO-AFV002

① Jutta Langreuter en Vera Sobat uitgeverij Van Buuren Kinderboeken

† voorlezen: kleuteronderwijs, zelf lezen: 1ste jaar lager onderwijs

‘De bende’ gaat over een stel dieren (kraai, rat, hond, varken en kat) die de dag doorbrengen op de vuilnisbelt. Het verhaal leert de kinderen enkel kennismaken over het bestaan van een vuilnisbelt.

“Afval! Te saai? 't Is maar hoe je het bekijkt” (2000) BO-AFV002

① KHLim, dep. Lerarenopleiding, Campus Hemelrijk

† kleuteronderwijs

Eindwerk met een tal van activiteiten rond afval voor kleuters. Dit werk is een goede leidraad om het thema afval in de kleuterklas te bespreken.

“Stekels in de stad” (1999) KO-AFV003

① Guy Daniëls en Elsbeth Fontein, C. de Vries-Brouwers

† Voorlezen: kleuteronderwijs; Zelf lezen: 1ste jaar lager onderwijs

De kleine egel Bram belandt van het mooie bos in de stinkende stad. Zal hij ooit de weg naar het frisse groene bos terugvinden?

De kinderen leren door dit verhaal de contrasten tussen de vrije natuur en het milieu van de mensen en al hetgeen dat erbij komt kijken.

“Snuffelen” (1995) KO-NAT002

① Koning Boudewijnstichting

† 5 tot 8 jaar

Kant-en-klare doe-suggesties op ‘snuffelkaarten’ en ‘verwerkingskaarten’ met o.m. binnen- en buitenexperimenten over de natuur met nadruk op de zintuiglijke ervaringen, werken rond maken van instrumenten, natuurrecepten... Boeiend en direct bruikbaar!

“Zwerfafval” SO-AFV003

① I.V.N.

† diverse leeftijden van het basis- tot en met het secundair onderwijs

Handleiding voor de leerkracht en werkbladen voor leerlingen en een zwerfafvalspel. Direct kopieerbaar en bruikbaar.

“Informatiepakket bij de tentoonstelling ‘Afval’” (1995) SO-AFV005

① PIME (Lier)

Uitgebreide, correcte achtergrondinformatie bij de afvalstromen; geen concreet lesmateriaal maar duidelijke informatie.

“Afval-kwartet” BO-SPE022

① Stichting Milieu-Educatie

† alle leeftijden

Een kwartet over de afvalproblematiek, met positieve en negatieve kaarten. Dit spel kan aanleiding geven tot discussie.

“Afvalkwartet” BO-SPE036

① Stichting Milieunet Nederland

† alle leeftijden

Een kwartet over de afvalproblematiek.

“Afvalspel”

BO/SO-SPE008

① KWB Limburg

† Lager en secundair onderwijs

Acht rondes: 4 vragenrondes, een uitbeeldronde, een tekenronde, een rebusronde en een sorteerronde.

“Pak-je-afval”

BO-SPE004A.1-5/B.1-2

① OVAM

† Twee niveaus : 6-9 jaar (BO-SPE004A.1-5) en 9-12 jaar (BO-SPE004B.1-2)

Dit spel is geschikt voor groepen van 6 tot 36 kinderen en heeft als doel om aan afvalpreventie te doen. Per leeftijdsgroep zijn er drie spelmethodieken uitgewerkt. Deze zijn los te gebruiken maar didactisch liggen ze in elkaars verlengde. Deze drie spelen zijn: “Een berg afval” (rond afvalproductie in Vlaanderen); “De afvalquiz” handelt dan weer over de rol die kinderen zelf hebben als afvalproducent; “Eerste hulp bij afvalvoorkoming” is een plattegrondspel met tips en suggesties rondom afvalvoorkoming. Meerdere exemplaren ontleenbaar

“Op avontuur in de natuur” (1995)

BO-NAT019.1-2

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

“Het Kringspel”

BO-SPE034

① De Kringwinkel met de steun van OVAM en MOS

† Lager onderwijs

Eenvoudig bordspel dat kinderen vertrouwd maakt met het kringloopprincipe. Naast afval voorkomen is hergebruiken de beste manier om het milieu te sparen. Doel van het spel is de ‘wereld’ verlossen van de afvalberg. De spelers nemen voorwerpkaartjes van het bord en verdienen zo punten (hoe schadelijker voor het milieu het voorwerp was, hoe meer punten). Wie op het einde van het spel het meeste punten heeft, wint. Kringkanskaarten helpen de spelers onderweg vooruit ... of net niet. Met begeleidende brief voor de ouders en een brochure met achtergrond en extra ideetjes voor in de klas.

“Educatief scholenproject ‘Motmolen’ Demervallei Bilzen”

BO-NAT029

① Natuur- en milieuvereniging Orchis vzw, Bilzen

† voor 3de graad lager onderwijs

Leerlingen kunnen een begeleide activiteit volgen rond vier thema's: afvalverwerking en composteren, wateronderzoek, bodemonderzoek en een natuurwandeling in de Demervallei. Het pakket bevat over de 4 thema's een werkboekje, opdrachtenfiches en extra werkbladen.

“Composteren met kinderen”

BO-LAN003

① OVAM, Vlaco

† Kleuter- en basisonderwijs

Dit pakket bevat zes mappen: 1 voor het kleuteronderwijs, 1 voor elke graad van het basisonderwijs, een handleiding en een map met werkbladen en tekeningen.

Volgende vier thema's komen aan bod: omgaan met afval, bodemdieren en afbraakorganismen, composteren en gebruik van compost.

"Ik-drink-slim" (2012)

BO-AFV025

① Logo (lokaal gezondheidsoverleg) Oost-Brabant (met steun van o.a. MOS)

† LO

Info- en materiaalpakket bij hogergenoemd project waarbij leerlingen op een speelse manier het onderscheid leren maken tussen gezonde en minder gezonde dranken. Door te kiezen voor herbruikbare drinkbussen en te wijzen op de kwaliteit van kraantjeswater kan je bovendien heel wat afval voorkomen. Bevat korte handleiding en infobrief voor de leerkracht, drinkboekje met stickervellen voor de leerling, infobrief voor de ouders en ik-drink-slim diploma.

"Het Blauwe gevaar" (2012)

BO-AFV027

① Limburg.net

† eerste graad LO

Educatief pakket rond afval sorteren en milieu, opgehangen aan (voor)leesverhaal 'Het Blauwe gevaar'. Met (voor)leesboekje, posters, reken-sorteespel, stickers voor afvalbakken, werkblaadjes en doefiches, sorteerkwartet, ganzenbordspel afvallied en.

"Het Blauwe gevaar" (2012)

BO-AFV026

① Limburg.net

† 1° graad LO

Leesverhaal bij gelijknamig educatief pakket van Limburg.net rond afval sorteren.

"Brik en Britt en de strijd tegen het afvalmonster" (2015)

BO-AFV028.1-2

① Limburg.net

† tweede graad LO

Educatieve speldoos rond afval sorteren, opgehangen aan 'superhelden' Brik en Britt. 5 uitdagingen om met de klas gouden pluimen te verdienen en het afvalmonster uit te schakelen: een kippenbordspel, afvalkwartet, afvalrace, experimenteren kan je leren en tijd voor actie. Met verwijzing naar leerdoelstellingen. 2 exemplaren beschikbaar.

Boeken en tijdschriften

In het documentatiecentrum van het Provinciaal Natuurcentrum is een rijke verzameling (meer dan 5000 titels!) van boeken en tijdschriften van de meest diverse onderwerpen met betrekking tot natuur en milieu te raadplegen. Enkele waardevolle natuur- en milieutijdschriften noemen we hier omdat ze vaak goed bruikbaar zijn op school: MENS (Mens en natuur in de samenleving), Kleuters & ik (Centrum Ervaringsgericht Onderwijs), Natuur aan de basis (Veldwerk Nederland) ... Verder

treft u er ook tijdschriften aan van de natuur- en milieuverenigingen als WWF (Panda) en Natuurpunt. In die tijdschriften zitten vaak milieueducatieve bijlagen.

Bodem

“Grondig bekeken”

BO-BOD001

† Te moeilijk voor eerste en tweede graad van het basisonderwijs, wel bruikbaar in de derde graad mits goede toelichting.

Een werkbundeltje voor de leerling en een korte handleiding voor de leerkracht over een bodemboring voor podsolbodems (heide). Het ontstaan ervan wordt kort toegelicht.

“De bodem bekeken” (1987)

BO-BOD002

① I.V.N.

† 3^e graad basisonderwijs

Dit is een al wat oudere uitgave maar nog steeds zeer geschikt voor lessen over de bodem. U vindt er talrijke lesonderwerpen in met techniekkaarten en verslagbladen voor de leerling over het uitvoeren van experimentjes. Voorbeelden: gesteenten onderzoeken, kringlopen in de bodem, mest, bodemprofiel maken, bodemdiertjes vangen, Ervaringsgericht leren staat centraal.

“Water en grond, hou het gezond” (1987)

BO-BOD003

① Natuurmuseum Groningen

† vanaf tweede graad

Het deel over 'grond' start met kringloop en afval. Daarna wordt er via diverse opdrachten ingegaan op grondgebruik (delfstoffen, bewerken, de stad, bouwen, planten), vervuiling (autoweg, sanering, bedrijven), eigenschappen (soorten, doorlaatbaarheid, lucht, water) en mest. Telkens met leerkrachtenhandleiding, opdrachtkaarten, teksten.

“Lesdoos Bodem” (1988)

BO-BOD004

① CVNO Alkmaar in opdracht van het Prins Bernhard Fonds

† basisonderwijs

Doos met handleiding, kopieerbare werkbladen, opdrachtenkaarten, onderzoeksmateriaal, ganzenbordspel, memoryspel, diaserie. Goed uitgewerkte lesdoos met alles erop en eraan. Lanceringdatum = 1988, dus nakijken vóór gebruik. Sommige aspecten kunnen reeds achterhaald zijn.

“Werkboek bodem” (1988)

SO-BOD003

① I.V.N.

† vanaf derde graad basisonderwijs

Over het ontstaan, het gebruik en de bedreiging van onze bodem. Allerlei opdrachtjes worden uitgelegd en daarna volgt informatie. Werkblaadjes kan u aan de hand van dit boekje zelf aanmaken. Zie kast educatie van het secundair onderwijs bij 'Bodem'.

“Educatief scholenproject ‘Motmolen’ Demervallei Bilzen”

BO-NAT029

① Natuur- en milieuvereniging Orchis vzw, Bilzen

† voor 3de graad lager onderwijs

Leerlingen kunnen een begeleide activiteit volgen rond vier thema's: afvalverwerking en composteren, wateronderzoek, bodemonderzoek en een natuurwandeling in de Demervallei. Het pakket bevat over de 4 thema's een werkboekje, opdrachtenfiches en extra werkbladen.

"Speurkaarten Natuuronderwijs"

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

"Duiventil" (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

"Bodemhelden" (2015)

BO-BOD005A-F

① Vlaamse overheid, Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

† Basisonderwijs

Educatief pakket dat aansluit bij de campagnewebsite www.bodemhelden.be die kinderen wil aansporen bodemdiertjes te zoeken, eenvoudig te determineren en hun bevindingen ook door te spelen. Het pakket bevat: leuke infokaarten (A) en kleurplaten (B) van onze bekendste bodemdieren, een zoekkaart (C), een handleiding (D) met o.a. een veldwerkblad 'welke bodemhelden heb je gevonden' en een blanco 'identiteitskaart van een bodemheld' én extra les- en spelmateriaal voor kleuters en 1° graad (E) en 2° en 3° graad (F).

Bos

"Op stap met de boskoffer" (1998)

BO-BOS002

① P.N.C. West-Vlaanderen

Alternatieve opdrachten voor de versie van de bosbiotoopstudie van het Provinciaal Natuurcentrum, Bokrijk. Vaak prima opdrachten die je kan toepassen in een bos in de buurt van de school. Aan bod komen: herkennen van loof- en naaldbomen, bodembeestjes, paddestoelen, bomen meten, gallen, vruchten, kringloop....

"Rein en Ever en het bos spreekt voor zich" (2003)

BO-BOS003A.1-2/B.1-2

① Evelien de Vlieger & Marijke ten Cate, uitgeverij Clavis

† Lager Onderwijs 6 tot 9 jaar

Rein vindt een witte tand, maar van wie zou die zijn? De specht vertelt hem: "Van Ever". Maar wie is Ever? Een leuk verhaal over bomen, dieren en het bos.

Prentenboek (A) met bijgevoegd lessenspakket (B) met bruikbare, uitgewerkte lessen met didactische suggesties en goed kopieerbare werkbladen. 2 exemplaren ontleenbaar

"Het bos ontdekken en begrijpen" (1994)

BO-BOS004

① W.W.F. met de steun van AMINAL

Dit dossier bevat zo'n 44 voorstellen of suggesties om het bos op een educatieve manier te verkennen. Het eerste deel is meer theoretisch gericht. Het grootste deel (deel 2) van de map bestaat uit fiches. In vijf reeksen wordt het bos ontdekt. Deel 1 is een ontdekking van het bos via de zintuigen. In een tweede deel gaat men meer in op tekenen, knutselen, zingen, spelen... Deel 3 behandelt de fauna, flora en hun biotopen terwijl reeks vier toont hoe het ecosysteem werkt. In deel 5 komt het economische aspect aan bod. Rechtstreeks bruikbare lessen. Als u een verstandige selectie maakt tussen de diverse boskaarten heeft u beslist stof genoeg voor boeiende lessen.

"Bomenmap" (1991)

BO-BOS005

① Stichting Nationale Boomfeestdag

† voor 4 tot 14-jarigen

De bomenmap is een lespakket over bomen voor de gehele basisschool. Het pakket bestaat uit vier delen, voor vier verschillende leeftijdsgroepen (4 tot 8, 6 tot 10, 8 tot 12 en 10 tot 14-jarigen). Elk deel bevat een aantal lessuggesties en werkbladen over bomen met opdrachten voor binnen en buiten de klas, voor elk seizoen. De werkbladen kunnen makkelijk gecopieerd worden. Het materiaal is praktijkgericht en kan zonder veel voorbereiding direct gebruikt worden. Bij deze bomenmap hoort een tasje met extra materiaal (o.a. kompas, houtstalen van 8 boomsoorten, boomschijf met jaarringen en een boekje met leuke tekstjes door kinderen geschreven).

"Nieuwenhoven en omgeving"

BO-BOS010

† BaO

25 pagina's voor boservaringen en bosstudie; bruikbaar, kopieerbaar, maar wat ouderwetse vormgeving. Toch zitten er heel wat ideeën in deze bundel.

"Bosleerpad De Watersnip"

BO-BOS006

† BaO

Pakket van 9 werkbundels bij het bosleerpad van het bezoekers- en natuureducatief centrum 'De Watersnip' in Beringen. Goede werkbladen, al heeft u wel materialen van een uitleenbare bosleerkist nodig voordat u aan de slag kan. De werkbundels zijn beschikbaar met ingevulde lesbrieven voor de leerkracht.

"Kiekebos, als bomen gaan spelen" (2001)

BO-BOS007.1-2

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling jeugd en sport.

† alle leeftijden

Handboek voor bosvriendelijke spelen. In dit boek vind je tal van bosspelen terug voor elk seizoen van het jaar. 2 exemplaren ontleenbaar

“Mimi: op reis in de boom” (1997)

CDR/BO-BOS008

① Stichting Nationale Boomfeestdag.

† 8 tot 10 jaar

Een leerzaam avontuur in en rond de boom. Leerlingen leren hoe belangrijk bomen zijn aan de hand van dit interactief spel op CD-rom aangevuld met een opdrachtenboekje.

“De ballonvaarder Oscar en de geheimen van het bos” (2000)

CDR/BO-BOS009A.1-3/B/C

① OWG-Bureau. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Een speelse verkenning tussen bomen en varens. Samen met ballonvaarder Oscar gaan de leerlingen op ontdekkingsstocht en ontmaskeren de geheimen van het bos. Met opdrachtenboek (B) en leerkrachtenhandleiding (C).

“Bossen in W-Vlaanderen” (1998)

BO-BOS011

① van het P.N.C. van West-Vlaanderen

Heel wat ideeën over natuureducatieve activiteiten in het bos. Uitgegeven door de provincie West-Vlaanderen met diverse lessuggesties. Bruikbaar als evt. voorbeeld. Bepaalde opdrachten zijn zeker bruikbaar in een bos in uw eigen streek vlakbij school.

“De 4 seizoenen in het bos”

BO-BOS014

① Agentschap voor Natuur en Bos

† voor de eerste, tweede en derde graad van het lager onderwijs

Werkblaadjes per graad met korte, luchtige spelletjes (rebus, waar of niet waar, invultekstje, ...) over het bos (5-tal pagina's per graad). De antwoorden kunnen de leerlingen vinden in het infoboekje “De 4 seizoenen in het bos”.

“De 4 seizoenen in het bos”

BO-BOS015

① Agentschap voor Natuur en Bos

† voor de eerste, tweede en derde graad van het lager onderwijs

Infoboekje over het bos, per seizoen. Het boekje heeft een aantrekkelijke vormgeving en vlotte schrijfstijl en bevat heel wat leuke weetjes over het bos. Het kan als informatiebron dienen voor de bijhorende werkblaadjes.

“Wereldoriëntatie: onderbouw”

BO-BOS016A

① OVSG vzw

† lager onderwijs; onderbouw

Bundel wereldoriëntatie. Bevat leerstof omtrent het onderscheid tussen den en spar. (verhaal, simpele determineer tabel, kopieerbare slides en werkblad). Slechts dit deeltje van de bundel heeft een meerwaarde.

“Wereldoriëntatie: onderbouw – module 2”

BO-BOS016B

① OVSG vzw

† lager onderwijs; onderbouw

Bundel wereldoriëntatie. Bevat leerstof omtrent dieren, milieu en het bos. Verwerkt onder de vorm van doe-opdrachten.

“De mannetjes in het bos”

BO-BOS019A/B/C

① SOM onderwijs- en milieuprojecten, Nijmegen

Dit lesmateriaal gaat in op de wereld van de paddestoel en bestaat uit een verhalenboek (C), docentenhandleiding (A) en een werkboek (B). In totaal zijn er vier lessen. Elke les is een afgerond geheel met diverse activiteiten.

“Speel in op het bos” (1998)

BO-BOS021

Gids voor bosvriendelijke spelen. De achtergronden en talrijke tips om een ecologisch verantwoord bosspel te organiseren worden belicht. U vindt hier ook gedetailleerd een drietal uitgewerkte, milieuvriendelijke bosspelen. Voor andere bosspelen verwijzen we u graag naar het deel ‘Spelen’.

“Het bos in: speurboekje voor de jonge boswachter” (2003)

BO-BOS023

① Tirion Natuur

Dit boekje laat je zien wat er in een bos allemaal te vinden is (bomen, dieren, struiken, zwammen,planten,...).

“Het verticale bos” (2006)

BO-BOS024

† van 7 tot 12 jaar

① XIOS Hogeschool Limburg

Eindwerk gemaakt door Ankie Houbrechts voor de opleiding van onderwijzer. Naast 14 uitgewerkte lesactiviteiten over de diverse aspecten van het bos bevat de brochure een visie over een verticale leerlijn rond dit thema doorheen de drie graden en suggesties voor leergebiedoverschrijdende activiteiten.

“Ik wil groen”

VID/BO-BOS025

① Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal

Deze video rond het thema bosvriendelijk spelen geeft op een humoristische en ‘coole’ manier weer wat kan en niet kan in het bos. In de video wordt dieper ingegaan op veiligheid, milieuvriendelijkheid, wetgeving, ...

Deze video sluit aan bij ‘Kiekebos’, handboek voor bosvriendelijk spelen.

“Bosleerpad Resterheide: Opdracht fiches” (2006)

BO-BOS027

① Resterheide

† 2^e graad van het Basisonderwijs

Al wandelend leren... maar vooral genieten. Baan je weg door bospaden, over beekjes en slootjes. Ga op zoek naar verschillende biotopen met behulp van je kompas en kaart. Ontdek hoe een zaadje uitgroeit tot een heuse plant! Ervaar de verscheidenheid in kenmerken tussen bomen, bladeren, dieren, vissen, ...

“Bomen en dieren” (2005)

BO-BOS028

① Stichting Nationale Boomfeestdag i.s.m. Staatsbeheer

† 7 tot 12 jaar, de bovenbouw van het speciaal basisonderwijs, scoutinggroepen, WNF-rangers en jeugdgroepen bij natuur- en milieucentra

In dit lespakket staan de relaties tussen bomen, dieren en hun omgeving centraal.

Het lespakket bestaat uit 10 onderzoeksboekjes en een handleiding.

“Bos en Klimaat” (2008)

BO-BOS030

① Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw en Agentschap voor Natuur en bos
† leerkrachten lager onderwijs

Deze educatieve publicatie werd uitgewerkt n.a.v. de Week van het Bos 2008, thema ‘Bos en Klimaat’. In deze handleiding vind je een beschrijving van de verschillende attributen die gegroepeerd zijn in enkele thema’s: bos, klimaat, invloed van het klimaat op het bos, invloed van het bos op het klimaat en duurzame mobiliteit.

“Het Bomen Bloemen Beesten Buitenboek” (2007)

BO-BOS031

① Karsten & Roos

† 1ste en 2de leerjaar

→ ISBN: 978-90-6224-475-1

Een leesboekje voor kinderen die wat meer te weten willen komen over het bos, diertjes, bomen, bloemen, zwammen...

“Een boek met een jas” (2007)

BO-BOS032

① Riet Wille

† vanaf 6 jaar

→ ISBN: 978-90-276-7206-3

Dit boekje gaat over Tom die heel graag leest. Hij besluit zelf een boek te maken. Voor hulp gaat hij naar Kos, die in het bos woont.

“Een bos vol leven” (2003)

BO-BOS033

① Afdeling Bos en Groen van de Vlaamse Gemeenschap

In afzonderlijke hoofdstukjes worden heel wat ‘toneelspelers van het bos’ grondig besproken in een vlotte, toegankelijke schrijfstijl. Enkele voorbeelden: varens, bramen, reeën, bosvogels, Vlaamse gaai, bosmieren, teken, zwammen, ...

“Op ontdekking in de natuur”

BO-NAT054

① Barbara Wernsing-Bottmeyer

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 978-90-447-1879-9

Leuk natuurboek dat kinderen op hun speurtocht meeneemt in de natuur. Je ontdekt wat er in het bos te beleven is en je leert een hele boel over de planten en dieren die er leven. Ook zijn er heel wat opdrachten, kleine experimenten, leuke spelletjes en grappige knutselideetjes in dit boek opgenomen.

“Natuurspel”

BO-SPE025

① Vlaamse Overheid i.s.m. het ‘Centrum voor Informatieve Spelen’ (CIS)

† 7 tot 9 en 10 tot 12. Ook voor jongeren met licht mentale handicap.

Op een speelse manier de natuur (bos) in je eigen omgeving ontdekken en beleven. Alle zintuigen komen daarbij aan bod. Spel duurt 3 à 4 uur. Opdrachtenkaartjes en scoretabellen. Materiaalvoorbereiding is nodig! Met spelposter.

“Yggdrasil” (2000)

BO/SO-SPE001

† van 6 tot 16 jaar

Dit makkelijk speelbaar, eenvoudig gezelschapsspel over het bos is geschikt voor 1 tot 4 jongeren. Via een vossenspoor van vakjes met diverse opdrachten maakt u kennis met de boeiende wereld van het bos. Bij elke opdracht die een speler moet vervullen, is er een milieueducatieve boodschap die verklaart waarom een bepaald gedrag al dan niet natuurvriendelijk is.

“Bosschakelspel” (1996)

BO-SPE013

① van het Nederlandse Instituut voor natuur-en milieueducatie I.V.N

Een heel eenvoudig uitgevoerd spel. Het doel is dat de leerlingen al puzzelend en lezend oog hebben voor de verbanden die er bestaan tussen de verschillende organismen die in een bos samen leven. Te moeilijk voor eerste en tweede graad, wel geschikt voor de derde graad van het basisonderwijs omdat er een bepaalde leesvaardigheid en kennis verwacht wordt.

“50 natuur ‘doe’-kaarten”

KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdraf kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

“Bomen verbinden” (2004)

BO-SPE032

① Stichting Nationale Boomfeestdag

† Lager onderwijs

Kwartetspel met 68 speelkaarten en een handleiding. De speelkaarten vormen samen 17 verschillende bomen. Elke boom bestaat uit 4 kaarten. Op elke kaart staat een meerkeuzevraag over specifieke kenmerken, de omgeving of wetenswaardigheden van de betreffende boom. Naast het spel zijn voor elk niveau opdrachten opgenomen.

“Op avontuur in de natuur” (1995)

BO-NAT019.1-2

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

“Speurtochten in het bos (of in het park)” (2015)

BO-BOS034

① Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

† 2^e graad basisonderwijs

Rijkelijk gestoffeerde ideeën bundel met eenvoudige veldwerkopdrachten om je bosbezoek actiever en inzichtelijker te maken voor de tweede graad basisonderwijs. Resultaat van ervaringen opgedaan in het gelijknamige NME-programma dat sinds 1996 wordt aangeboden in provinciaal domein Het Gentbos. Met achtergrondinfo, activiteiten per seizoen, werkbladen voor naverwerking en verwijzing naar eindtermen.

Dieren

"Het leven van dieren in de nacht" (1999)

BO-DIE001

① Provinciaal Natuurcentrum

† Ontwikkeld voor de derde graad van het BaO, maar ook voor de tweede graad werd door Chris Onkelinx een aangepaste versie gemaakt.

Map met lesideeën en documenten bij integraal onderwijsproject dat in 1999 tot stand kwam onder impuls van de werkgroep LIMNET-basisonderwijs. Volledig didactisch onderbouwd, vakoverschrijdend en leerstofvervangend. Geënt op de eindtermen. De volgende leergebieden komen aan bod: Nederlands, wereldoriëntatie, muzische vorming, lichamelijke opvoeding, wiskunde. Het pakket werkt met lesideeën waardoor de leerkracht niet gebonden is aan een vast stramien. Twintig documenten en vier infopakketten bieden de leerkracht een degelijke achtergrond. Met bijhorende werkboekjes (ontdekboekjes) waarvan er voor de begeleider een oplossingenboekje (ingevulde versie) beschikbaar is. Het volledige onderwijspakket met o.a. kijkdoos, video- en geluidscassette vind je in een projectdoos met label BO-DIE002.

"Projectdoos 'Het leven van dieren in de nacht'" (1999)

BO-DIE002

① Provinciaal Natuurcentrum

† Ontwikkeld voor de derde graad van het BaO, maar ook voor de tweede graad werd door Chris Onkelinx een aangepaste versie gemaakt.

Projectdoos bij integraal onderwijsproject dat in 1999 tot stand kwam onder impuls van de werkgroep LIMNET-basisonderwijs. Volledig didactisch onderbouwd, vakoverschrijdend en leerstofvervangend. Geënt op de eindtermen. De volgende leergebieden komen aan bod: Nederlands, wereldoriëntatie, muzische vorming, lichamelijke opvoeding, wiskunde. Het pakket werkt met lesideeën waardoor de leerkracht niet gebonden is aan een vast stramien. Twintig documenten en vier infopakketten bieden de leerkracht een degelijke achtergrond. Met bijhorende werkboekjes (ontdekboekjes) waarvan er voor de begeleider een oplossingenboekje (ingevulde versie) beschikbaar is, kijkdoos, video- en geluidscassette, ...

"Bergen Werk"

BO-DIE003

① Natuureducatief Centrum 'De Vroente'

† kleuter en 1ste graad basisonderwijs

Begeleidende brochure bij de mierenkoffer. Past in een les wereldoriëntatie.

"Spieden naar sporen"

BO-DIE005

① Natuureducatief centrum 'De Vroente', Kalmthout

† voor alle leerlingen van het lager onderwijs

Een werkboekje met als doel het herkennen van prenten en andere diersporen. De nadruk ligt op waarnemen. Daartoe is er een los veldwerkblad om schetsen en vermeldingen te maken. Een handleiding voor de leerkracht met duiding naar eindtermen en werkwijze is voorzien.

Een naverwerking met knip- en tekenbladen werd bijgevoegd. Goed bruikbaar bij een excursie in eender welk natuurgebied in de buurt van de school.

"Holenbroeders" (1982)

BO-DIE006

① Natuurwerkboek nestkastjes (I.V.N.)

† vanaf tweede graad basisonderwijs

Dit werkboek gaat in op het nut, het maken, ophangen... van de meest verscheidene nestkastjes en het herkennen van de verschillende soorten vogels die in nestkasten broeden.

"Egel, laat je niet doen" (1992)

BO-DIE007

Educatief stripverhaaltje uit Zonnestraal over het leven van een egel en de bedreigingen van het verkeer. Dit is best combineerbaar met het educatief pakket (boekje, poster, zoekplaat) over de egel (Aminal).

"Kijk mam, een kleine vos op ons kaasjeskruid"

BO-DIE008

Dit is een (waarnemings)project voor leerlingen over vlinders in en buiten de klas. In het informatieve boekje wordt uit de doeken gedaan hoe u vlinders lokt, kweekt, de tuin ertoe aanpast... Dit zijn geen kant-en-klare lessen, maar wel een leidraad om te starten met een (vrij) eenvoudig natuurwaarnemingsproject op school. Boeiende natuureducatie.

"Over padden, kikkers en salamanders" (1996)

BO-DIE009

① Natuurreservaten van Meeuwen – Gruitrode

† Natuureducatie voor de derde graad van het basisonderwijs.

Een praktijkvoorbeeld aan de hand van een padden overzetactie van Natuurreservaten van Meeuwen-Gruitrode. Onmiddellijk bruikbaar in de klas. Goede afbeeldingen en werkblaadjes.

"Infobundel vleermuizen"

BO-DIE010

Uit diverse tijdschriften over het leven en de aanpassingen van vleermuizen aan het nachtleven. Met quiz, vleermuizenkast, werkblad nachtdieren. Geen onmiddellijk lesmateriaal, maar toch zeer bruikbaar als u rond vleermuizen wil werken.

"Schapen, dieren helpen (in) de natuur"

BO-DIE011

① natuureducatief centrum "De Vroente" in Kalmthout

Over het belang van schapen bij natuurbeheer. Met denk- en doe-opdrachten. Bevat ook een deel over de Kalmthoutse heide vroeger en nu. Opgemaakt voor het basisonderwijs en goed bruikbaar als u bijvoorbeeld werkt aan een geïntegreerd lessenspakket wereldoriëntatie (taal- mens en natuur) over de noodzaak van natuurbeheer.

"Wonen in een eik"

BO-DIE012

Een boom als woning voor talrijke diersoorten. Veel foto's en leuke vormgeving. Nodigt uit tot lezen. Geen doe-activiteiten. Begrippen voedselketen - voedselweb - biotoop zijn hiermee goed aan te reiken. We hebben jammer genoeg niet het originele exemplaar, maar een fotokopie.

"Mens en dier in winterland"

BO-DIE013

① Natuurmuseum Groningen

Deze bundel is in twee delen opgesplitst. In een eerste deel krijg je info over hoe dieren zich aanpassen aan de winter. In een tweede deel zijn er talrijke

lesvoorbeelden te vinden, gaande van het maken van voedertafels, sneeuwkrystallen maken, vogelwaarnemingen, liedjes,...

"Beestenhoed" (1996) BO-DIE015

① BAKERMAT en GAIA

† vanaf 9j

Fictief leesboek over dieren. Dirk Nielandt schudt met zwier de grappigste scènes en leukste dialogen uit zijn mouw.

"Onze uilen" BO-DIE016

① Instituut voor Natuurbeschermingseducatie

† Lager en secundair onderwijs

Natuurwerkboek over uilen.

"De ark van Noach" BO-DIE017

① ANIMAL, KMDA, Zoo van Antwerpen

Boekje waarin vijfendertig dieren beschreven staan, met hun eigenaardigheden, rare gewoontes, karaktertrekken, wat ze leuk vinden of juist helemaal niet, hoe ze slapen en eten.

Educatieve pakketten (1995-1998)

Over diverse dieren waarin ingegaan wordt op biotoop, soorten, voedsel, voortplanting... Tot nu toe verschenen pakketten over de das, de ooievaar, de otter, de boomkikker, de egel en vleermuizen. Een volledig pakket bestaat uit een brochure in kleurendruk, een kleur- en zoekplaat, een poster en een bladwijzer. Zeer fraai en zeker bruikbaar in diverse lessen van wereldoriëntatie.

Volgende boeken zijn reeds verschenen:

"De das, een witte raaf" BO-DIE018.1-2

① AMINAL

Informatie over de das: verspreiding, levenswijze, zintuigen, territorium, gedrag, ... Met mooie foto's. 2 exemplaren ontleenbaar

"De otter, een speelse spetter" BO-DIE019.1-2

① AMINAL

Informatie over de otter: verspreiding, tandformule, voetafdruk, ... Met mooie foto's. 2 exemplaren ontleenbaar

"De ooievaar, een statig heerschap" BO-DIE020.1-2

① AMINAL

Informatie over de ooievaar: verspreiding, voortplanting, volksverhalen, ... Met mooie foto's. 2 exemplaren ontleenbaar

"Vleermuizen, fluwelen fladderaars" BO-DIE021.1-2

① AMINAL

Informatie over vleermuizen: luchtacrobaat, oren om te zien, vleermuizen in huis, schedel en skelet, ... Met mooie foto's. 2 exemplaren ontleenbaar

"Sprinkhanen, weg in een wip" BO-DIE022

① AMINAL

Informatie over sprinkhanen: insecten, insectenzang, menu, natuurlijke vijanden, ...
Met mooie foto's.

"De spin, een potige dribbelaar"

BO-DIE023

① AMINAL

Informatie over de spinplaats in het dierenrijk, soorten spinnen, hun voorkomen...
Met mooie foto's.

"De egel, daar steek je wat op"

BO-DIE024.1-2

① AMINAL

Informatie over de egel: verspreiding, tanden, winterslaap, eigenaardigheden, ... Met
mooie foto's. 2 exemplaren ontleenbaar

"De boomkikker, een struikrover van formaat"

BO-DIE025

① AMINAL

Informatie over de boomkikker: verspreiding, lichaamsbouw, biotoop, toekomst, ...
Met mooie foto's.

"Het verhaal over bijen en honing" (2003)

BO-DIE027

① Meli & Melapi, Veurne

† lager onderwijs, eerste graad secundair onderwijs

Dit dossier gebruikt het verhaal als middel, als kapstok om leergesprekken te
organiseren met leerlingen uit de lagere cyclus in de diverse domeinen van het
leerplan. Elk deel bestaat uit drie stukken:

- Achtergrond voor de leerkracht.

- Een lesfiche.

- Alle nodige documenten om het onderwerp levendig en boeiend tot bij de leerling
te brengen. De originele werk- en knipbladen zijn van uitstekende kopieerkwaliteit en
voorzien op meervoudig gebruik.

"Een bij voor jou en mij" (1994)

BO-DIE028

① Provinciaal Domein Nieuwenhoven

† LO

Fijne werkblaadjes rond het thema 'de bij', toepasbaar in vakken zoals taal en
rekenen.

"Een minder gekende wereld... insecten" (2003)

BO-DIE029

① Schruers Wendy

Eindwerk met werkbladen over rupsen, waterdiertjes en kriebelbeestjes, algemene
opdrachten en informatie over veelvoorkomende insecten.

"De spijsvertering van de koe"

BO-DIE030

Overzichtelijke poster met de spijsverteringsorganen van de koe.

"Vissen en water: zoetwatervissen" (2003)

BO-DIE031

① Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij

† 9 tot 11 jaar

Een werkboekje over zoetwatervissen met 3 zoekkaarten over waterplanten, vissen en zoetwaterdiertjes. In het werkboekje leer je de zoetwatervissen echt goed kennen door middel van vragen, kruiswoordraadsels, tekeningen...

“Een kriebelboek over kikkers en padden” (2005)

BO-DIE032.1-2

① Alex Lefevre

† lager onderwijs

In dit informatieve boek over kikkers en padden kom je meer te weten over de levenswijze van deze bijzondere amfibieën, en niet alleen over de soorten die bij ons voorkomen, maar over kikkers en padden in de hele wereld. Prachtige kleurenfoto's en leuke tekeningen geven meer uitleg. 2 exemplaren ontleenbaar

“Speuren naar sporen”

BO-DIE033

① Provinciaal Domein Nieuwenhoven

† 5de en 6de leerjaar, 1ste graad secundair

Mooi toepasbare werkbladen omtrent het speuren naar sporen in de natuur.

“De vogels van bij ons” (2005)

BO-DIE034

① Provincie West-Vlaanderen

† 2de en 3de graad basisonderwijs

Kinderen inleiden in de wereld van de vogels van bij ons. Waar komen ze vandaan, wat eten ze, hoe kan ik vogels observeren? Om zo te leren zorg voor de vogels te dragen. Theorie en spelletjes voor binnen en buiten.

“Een beroemde wereldreiziger” (2005)

CDR/BO/SO-DIE035

① Regionaal Landschap Noord-Hageland vzw

† lager onderwijs en 1ste graad secundair (6 –14jarigen)

Zwaluwlessenpakket op CD-rom, opgedeeld per graad. Het pakket vertrekt voornamelijk van het principe ‘ervaringsgericht leren’. Al doende maken we de kinderen op een ludieke manier vertrouwd met de problematiek rond de zwaluw. Het pakket is zo opgebouwd dat er met de hele school rond het thema zwaluwen kan worden gewerkt. Naast basis tekstmateriaal bestaat het pakket vooral uit leuke educatieve spelletjes: een ‘zwaluwbord’, kwintetspel, puzzels, kamishibai, etc. Er worden ook tips meegegeven voor buitenklasactiviteiten en klasoverschrijdend werken.

Deze activiteiten zijn steeds geïntegreerd binnen verschillende vakgebieden (wiskunde, taal, beeld, muziek, L.O., ...). Zo zullen de kinderen de kans krijgen om te groeien binnen de verschillende leerdomeinen.

“Oscar ontdekt de bergen” (2001)

CDR/BO-DIE036

① Uitg. Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 8 jaar

Samen met Oscar de ballonvaarder de dieren leren kennen die in de bergen wonen.

“Kleine kriebelbeestjes” (1997)

BO-DIE037

① Ditte Merle

Leuk boekje om te leren over het leven van 12 kriebelbeestjes, waaronder de mug, de regenworm, de libel.....Wat ze eten en waar je ze kunt vinden. Met tips, knutsels en spelletjes.

“Vlieglessen van een vlegel” (2005)

BO-DIE038

① Provinciaal Natuurcentrum

† 9 tot 12 jaar

Het project handelt over het leven van moeras- en watervogels in het vijvergebied Midden-Limburg. Het houdt een leesboek in (S. R. Harris) en een projectbundel in.

“Lieveheersbeestjesproject”

BO-DIE040.1-2

① Adalia ism Provinciaal Natuurcentrum

Scholen kunnen een kweeksetje bestellen waarmee leerlingen kunnen kennismaken met de levenscyclus van het 2-stippelig lieveheersbeestje. De beestjes staan symbool voor alternatieve insectenbestrijding. Het pedagogisch dossier bevat een handleiding voor de leerkracht, lesideeën en werkboekjes voor de 1ste, 2de en 3de graad lager onderwijs. 2 exemplaren ontleenbaar

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Insecten” (2007)

BO-DIE046

① XiOS, Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Variabele Waterjuffer, Bosbeekjuffer, Wekkertje, Boskrekkel, Zadelsprinkhaan, Knautiabij. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vissen & Amfibieën”

① XiOS Elly Quanten

BO-DIE042

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Knoflookpad, Grote Modderkruiper, Rugstreeppad, Boomkikker, Vinpootsalamander, Kamsalamander. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vlinders”

BO-DIE043

① XiOS Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Klaverblauwtje, Dwergblauwtje, Kleine ijsvogelvlinder, Groentje, Veldparelmoervlinder, Grote weerschijnvlinder, Heivlinder. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vogels 1”

BO-DIE044

① XiOS Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Boomleeuwerik, IJsvogel, Geelgors, Nachtzwaluw, Gierzwaluw, Watersnip, Grauwe klauwier, Huiszwaluw, Zwarte specht, Roerdomp. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vogels 2”

BO-DIE045

① XiOS Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Roerdomp, Gekraagde roodstaart, Roodborsttapuit, Grauwe gors, Veldleeuwerik, Kerkuil, Wulp, Kleine steenuil. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Zoogdieren”

BO-DIE047

① XiOS Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Das, Eikelmuis, Hazelmuis, Ingekorven vleermuis. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg”

CDR/KO/BO-DIE009

① XiOS Leen Smets / Elly Quanten

† 4 tot 12 jaar

CD-rom met bijlagen bij bovenstaande mappen: werkbladen en handleiding bij de uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

“Bouwen voor beesten” (1997)

BO-DIE048

① IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie

† 7 tot 12 jaar

Het boekje ‘Bouwen voor beesten’ laat zien hoe u met betrekkelijk weinig moeite schuil- en nestgelegenheid kunt maken voor allerlei dieren, die vlak bij u in de buurt leven. Voor hen een steuntje in het keiharde bestaan tussen het steen en beton in onze steden en dorpen, voor u een manier om nog meer plezier te beleven aan uw buurtbewoners.

“Zwaluwen op school”

CDR/BO-DIE049

① Regionaal Landschap Schelde-Durme

† 7 tot 12 jaar

Deze cd-rom handelt over de boerenzwaluw en de huiswaluw met o.a. achtergrondinformatie en lesbladen voor de leerlingen.

“De reis van de zwaluwen” (2004)

BO-DIE050.1-2

① Europese Commissie

† 7 tot 12 jaar

Op een leuke manier wordt in dit boekje verteld over de reis van de zwaluwen. Het verhaal in het boekje leent zich ook uitstekend als voorleesverhaal.

“Eekhoorns, muizen en andere dieren in de winter” (2007)

BO-DIE051

① Monika Lange en Steffen Walentowitz

† 6 tot 8 jaar

→ ISBN: 978-90-5878-039-3

Kinderen die willen weten wat de dieren zoal uitspoken in de winter, kunnen dit boekje beslist lezen.

“De stier met de mooie benen” (2008)

BO-DIE052

① Pieter van Oudheusden & Jan De Kinder

† 6 tot 8 jaar

→ ISBN: 978-90-5838-466-9

Dit boek vertelt het verhaal waarin het kalfje, Klaartje, wil weten hoe het buiten is, want ze verwondert zich over de mooie en rare kanten van het leven in het algemeen en van stieren in het bijzonder.

“Waarom bijt de hond mijn sloffen kapot?” (2008)

BO-DIE053

① Martine en Caroline Laffon

† vanaf 6 jaar

→ ISBN: 978-90-251-1068-0

Zeer boeiende vragen, die kinderen zich stellen, en bijbehorende antwoorden vind je in dit boek vol verrassende weetjes over allerlei soorten dieren.

“Uilenboekje over Vlaamse uilen”

BO-DIE054

① Dries Van Nieuwenhuyse

† vanaf 8 jaar

Zoals de titel al vermoedt, gaat dit boekje over verschillende soorten uilen, wat ze eten, wat ze doen overdag en 's nachts... Zeer geschikt als voorbereiding voor spreekbeurten of werkstukken in verband met uilen.

“Vlinderlessen in de klas” (2008)

BO-DIE055.1-2

① De Vlinderstichting

† kleuter- en basisonderwijs

Lessenpakketten rond vlinders met een serie creatieve activiteiten, in de klas bruikbare werkblaadjes, opdrachten en info voor leerkrachten. 2 exemplaren ontleenbaar

“Project Boerenzwaluw” (2009)

BO-DIE056

① Vogelbescherming Vlaanderen

† basisonderwijs

Voor elke graad is een aangepast lessenpakket over de boerenzwaluw gemaakt met lesbladen voor leerlingen en een handleiding voor leerkrachten.

“Domper, Krik en Melle” (2006)

BO-DIE057

① Hanna Kraan

† basisonderwijs

→ ISBN: 90-5637-848-1

Een mooi verhaal over de avonturen die Domper de pad, Krik de eekhoorn en Melle de merel beleven.

“De koe die in het water viel” (2010)

BO-DIE058

① Peter Spier & Phyllis Krasilovsky

† 6 tot 8 jaar

→ ISBN: 90-269-0904-7

Leesboekje over Hendrika de koe, die niet gelukkig was. Tot ze op een keer in het water viel en een hele weg aflegde. Ze verwonderde zich voor alle haar onbekende dingen.

“Moeten dieren hun tanden poetsen?” (2005)

BO-DIE059

① Wiesner / Müller / Mattei

† vanaf 7-8 jaar

→ ISBN: 978-90-5838-450-8

De titel van dit boek ‘ Moeten dieren hun tanden poetsen?’ is één van de 52 verrassend interessante vragen over dieren. Wil je een antwoord op deze lastige vragen, dan moet je dit boek gewoon lezen.

“Een wereld voor Mus” (2009)

BO-DIE060

① Jaak Dreesen & Benjamin Leroy

† na 6 maanden leesonderwijs

→ ISBN: 9778-90-5838-570-3

Een teder verhaal over ontluikende vriendschap en je grenzen verleggen.

“De vos” (2009)

BO-DIE061

① Laurence Bourquignon

† vanaf 6 jaar

→ ISBN: 978-90-5341-624-2

Verhaaltje (waargebeurd) over een vos die moet vluchten als er jagers in het bos komen. Ze moet haar eten bij elkaar scharrelen in een dorp, waar ze in een oude, lege schuur onderdak heeft gevonden voor de winter. Als het lente wordt, is ze al gauw niet meer alleen...

“De fantastische Meneer Vos” (2009)

BO-DIE062

① Roald Dahl

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 978-90-261-3199-8

Fantastisch verhaal waarin Meneer Vos een slimme oplossing moet bedenken om te ontsnappen aan een geladen geweer, vlak bij de ingang van zijn hol.

“De tuinmannen en de kleine wereld in het groot” (2003)

CDR/BO-DIE064

① Geert De Kockere

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 90-5838-232-X

Cd-rom met meer dan 220 grote foto's van allerlei soorten dieren (insecten) uit een doodgewone tuin van bij ons. Voor kinderen is ook het memorie- en vier-op-een-rijspel interessant.

"De tuinmannen en de sprong in het wilde weg" (2004)

CDR/BO-DIE065

① Geert De Kockere

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 90-5838-303-2

Cd-rom met meer dan 220 grote foto's van allerlei soorten dieren (insecten) uit een doodgewone tuin van bij ons. Voor kinderen is ook het ganzenspel met quiz interessant.

"Veldwerkopdrachten voor het basisonderwijs, V.B.O." (1999)

BO-NAT008

① Stichting Veldwerk Nederland

† best geschikt voor de derde graad van het basisonderwijs

In deze map vindt u veel mogelijkheden om ervaringsgericht en door eenvoudige proefjes die de leerlingen uitvoeren, kennis te maken met natuur en milieu. In deze map o.m. wateronderzoek, leerlingengedrag in de pauze, vogelgedrag, bloemen en insecten, bomenonderzoek, eten en gegeten worden, eigen woonomgeving...

"Veldwerk over vlinders en andere diertjes" (1989)

SO-DIE004

In dit uitgebreide werkboek met handleiding voor de leerkracht wordt gedetailleerd ingegaan op voorkomen, herkennen, verpoppen, gedrag, voedselplanten... Met werkbladen waaruit u selecteert wat u kan gebruiken. Kast secundair onderwijs bij 'dieren'.

"De wondere wereld van de honingbij" (1999)

SO-DIE005

† vanaf de derde graad van het basisonderwijs en hoger

Aan de hand van de CD-rom en de bijhorende werkbladen kunnen de leerlingen zelfstandig het leven van de honingbij leren kennen. Ook hommels, mieren en wespen komen aan bod. Het zelf ontdekken vereist uiteraard wel een zekere computer- en leesvaardigheid.

"Zeeyoti"

BO-SPE016

① Provincie West-Vlaanderen i.s.m. CVN en Horizon Educatief.

† Lager onderwijs.

Spelkaart met 5 spelen omtrent zeedieren in oplopende moeilijkheidsgraad. Leuk spel om lln te laten kennismaken met de dieren, planten en schelpen van de zee.

"Met de ganzen de natuur in"

BO-SPE017

① Provincie West-Vlaanderen, dienst Natuur- en Milieueducatie

† Lager onderwijs

Ganzenbord omtrent natuur en milieu. Hoe je met de natuur hoort om te gaan kom je tijdens dit spel te weten. Leuk spel om een lesje omtrent natuurbeheer in te leiden.

"Het Uilenspel" (2004)

BO-SPE021

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Aminabel
Maximum 4 spelers of 4 kleine groepjes. Het is een spel dat je het echte uilenleven leert kennen. Elk nummertje op het spelbord heeft een eigen opdracht.

“Het slakkespoorspel” (1994)

BO-SPE010.1-2

① I.V.N.

† 7 tot 12 jaar

Dit simpele spel volgt het leven van een huisjesslak een gans jaar lang. Via diverse kleine opdrachten maken leerlingen kennis met het leven en de bedreigingen van een slak. 2 exemplaren ontleenbaar

“Kies het hazenpad” (1998)

BO/SO-SPE003

† vanaf tweede graad van het basisonderwijs tot en met volwassenen.

Wordt het meest natuurlijke gezelschapsspel genoemd. Honderden vragen en weetjes, opdrachten voor diernabootsingen. Heel leuk en ontspannend spel bestaande uit diverse categorieën uit de natuur!

“Het vogeltrekspel”

BO-SPE006

① Natuurreservaten

† vanaf tweede graad

Eenvoudig spel dat kinderen spelenderwijs laat inzien welke bedreigingen er op de loer liggen voor trekvogels. Aanvullingen maken het spel uiteraard nog waardevoller!

“Territoriumspel” (1999)

BO-SPE014

① NEC De Vroente

† 8 tot 14 jaar

Vooraleer dat u met dit spel start, gaat u best even tijdens een wandeling diverse vormen van territoriumgedrag vaststellen, bv. vogelzang, urineren van honden, afsluitingen door mensen geplaatst... Dit spel is een verlengstuk van die korte excursie. Het spel is uitgebreid uitgelegd in een brochure. Het vraagt wel wat voorbereiding vooraleer u kan starten met spelen.

“Het gruttospel”

BO-SPE018

① De Wielewaal

Over de grutto.

“Kwartetspel: Limburgse soorten”

BO/SO-SPE026.1-2

① R.L.L.K.

† vanaf 6 jaar

Kan jij de meeste biotopen verzamelen? Een gezellig kwartetspel voor jong en oud waar je verschillende biotopen en haar soorten leert kennen. 2 exemplaren ontleenbaar

“Kwartetspel: Blad”

BO-SPE027

① BLAD, Malmberg

† 6 tot 12 jaar

Kan jij de meeste biotopen verzamelen? Een gezellig kwartetspel voor jong en oud waar je verschillende biotopen en haar soorten leert kennen.

“Oscar in de vrije natuur “ (2000)

CDR/BO-NAT031

① Uitg. Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Oscar de ballonvaarder gaat op zoek naar de dieren en planten die leven in de vrije natuur. Volledig in het Nederlands, Frans en Engels.

“Speurkaarten Natuuronderwijs”

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

“Duiventil” (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

“Ontdekdoos Limburgse soorten” (2008)

BO-SPE028.1-2

① Provinciaal Natuurcentrum

† 6 tot 12 jaar

Bevat zowel werkbladen(voor alle graden) als spelmaterialen (o.a. spelbord over de 44 Limburgse soorten) rond het thema 'Samen-werken aan biodiversiteit!'.
Bevat zowel werkbladen(voor alle graden) als spelmaterialen (o.a. spelbord over de 44 Limburgse soorten) rond het thema 'Samen-werken aan biodiversiteit!'.

“In de bres voor onze akkervogels”

BO-SPE029.1-5

① vzw RLZZZ

† 8 tot 12 jaar en voor natuurgidsen

Infomap met een educatief spel i.v.m. akkervogels, een cd met akkervogelgeluiden 'Akkervogels: de helden van de velden', een handleiding voor de leerkracht en de natuurgids, vogelkaartjes, een evaluatieblad, de spelregels en een PowerPoint presentatie. Het spel sluit aan bij de eindtermen basisonderwijs van Wereldoriëntatie en wordt gespeeld als afsluiter van een akkerwandeling, waarbij de kinderen de leefomgeving van akkervogels op het terrein zelf hebben waargenomen en besproken.

“Het Bomen Bloemen Beesten Buitenboek“ (2007)

BO-BOS031

① Karsten & Roos

† 1ste en 2de leerjaar

→ ISBN: 978-90-6224-475-1

Een leesboekje voor kinderen die wat meer te weten willen komen over het bos, diertjes, bomen, bloemen, zwammen...

“Op ontdekking in de natuur”

BO-NAT054

① Barbara Wernsing-Bottmeyer

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 978-90-447-1879-9

Leuk natuurboek dat kinderen op hun speurtocht meeneemt in de natuur. Je ontdekt wat er in het bos te beleven is en je leert een hele boel over de planten en dieren die er leven. Ook zijn er heel wat opdrachten, kleine experimenten, leuke spelletjes en grappige knutselideetjes in dit boek opgenomen.

“Boekentips dieren” (2012)

BO-DIE066

① Stichting Lezen

† vanaf 3 jaar

Naar aanleiding van Jeugdboekenweek 2012 rond thema ‘dieren’ maakte Stichting Lezen dit krantje. Je vindt er een selectie van de mooiste boeken over dieren, met aandacht voor verschillende genres en per leeftijdscategorie: 3 tot 6 jaar, 6 tot 9 jaar en 9 tot 12 jaar. Speciaal voor deze boekenlijst duidde WWF enkele boeken aan die passen binnen haar werking met ‘WWF-selectie’.

“De beestige klas 2012” (2012)

BO-DIE067

① WWF

† 3^e-6^e leerjaar

Educatieve scholencampagne van WWF nav Wereldierendag om dieren en de natuur beter te leren kennen en beschermen. Editie 2012 rond thema ‘oceanen’. Met educatieve poster(s) en lespakket met zes fiches voor ‘beestige’ opdrachten tijdens de zwemles, ideeën om in de klas rond oceanen te werken, tips voor beestige acties en achtergrondinfo.

“Posterreeks over bijen” (2014)

BO-DIE068.1-2

① Vlaamse overheid – Departement LNE

† Lager onderwijs

6 mooi vormgegeven en informatieve posters gemaakt naar aanleiding van de eerste Vlaamse week van de bij in 2014. Met didactische strip over resp. metselbij, zandbij, wesp, hommelmot, honingbij en zweefvlies. 2 sets beschikbaar.

“De beestige klas 2014” (2014)

BO-DIE069

① WWF

† Lager onderwijs

Educatieve scholencampagne van WWF nav Wereldierendag om dieren en de natuur beter te leren kennen en beschermen. Editie 2014 rond thema ‘het wilde Europa’. Met educatieve poster(s) en lespakket (1 à 2 lessen) met zes dierenfiches (edelhert, wolf, bruine beer, slechtvalk, lynx en vos) met een werkvorm om kinderen een verhaal te laten schrijven met dat dier in de (positieve!) hoofdrol, een stripverhaalsjabloon voor leerlingen van de onderbouw, tips om met de klas de biodiversiteit op school beter te leren kennen en de natuur op school meer plaats te geven en achtergrondinfo over de natuur in Europa.

“Wilde bijen op school” (2015)

BO-DIE070

① De Lieteberg/PNC

† Lager onderwijs

Educatieve bundel met knap uitgewerkte en vormgegeven lesideeën per graad rond wilde bijen (met verwijzing naar de eindtermen). Met o.a. een klasgesprek over het belang van (wilde) bijen, taal- en wiskundige initiatie a.h.v. wilde bijen (eerste graad), gedichten en ‘elfjes’ maken, een leerwandeling, een quiz en een observatiekalender. Vernieuwd als onderdeel van de ‘starterskit wilde bijen’ voor scholen in het kader van de campagne ‘Limburg wild van bijen’ van het Provinciebestuur Limburg in 2015.

“WWF-Rangerclub” (2015)

BO-DIE071

① WWF

† Lager onderwijs

Info over de Rangerclub, de jongerenclub van WWF. Als WWF-Ranger krijg je 5 keer per jaar een magazine in de bus, VIP-behandeling op de Beestige dagen van WWF en een Rangerpaspoort met kortingbonnen voor heel wat leuke activiteiten in de natuur.

“Folders wilde bijen” (2015)

BO-DIE072

① Zie hieronder

† Leerkrachten

Verzameling van 7 folders met beknopte achtergrondinfo over wilde bijen en tips om ze te helpen beschermen. Van respectievelijk De Lieteberg, Regionaal Landschap Haspengouw, Natuurpunt, Educatieve Bijenstand ‘Op ’t Sonnis’, het Provinciaal Natuurcentrum (Limburg), provincie Vlaams-Brabant en provincie West-Vlaanderen.

“Bijen in de kijker” (2014)

BO-DIE073

① Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

† Leerkrachten

Educatief boekje om leerkrachten van alle onderwijsniveaus achtergrondinfo aan te reiken over bijen en hun ecologisch en economisch belang. Het biedt ook pedagogische ondersteuning om classificatie, evolutie, aanpassingen en ecologie aan bod te laten komen in de klas. Dit boekje werd samen met de website www.levedebijen.be, met daarop talrijke aanvullende informatiebronnen, ontworpen in het kader van de campagne www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be.

“Soly en Bie” (2015)

moestuin

① Provinciebestuur Vlaams-Brabant

† Kleuteronderwijs en 1° graad lager onderwijs

Soly en Bie zijn 2 bijen die toch heel erg van elkaar verschillen. Want Bie is honingbij en Soly is een solitaire bij. Ze leren elkaar beter kennen en gaan samen op pad. Dit leuke kamishibaiverhaal leert kinderen over de verschillende soorten bijen en hun nut in de natuur. 2 exemplaren beschikbaar.

“Infofiches bijenvriendelijk groenbeheer” (2015)

BO-DIE074

① Vlaamse overheid, departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

† Leerkrachten

Deze infofiches rond bijenvriendelijk groenbeheer willen milieu- en groenteams inspireren om goede keuzes te maken in openbaar groen, maar evengoed op schooldomeinen. Voor een betere leefomgeving en meer biodiversiteit. Enkele voorbeelden: gefaseerd maaien, paden met groenvoegen, snoeien na het bloeien, ...

“Hoe kan je de problematiek rond het thema bijen projectmatig aan bod laten komen in de lagere school?” (2015) BO-DIE075

① Jolien Mertens & Emma Steenkiste, Hogeschool Gent

† LO

Bachelorproef voor de opleiding leerkracht lager onderwijs in schooljaar 2014-2015. Met literatuurstudie over het leven van de bij en de huidige problematiek; en daarnaast een lessenpakket van 20 lesfiches voor leerkrachten die dit thema willen aanpakken in de klas en in de school.

“Hoe bouw ik een bijenhotel” (2015) BO-DIE076

① Natuurpunt

† KO + LO

Praktische handleiding voor het bouwen van een bijenhotel tot een beestentoren. Ook downloadbaar.

“Een tuin voor wilde bijen” BO-DIE077

① ULB, UMon, UGent & Apis Bruoc Sella

† Leerkrachten

50 pagina's tellende brochure die voor een breed publiek antwoorden wil bieden op vragen als 'Hoe maak ik een nestkastje voor wilde bijen?', 'Welke soorten kan ik in mijn tuin aantreffen?', 'Hoeveel soorten wilde bijen bestaan er in België?' en 'Welke planten kan ik zaaien voor wilde bijen?'.

“100 kindervragen - bijen” (2015) BO-DIE078

① Bruno Remaut & Bart Vandepoele

† LO

Bestaan er bijen die niet prikken? Waar moet ik mijn bijenhotel hangen? Waarom maken bijen zeshoekige cellen? Bestaan er reuzenbijen? Wat kan ik doen voor bijen? Waar wonen wespen? Waarom steken hommels niet? 100 kindervragen van en voor kinderen met antwoorden die ook de meester en juf zullen verbazen.

“Van ei tot bij” (2013) BO-DIE079

① Camilla de la Bédoyère

† KO + LO

Dit boek met grote foto's en eenvoudige tekstjes over de levenscyclus van de honingbij is voor kinderen om zelfstandig te lezen of samen te lezen. Met de lessuggesties op de laatste bladzijde breng je het onderwerp nog dichter bij hun belevingswereld.

“Bijen” (2012) BO-DIE080

① Lynette Evans

† KO + LO

Dit boek met grote afbeeldingen en eenvoudige teksten over het leven van de honingbij is om zelfstandig of samen te lezen.

“Lesbrief en werkbladen padden” (2009)

BO-DIE081

- ① Padden.nu
- † 3^e graad LO

Deze lesbrief geeft leerlingen inzicht in het leven van padden, wat de bedreigingen zijn en hoe ze padden kunnen helpen. Met 3 werkblaadjes met oplossingen. Kan gebruikt worden als inleiding op een paddenoverzetactie.

Affiche ‘Hoe maak je een restaurant voor bijen?’ (2016)

BO-DIE082

- ① Departement LNE – Vlaamse overheid
- † LO

Informatieve affiche n.a.v. Week van de bij 2016.

Adaliabox (2016)

BO-DIE083.1-2

- ① Adavalue
- † KO + LO

Educatieve kit voor de kweek van het 2-stippelig lieveheersbeestje (*Adalia bipunctata*). Bevat (1): een vivarium, een bestelkaart om lieveheersbeestjeslarven te ontvangen, een gebruiksaanwijzing met achtergrondinfo en een didactische poster met de ontwikkelingsstadia. BioGroeï biedt een uitgebreidere versie aan (2) met een zoekkaart, stickertjes en een werkboekje met o.a. een verhaal, spreekbeurt- en knutseltips.

Lijkenpikkers! (2011)

BO-DIE084

- ① ARK Natuurontwikkeling
- † LO

Kijkplaat op A3-formaat over dieren die profiteren van dode grote grazers.

Het wild zwijn en zijn sleutelrol in de natuur (2014)

BO-DIE085

- ① ARK Natuurontwikkeling
- † LO

Kijkplaat op A3-formaat over het wild zwijn en zijn sleutelrol in de natuur.

Het wilde rund en zijn sleutelrol in de natuur (2015)

BO-DIE086

- ① ARK Natuurontwikkeling
- † LO

Kijkplaat op A3-formaat over het wilde rund en zijn sleutelrol in de natuur.

“De beestige klas 2016” (2016)

BO-DIE087

- ① WWF
- † LO

Educatieve scholencampagne van WWF nav Wereldierendag om Europese wilde dieren en natuur beter te leren kennen en beschermen. Editie 2016 rond 4 ‘enge dieren’: de kruisspin, de oehoe, ringslang en de dwergvleermuis. Met online dierenfiches, het spel Wildera om de habitats van deze dieren beter te leren kennen, een actie-oproep van WWF en tips om eens ‘beestig’ Halloween te vieren.

“Bij de imker op bezoek” (2015)

BO-DIE088

① Vlaamse overheid, departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

† Leerkrachten en imkers

Bijhouden is een waardevol cultuurverhaal met heel veel linken naar natuur, economie, landbouw en milieu. Niemand is beter geschikt dan de imker zelf om het verhaal van de honingbij te brengen. Hoe kan je als imker een klasgroep ontvangen? Waar moet je op letten? Bestaat er didactisch materiaal dat je kan gebruiken? Deze les- en infoches ondersteunen op een laagdrempelige wijze imkers om hun bijenvaardigheden naar kinderen en groepen te brengen.

“Overzicht van goede bijenplanten in onze tuinentra” (2016)

BO-DIE089

① Vlaamse overheid, departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

† Leerkrachten

Een bevattelijk overzicht van goede bijenplanten met foto's in deze categorieën: vaste planten, bollen en knollen, moestuin in bloei, kruiden, struiken, klimplanten en bomen.

Duurzame ontwikkeling

“Hoe word je een aardbinder?” (1995)

BO-DUU001

① Werkgroep mondiale vorming van het N.C.O.S.

† voor de derde graad van het basisonderwijs

Dit lespakket werd gemaakt in het kader van het actieplan 'Red de aarde' na de Rio-Conferentie. De rol van milieueducatie aan de basis bij het stimuleren van duurzame ontwikkeling is belangrijk. Activiteiten zijn: de kwetsbare planeet aarde, kennismaking met milieu in andere landen, het regenwoud, rechtvaardiger beleid, het zelfbeeld van de leerling, het bananenspel... De uitgewerkte handleiding voor de leerkracht en de bijhorende werkbladen voor de leerlingen maken het tastbaar en makkelijk bruikbaar in een klassituatie.

“Samen spelen”(deel 1, 2 en 3) (1990)

BO-DUU002A-C

① uitgever: Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking

† 9-12jaar

3 tijdschriftjes met als doel jonge kinderen al spelenderwijs (ervaringsgericht) te laten kennismaken met de realiteit in de Derde Wereld zoals ze alleen maar van TV gekend is.

“Stripverhalen rond duurzame ontwikkeling” (1985-1994)

① uitg. ABOS

† 8 tot 12 jaar

Via deze strips kunnen kinderen al lezend kennis maken met het dagelijks leven in de Derde Wereld. De volgende titels zijn ter beschikking:

De avonturen van Pancho en Pepita (over Latijns-Amerika),

BO-DUU003

Bingo in Mandioland (over verwoestijning),

BO-DUU004

Bingo in de stad (over het leven van een Afrikaanse jongen),

BO-DUU005

Bingo in Yama-Kara (idem),

BO-DUU006

Bingo in België,

BO-DUU007

Leve de natuur (over het dumpen van afval in de Derde Wereld en

BO-DUU008

de noodzaak om de milieuproblemen wereldwijd aan te pakken).

“Bestemming: de hele wereld” Het doel is om kinderen wegwijs te maken in de ontwikkelingsproblematiek zonder dat steeds dezelfde cliché’s worden voorgesteld. Natuurlijk maak je wel kennis met de vele problemen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika via verhalen, brieven, recepten, spelletjes....

“Word een held en red de aarde” Handboek voor dappere kinderen. (2003)

BO-DUU009.1-2

① Lena Martez, Dorus Brekelmans

Info- en doeboek rond duurzame ontwikkeling. 2 exemplaren ontleenbaar

“Aarde en milieu” (2000)

① Sally Morgan, Corona

Deze boekenreeks is een kennismaking met ecologie en milieukunde. Naast een heldere tekst bevatten de boeken afbeeldingen, foto’s, grafieken en kleurenblokjes met allerlei gegevens en leerzame opdrachten.

Boeken uit deze reeks:

- “Water voor iedereen” BO-DUU011
- “Klimaatverandering” BO-DUU012
- “Red de regenwouden” BO-DUU013
- “Zure regen” BO-DUU014
- “Het gat in de ozonlaag” BO-DUU015
- “Natuur in gevaar” BO-DUU016
- “Voedsel voor iedereen” BO-DUU017

“Grote voeten, kleine voeten” (2001)

BO-DUU018

① Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie

† derde graad basisonderwijs

Lespakket over de ecologische voetsafdruk. De leerlingen ontdekken hoe ze zelf zuiniger kunnen omgaan met afval, energie en water, m.a.w. hoe ze hun ecologische voetafdruk kunnen verkleinen.

“De Gloop-Fanfare!”

BO-DUU019

① Mondiale vorming Djapo

† 7 tot 12 jaar

Lespakket (map) over duurzame ontwikkeling in de lagere school. De Gloop-Fanfare is een vrolijke beweging van kinderen en leerkrachten die zich inzetten voor onze ‘Globe’. Onze globe (of onze aarde) verdient immers speciale aandacht. Op zijn reizen in Senegal, Ecuador en de Filippijnen heeft Gloop (tekenfiguur) gekeken, geluisterd en ... is hij tot een vaststelling gekomen. Per leerjaar vind je in de map: een handleiding voor de leerkracht, een werkbundel voor de leerlingen, een bundel met de eindtermen en een verbeter sleutel. Voor de hele school o.a. een dvd met filmpjes van de Gloop-Fanfare en cd met het lied van de Gloop-Fanfare.

“Zwem naar Afrika”

CDR/BO-WAT043

① Protos en Vlaamse Zwemfederatie. CD-Rom

† 3de graad BO

Interactief nadenken over de waterverdeling in de wereld.

“Bombybook” (2007)

BO-NAT035

① F.O.D. Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

† 8 tot 12 jaar

Speels, knap educatief boekje, aanvullend voor de website "www.bombygame.be". Het bespreekt de onderwerpen 'Biodiversiteit' en 'Ecologie' en geeft tips om deze te bevorderen. Het beantwoordt tevens aan de eindtermen.

"Verhalend ontwerpen met Rovers in het Biezebos!" (2010)

BO-DUU020

① Vlaamse Overheid, Dep. LNE, Dienst NME

† 3 tot 10 jaar

Lespakket om leerkrachten basisonderwijs op weg te helpen om werk te maken van EDO (Educatie voor Duurzame Ontwikkeling). 'Rovers in het Biezebos!' is een verhaal van jeugdauteur Marc de Bel met de Boeboeks als hoofdpersonages. Bij verhalend ontwerpen worden leeractiviteiten in een verhaallijn gepland. Dat biedt de kinderen een kader waarbinnen activiteiten als zinvol worden ervaren. De kinderen 'worden' de hoofdpersoon van het verhaal of verzinnen zelf een hoofdpersoon waarmee ze zich kunnen identificeren. Met CD-rom met o.a. lied 'De Grote Herfstpluk'.

"De Gloob-Fanfare!"

BO-DUU021

① Mondiale vorming Djapo

† 7 tot 12 jaar

Informatiebrochure en demonstratie-CD bij lespakket "De Gloob-Fanfare!" om lespakket bevattelijk te leren kennen of voor te stellen.

"Voetzoekers Junior" (2010)

BO-DUU022.1-2

① WWF

† 10 tot 14 jaar

Spelenderwijs ontdekken de leerlingen de geheimen van de ecologische voetafdruk en berekenen ze de voetafdruk van de klas. Via actiekaarten worden haalbare acties voorgesteld om de klasvoetafdruk te verkleinen. 2 exemplaren ontleenbaar

"Educatie voor duurzame ontwikkeling door kinderen"

BO-DUU023

① UNESCO (Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur)

† vanaf 8 jaar

De elf tekeningen en schilderijen in dit mapje werden geselecteerd uit de inzendingen voor een globale wedstrijd van UNESCO met als opdracht "teken vrede". Elke tekening beeldt een aspect van educatie voor duurzame ontwikkeling uit en toont hoe kinderen denken over een betere en meer eerlijke toekomst. Door UNESCO voorzien van tekstjes die mooi weergeven wat EDO eigenlijk is.

"Donderdag Veggiedag in de klas" (2010)

BO-VOE010

① EVA

† Kleuter- en lager onderwijs

Dit educatief pakket sluit aan bij de campagne Donderdag Veggiedag van EVA vzw om het grote publiek aan te sporen om één dag per week geen vlees of vis te eten. Dit materiaal toont aan dat vegetarisch eten lekker en gezond kan zijn, maar ook goed is voor de mensen in het Zuiden, het milieu en de dieren. 'Donderdag Veggiedag in de klas' geeft je inspiratie én kant-en-klaar materiaal om het thema 'lekkere,

gezonde en duurzame voeding' naar je leerlingen te brengen. De map bevat duiding voor het organiseren van Donderdag Veggiedag in de school en in de klas, achtergrondinformatie, 15 activiteitenfiches en 14 te kopiëren activiteitenbladen voor de leerlingen en heel wat kant-en-klaar bruikbaar educatief materiaal! Meer info op www.donderdagveggiedag.be/scholen/basisonderwijs.

Met educatieve poster 'De Veggies Voedingsdriehoek'

"EDOMeN – Een speelse gespreksmethode over Educatie voor Duurzame Ontwikkeling" (2011)

BO-DUU024

① C.I.S i.o.v. dep. LNE van de Vlaamse Overheid

† Scholen die met hun leerkrachten in teamverband werk willen maken van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) (min. 6, max. 20 deelnemers; 1 begeleider (liefst vertrouwd met de principes van EDO))

In module 1 (min. 2 uur, max. 3 uur) maken de deelnemers via superheld 'EDOMeN' kennis met de principes waarop Educatie voor Duurzame Ontwikkeling gebaseerd is. Vervolgens onderzoeken de deelnemers in welke mate ze zelf deze principes al toepassen in hun educatie, of in welke mate hun 'superkrachten' al ontwikkeld zijn. In module 2 (min. 2 uur, max. 3 uur) worden minder ontwikkelde superkrachten getraind en wordt een aanzet gegeven tot een actieplan om EDO meer en beter toe te passen in de eigen school.

"Archibal de Boekenworm" (2013)

BO-DUU025

① Talismanneke en FSC België

† Iedereen die van boeken én van bomen houdt

Archibal hoort voor het eerst dat er bomen nodig zijn om papier te maken en dat de bomen op geraken! Samen met zijn vriend Nestor gaat de ondernemende boekenworm zelf een kijkje nemen in het bos, want hij wil nog lang niet stoppen met lezen. Met duiding, 7 tips om bomen te sparen en een logboek voor kleine boekenwormen om boeken lezen nog leuker te maken.

"We hebben maar één planeet" (2010)

BO-DUU026

① Steven Vromman & Ilona Plichart

† Voor jongeren vanaf 10 jaar

Deze prikkelende handleiding voor Low Impact Kids, een aanvulling op het boek Low Impact Man van Steven Vromman, staat boordevol tips en weetjes: waarop kan je letten als je een gsm koopt? Hoe overtuig je je ouders om al eens vegetarisch te koken? Hoe ga je zo milieuvriendelijk mogelijk op kamp? En hoe gaan kinderen in Peru of Indonesië om met afval? De verrassende cijfers, leuke doeactiviteiten en praktische testjes geven je meteen zin om zelf een Low Impact Kid te worden.

"Virunga in actie" (2014)

BO-DUU027

① WWF

† Van 10 tot 14 jaar

Aan de hand van een terreinproject van WWF in Congo krijgen de leerlingen een echt duurzaamheidsvraagstuk voorgeschoteld: hoe een natuurpark beschermen en toch voorzien in de energiebehoeften en noden van de lokale bevolking? Heel wat linken met de leefwereld van kinderen en jongeren hier maakt het energievraagstuk ook relevant voor de situatie in België. Met een introfilm op DVD, leerkrachten-

handleiding met achtergrondinfo en lesactiviteiten en een online overzicht van eindtermen.

“Leerwandeling duurzaamheid” (2016)

BO-DUU028

① Lisa Botte & Fien Vanoppen

† 3^e graad LO

Twee studenten lerarenopleiding werkten een leerfietstocht uit rond duurzaamheid in de omgeving van Kiewit voor de 3^e graad. Met deze stopplaatsen: ontmoetingscentrum De Binder, vliegveld Kiewit, waterzuiveringsstation, domein Kiewit, Ambertuin, bijentuin, kringloopwinkel & Creazi, winkeltje ‘Zelfgemaakt’, wilde natuur, nieuwbouw (isolatie), Cordacampus (groen dak), koeien (broeikaseffect).

Methode creatief denken (2016)

BO-DUU029

① Djapo vzw

† KO+LO

Om onze samenleving duurzamer te maken hebben we nood aan nieuwe ideeën om de dingen anders aan te pakken. Deze methode biedt leerkrachten instrumenten om creatief denken aan te leren. Met meer dan 20 lessen rond klimaatverandering, meer dan 100 werkvormen en een theoretisch kader met leerdoelen. En met een handige lesontwerper creatief denken ©.

Aarde & wormen voor waarden & normen (2006)

BO-DUU030

① Veldwerk Nederland

† LO

Een methode om te filosoferen met kinderen naar aanleiding van natuur- en milieueducatie om te komen tot een eigen handelingsperspectief. Met achtergrondinfo over NME en filosoferen met kinderen en een uitgewerkte lesopbouw voor deze thema's: waarde van natuur, kennis voor waarde, bruikbaar afval, net nep, dierenmanieren, ik en de ander, dood en leven, zin in zorg.

Feest in het bos (2014)

KO-DUU007

① Djapo vzw

† Oudste kleuters en 1^e graad LO

Teo de spin is jarig. Dat betekent feest in het bos! Teo droomt van nieuwe cadeautjes. Maar zijn grote vriend Gloop heeft een ander idee: Gloop bedenkt een bijzonder doe-het-zelf verjaardagsfeest waar alle dieren in het bos aan meewerken. Dit zoek- en voorleesboek vormt de basis van een les rond systeemdenken in de Methode Systeemdenken van Djapo.

In de wolken (2016)

KO-DUU008

① Djapo vzw

† Oudste kleuters en 1e graad LO

Gloop en Teo zijn in de wolken. Ze gaan op vakantie naar Sunee en Miki. Wanneer ze aankomen, zijn ze stomverbaasd. Waarom is het zo droog? Waar zijn de wolken gebleven? Eén voor één verdwijnen de wolken in een gekke kar. Slagen Gloop en Teo er in om samen met hun vriendjes de wolken te bevrijden? Lessen gebaseerd op dit prentenboek vind je in de Methode Creatief Denken van Djapo.

Gloop en Teo en het zeemonster (2014)

BO-DUU031

① Djapo vzw
† 1e graad LO

Gloob en Teo gaan naar zee. Kastelen bouwen, zwemmen en genieten van de zon. Maar een golf spoelt hun strandspeeltjes mee in het water. Al snel ontdekken Gloob & Teo dat de zee meer verbergt dan water alleen. Op de zeebodem ligt een groot zeemonster op de loer. Het wordt steeds groter en het gaat nooit meer weg. De visjes vragen Gloob & Teo om hulp. Kunnen onze helden de visjes helpen en de zee bevrijden van dit grote monster? Dit zoek- en leesboek vormt de basis van een les rond systeemdenken in de Methode Systeemdenken van Djapo.

Gelukkig 2030

BO-DUU032.1-3

① Djapo vzw
† LO

Een poster om in je klas of op school te hangen met alle 17 werelddoelstellingen of SDG's mooi in een cirkel. Zo heb je een overzicht van alle doelstellingen om van de aarde een betere plek te maken en kan je samen met de kinderen bekijken en bedenken hoe jullie je steentje al bijdragen en wat jullie nog kunnen doen. 3 ex.

Energie

“Energie sparen = geld sparen = leefmilieu sparen” (1993)

BO-ENE001

① Centrum voor informatieve spelen i.o.v. Brussels Hoofdstedelijk Gewest
† educatieve map voor leerlingen van 10 tot 12 jaar

Tweetalige publicatie, dus ook direct bruikbaar in het vak Frans (bijvoorbeeld bij een vakoverschrijdend milieuproject). Geschikt voor de derde graad. Heel wat goed bruikbare lessen en -suggesties (met oplossingen) met betrekking tot de meest diverse milieuaspecten van energiegebruik. Thema's: Elektriciteit, verwarming, vervoer, alternatieve energiebronnen,...

“Verstandig omgaan met elektriciteit”

BO-ENE002A/B

① Interelectra
† 3de graad basisonderwijs

‘Verstandig omgaan met elektriciteit, hoe doe je dat?’ Leerlingenwerkboek (A) + leerkrachtenhandleiding (B). Goed bruikbaar materiaal, inpasbaar in lessen omtrent energie. Ruimte gelaten tot niveau-aanpassingen.

“Lesbrief Energie”

BO-ENE003

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
† lager onderwijs

Door middel van de lesbrief en bijhorende werkbladen per graad maken de kinderen actief kennis met energie. Als resultaat wordt gehoopt op een spaarzamer omgaan met energie.

“Themabundel ‘Energie’”

BO-ENE004

① MOS-Limburg
† Voor elke graad

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!

Dé themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema energie te werken. In deze bundel gaan we op zoek naar wat een school, samen met haar kinderen, leraren en ouders, kan doen voor een groenere energietoekomst. De bundel spitst zich toe op kleine handelingen die ook voor kinderen haalbaar zijn. Met tal van suggesties om het thema in de klas aan te brengen, mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie.

“Vol energie!” (2005)

BO-ENE005

① Welzijnszorg

† basisschool

Het project ‘Vol Energie’ neemt je mee op een adventstocht vol energie. Deze handleiding biedt je traditioneel een verwerking aan van de campagne van Welzijnszorg. Met dit adventsproject worden de leerlingen op een speelse en belevende manier meegenomen in de leefwereld van kinderen in (kans)armoede. Met werkboekje (‘energiekrantje’).

“Natuurlijk energie!”

BO-ENE007

① Nuon

† 4 tot 12 jaar (basisonderwijs)

‘Natuurlijk energie!’ is een lespakket voor het basisonderwijs. Kinderen maken kennis met de verschillende aspecten en vormen van (duurzame) energie. Dat gebeurt aan de hand van uitgewerkte lesactiviteiten, een speelfilm op DVD, een website, praktische opdrachtkaarten met materialen, liedjes en de verhaalfiguren Koning Lollie en Volty Power.

Kortom: een totaalpakket dat leerlingen spelenderwijs energiebewust maakt.

“MOS-project ‘energie’ actieonderzoek” (2006)

BO-ENE008

① Eindwerk van Bleukx Lindsey, Van Geneugden Lien

Achtergrondinfo en concrete actie- en lesideeën in verband met energie voor de lagere school.

“Het Zwoele Bibberboek” (2006)

BO-ENE009

① MOS, Provincie Vlaams-Brabant

Educatief draaiboek voor het gebruik van minimum-maximum thermometers in de klas en de school met het oog op energie besparen op school. Met kalenderposter.

“MOS-project water en energie” (2005)

BO-EN010

① Eindwerk van Clerix Carolien, Janssen Nathalie en Vandewal Kim

Achtergrondinfo en concrete actie- en lesideeën in verband met water en energie in de lagere school

“Energiedoos” (2005)

BO/SO-ENE014.1-2

① WWF

† 2de + 3^{de} graad basisonderwijs

De Energiedoos bestaat uit twee componenten: een spel en een experimentenpakket. Dit pakket stelt twintig eenvoudige experimenten voor die in de klas uitgevoerd kunnen worden. Door deze experimenten uit te voeren en te

observeren, maken de leerlingen op een actieve wijze kennis met de principes van hernieuwbare energiebronnen en van rationeel energiegebruik.

Het spel '60 minuten chrono' is gebaseerd op wetenschappelijke gegevens. Het houdt rekening met het aandeel van ons energieverbruik in onze ecologische voetafdruk. 2 exemplaren ontleenbaar (1 inkijkexemplaar)

"Floepje: Zwem en vlieg mee"

CDR/KO/BO-SPE001

① V.M.M.

† 3 tot 7 jaar

Floepje leidt je doorheen het dorp en al spelenderwijs maakt hij je vertrouwd met milieusparend gedrag.

"Energiekwartet"

BO-SPE033

① Stichting Milieunet Nederland

† Alle leeftijden

Een kwartet over energie besparen.

"Speurkaarten Natuuronderwijs"

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

"Energiezorg in scholen" (2007)

SO-ENE021A-E

† Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

① directie van basis- en secundaire scholen, CLB en volwassenencentra

Deze 5 brochures zijn bedoeld voor energiecoördinatoren en directeurs van basis- en secundaire scholen, de centra voor leerlingenbegeleiding, de centra volwassenenonderwijs en de centra basiseducatie, stimuleren om werk te maken van energiebesparende maatregelen. Dit zijn de 5 thema's:

- Energiezorg in scholen (A)
- Verwarming (B)
- Verlichting (C)
- Isolatie & ventilatie (D)
- Passiefscholen (E)

"Het energieboekje" (2011)

BO-ENE011A/B

① Leefmilieu Brussel

† 4^e, 5^e en 6^e leerjaar

Pedagogisch dossier rond energie. Het eerste deel is gericht op kennisverwerving: definities, geschiedenis, gebruik van energie thuis, impact op milieu en gezondheid. In het tweede deel nemen de leerlingen hun energiegewoontes en het energiebeheer op school onder de loep. Op basis van hun werkpunten worden ze uitgenodigd in actie te schieten, persoonlijk en/of binnen een gezamenlijk project. Afsluitend kijken

de leerlingen terug op wat ze geleerd hebben en welke gedragsverandering ze willen volhouden. Met een werkboek voor de leerling (A) en boekje voor de leerkracht (B) met juiste antwoorden, inleidingstips en aanvullende activiteiten.

Geluid

"Stiltegids. Is stilte een verdacht geluid?" (1992)

BO-GEL002

① I.V.N

In de cursus treft u een waaier van teksten en suggesties aan rondom geluid en stilte. Ook voor uw klas zitten hier ongetwijfeld heel wat ideeën en infoteksten in.

"Ongehoord" (1991)

BO-GEL003.1-3

① van de Stichting Leefmilieu

Een infofolder over geluidshinder, uitgegeven in de serie 'Milieusparen' Geen lespakket maar veel informatie over uiteenlopende vormen van geluidshinder en de hinder voor de gezondheid. Bruikbaar als vertrekpunt voor een les over geluidshinder. 3 exemplaren ontleenbaar

"Harry Haarcel Haat Herrie"

BO-GEL004

① Anders Horen door Spraakafzien vzw Oost-Vlaanderen

† Basisonderwijs

Handleiding voor leerkrachten die kinderen willen duiden op de gevaren die lawaai met zich mee kan brengen. Deze publicatie maakt deel uit van de 'geluidskoffer' die je kan ontlene bij de Provinciale Jeugdendienst.

"Speurkaarten Natuuronderwijs"

BO-NAT037

① De Ruiters b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

Kamishibai

Erik de waterkapitein

KO-KAM001

① Stefan Boonen i.o.v. MOS

† KO/LO

Wanneer in de straat van Erik de waterleiding een tijdje wordt afgesloten, ervaart hij pas echt hoe belangrijk het is zuinig om te gaan met het water uit de kraan en waarvoor je eigenlijk ook regenwater kan gebruiken. Hij werpt zich dan ook meteen op als waterkapitein.

Leon en de ikkietikkietijd

KO-KAM003

① MOS

† KO/LO

Leon vertelt over zijn dag: de “ikkietikkietijd” is uitgevallen in zijn straat. Hij ervaart wat er niet meer werkt zonder elektriciteit, maar heeft het met zijn mama en papa ook over andere energievormen: benzine voor de auto; boterhammen voor hem.

Daar vliegt een Buil door het bos

KO-KAM005

① Ann Van Dessel i.o.v. MOS

† KO/LO

Wanneer er herrie losbarst in het bos, gaan de dieren te rade bij Uil met de Buil. Hij ontdekt dat er dwars door het bos een nieuwe weg gemaakt wordt. Zijn Buil ontploft van ergernis en de mensen worden besmet met zijn gezond verstand.

Mier heeft een probleem (2017)

KO-KAM006

① MOS (Herwig Kevelaerts/Tim Joye)

† 1° kleuters t.e.m. 1° leerjaar

Mier heeft een probleem. Hij krijgt die lekkere kers niet alleen naar zijn huisje, welke techniek hij ook probeert. Zijn vriendjes bieden hulp aan, maar hij wil zijn kers niet delen. Een kamishibaiverhaal over delen en techniek met sleutelvragen voor meer betrokkenheid.

Reus Gommaar is boos (2017)

KO-KAM007

① MOS (Herwig Kevelaerts/Fatinha Ramos)

† 3° kleuters t.e.m. 3° leerjaar

Reus Gommaar is boos. Hij is de reus van een windmolen. Hij ziet dat de mensen veel energie verspillen. Dus gaat hij in staking en valt de elektriciteit uit. Hannelore, een slim, klein meisje, maakt met de mensen een plan om energie te besparen. Een kamishibaiverhaal over een windmolen en zuinig omgaan met energie met sleutelvragen voor meer betrokkenheid.

Het kleine kamertje van de koning (2016)

KO-KAM008

① MOS (Herwig Kevelaerts/Tinne Van den Bossche)

† 1° kleuters t.e.m. 1° leerjaar

Koning Flapdrol moet heel erg dringend. Maar eerst vind hij in dat grote paleis de weg niet naar zijn kleine kamertje. En dan is hij de code van zijn toilet vergeten. Gelukkig mag hij op het toilet van lakei Hoogwater; een toilet met een spaartoets. Een kamishibaiverhaal over duurzaam toiletgebruik met sleutelvragen voor meer betrokkenheid.

De ananasboot (2016)

KO-KAM009

① MOS (Herwig Kevelaerts/Tim Joye)

† 1° kleuters t.e.m. 1° leerjaar

De tweelingzusjes Mien en Fien Ananas komen op bezoek, vanuit Brazilië naar België. Mien met het vliegtuig, Fien met de boot. Beter voor de lucht, vond Fien. Maar nu is Fien kwijt. Karel Appel en z'n neef Bio Appel helpen haar zoeken.

Dylan deelt (2016)

KO-KAM010

① MOS (Herwig Kevelaerts/ Tinne Van den Bossche)

† 3° kleuters t.e.m. 3° leerjaar

Dylan is nieuw in de klas en voelt zich alleen. Dat verandert wanneer de fiets van Bilal stukgaat. De mama van Dylan werkt in een fietsherstelplaats en komt langs om de fiets te herstellen. En de hele klas wordt uitgenodigd naar de fietsherstelplaats.

Terra is ziek (2016)

KO-KAM011

① MOS (Herwig Kevelaerts/ Fatinha Ramos)

† 3^e kleuters t.e.m. 2^e leerjaar

Terra, de aarde, is ziek. Laura, de zon, probeert uit te vissen wat er met haar aan de hand is. Ze ontdekt dat mensen vieze wolken doen ontstaan die tegen het dekentje van Terra blijven plakken. Willen de kinderen Terra helpen om weer beter te worden?

Zack gaat op reis (2016)

KO-KAM012

① MOS (Herwig Kevelaerts/ Leen Van Durme)

† 2^e kleuters t.e.m. 1^e leerjaar

Zack ontsnapt uit de handen van oma. Al snel komt hij terecht in de zee. Daar knabbelen de dieren aan z'n lijfje. Het blijkt slechts een nachtmerrie te zijn. En Zack neemt zich voor: "als ik later groot ben, dan word ik een herbruikbare tas".

De wonderde wereld van Bever Bas (2016)

KO-KAM013.1-2

① Provinciaal Natuurcentrum (Stijn Moekaars/An Melis)

† KO, 1^e lj BaO en BuBaO

Nog 5 dagen en Bever Bas is jarig. Hij geeft een verjaardagsfeest bij volle maan, in zijn beverburcht. Bas gaat op pad om zijn vrienden uit te nodigen. Onderweg beleeft hij spannende avonturen. Maar de grote vraag is of zijn vrienden er zullen zijn op het verjaardagsfeest ... Dit kamishibaiverhaal is onderdeel van het educatief natuurproject 'De wonderde wereld van Bever Bas' aan Maascentrum De Wissen. Meer info op www.pnc.be/beverbas. 2 exemplaren beschikbaar.

"Soly en Bie" (2015)

KO-DIE018.1-2

① Provinciebestuur Vlaams-Brabant

† Kleuteronderwijs en 1^e graad lager onderwijs

Soly en Bie zijn 2 bijen die toch heel erg van elkaar verschillen. Want Bie is honingbij en Soly is een solitaire bij. Ze leren elkaar beter kennen en gaan samen op pad. Dit leuke kamishibaiverhaal leert kinderen over de verschillende soorten bijen en hun nut in de natuur. 2 exemplaren beschikbaar.

"De wonderlijke avonturen van een kleine bij"

BO-LEE022A/B

① WWF

† eerste graad BaO

Deze kamishibai of Japans verteltheatertje (A) vertelt het verhaal van een kleine bij die vastberaden op zoek gaat naar haar verdwenen zussen. Tijdens haar spannende tocht ontmoet ze een tijger, een lederschildpad en bonobo's en wordt ze geconfronteerd met heel wat bedreigingen voor de biodiversiteit op onze planeet. De bijhorende lesmap (B) omvat een inleiding over biodiversiteit voor de leerkracht, uitleg bij de werkvorm 'kamishibai' én een aansluitend lespakket. Met lesactiviteiten over de 4 dieren die Bieke de bij op haar reis ontmoet (de bij, de tijger, de zeeschildpad en de bonobo). Er is telkens een les die eerst basiskennis geeft over de diersoort en in tweede instantie wordt er ingezoomd op de bedreigingen en mogelijke oplossingen voor deze soorten.

Boom zkt school (2017)

KO-KAM014

① MOS (Herwig Kevelaerts/Tom Van Mieghem/Fantina Ramos)

† 1° kleuters t.e.m. 2° leerjaar

In het midden van het bos woont Boom. Boom is al oud. Zo oud zelfs dat hij een plekje zoekt voor zijn allerlaatste zaadje. En daar is alleen het allerbeste plekje goed genoeg voor. Gelukkig krijgt hij de hulp van Merel en zijn vogelvrienden. Brengen zij de zoektocht tot een goed einde? Dat lees je in 'Boom zkt School', een kamishibaiverhaal dat je goesting geeft om een boom in je schooltuin te planten.

Klimaatverandering

"De groene ijsbeer" (2012)

BO-KLI001A-C

① Djapo

Met dit educatief pakket, opgebouwd rond een muzikaal luisterverhaal, komen je leerlingen in 4 lessen van telkens 50 minuten op een onderbouwde manier tot een zelfbedachte actie. Het legt de focus op hoe mensen nu al lijden onder de gevolgen van klimaatverandering met het voorbeeld van Indonesië en op het zoeken naar oplossingen. Er is een aangepast pakket voor de 1° (A), 2° (B) en 3° graad (C) voorzien. Met een knappe handleiding, het luisterspel met ondersteunend prentenboek én een CD-rom met digitale lesmaterialen kan je zelf aan de slag.

"In de weer voor het klimaat" (2002)

BO-KLI002.1-2

† 2de en 3de graad lager onderwijs en 1ste graad secundair onderwijs

① WWF Vlaanderen

Een educatief dossier voor leerkrachten over klimaatverandering. 'Globaal denken, lokaal handelen en individueel veranderen', dat is de onderliggende filosofie van deze publicatie. Ook de wisselwerking tussen de levensstijl van de mens, de klimaatverandering en de biodiversiteit loopt als een rode draad door dit dossier. Door dit educatieve dossier over klimaatverandering in je klas te gebruiken, werk je aan tal van leergebiedgebonden en leergebiedoverschrijdende eindtermen. Met poster – gebruiksaanwijzing in inleidende brief in map (kopie zonder poster).

"Klimaatverandering" (2007)

BO-KLI003

① Centrum voor Mondiaal Onderwijs Nijmegen

† vanaf 10 jaar

Dit informatiepakket handelt over de klimaatsverandering. De brochure telt 24 pagina's met tekst, foto's, tekeningen, strips en/of cartoons. Bij het pakket is op de website van CMO een handleiding voor het maken van een scriptie/werkstuk, bronnenlijst en een adressenlijst te vinden.

"SOS Klimaat"

DVD/BO-KLI004.1-2

① WWF

† 10 tot 14 jaar

De klimaatverandering wijzigt de levensomstandigheden op onze planeet, hier en elders. De DVD 'SOS Klimaat' staat vol getuigenissen van dieren en mensen voor wie het de hoogste tijd is. Op de DVD vind je 5 clips over de impact van de klimaatverandering (op de polen, in België, op de oceanen, op de plantenwereld en

op de droogte en overstromingen), 4 interviews met klimaatgetuigen (uit Fiji, Duitsland, België en Nepal) en 35 clips van dieren die hun verhaal 'vertellen'. (Goede aanvulling op educatief dossier 'In de weer voor het klimaat' van WWF.) 2 exemplaren ontleenbaar

"Het broeikasspel en het ozonspel"

BO-SPE001

Zeer eenvoudig uitgevoerde spelen waarvoor u een weinig, eenvoudig materiaal nodig heeft. Dat materiaal moet u echter eerst aanmaken. Op een speelse manier wordt het broeikas effect ontdekt. Bespreking van de gevolgen van een temperatuurstijging, aanduiden van mogelijke oplossingen, testfase en nabespreking. De techniek "Spel uitleg(kort), spelen (link met wat in het echt gebeurt – spel uitleg (invoeren van de CO₂-variatie)- spelen – bespreking van het resultaat en link met wat in het echt gebeurt" werkt naar verluidt best. Zeer simpel, doenbaar met elke groep van het basisonderwijs. Slechts vier pagina's A4 als uitleg en nog eens een viertal pagina's achtergrond informatie!

"Bos en Klimaat" (2008)

BO-BOS030

① Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw en Agentschap voor Natuur en bos

† leerkrachten lager onderwijs

Deze educatieve publicatie werd uitgewerkt n.a.v. de Week van het Bos 2008, thema 'Bos en Klimaat'. In deze handleiding vind je een beschrijving van de verschillende attributen die gegroepeerd zijn in enkele thema's: bos, klimaat, invloed van het klimaat op het bos, invloed van het bos op het klimaat en duurzame mobiliteit.

"Aarde en milieu" (2000)

① Sally Morgan, Corona

Deze boekenreeks is een kennismaking met ecologie en milieukunde. Naast een heldere tekst bevatten de boeken afbeeldingen, foto's, grafieken en kleurenblokjes met allerlei gegevens en leerzame opdrachten.

Boeken uit deze reeks:

- "Water voor iedereen" BO-DUU011
- "Klimaatverandering" BO-DUU012
- "Red de regenwouden" BO-DUU013
- "Zure regen" BO-DUU014
- "Het gat in de ozonlaag" BO-DUU015
- "Natuur in gevaar" BO-DUU016
- "Voedsel voor iedereen" BO-DUU017

"Heb je het ook zo warm?" (2005)

BO-LEE018

① Europese Commissie

† 9-12 jaar

Verhalenboekje over de opwarming van de aarde, de gevolgen en mogelijke oplossingen.

"De aarde heeft het te warm" (2008)

BO-LEE019

① Davidsfonds/Infodok

† 9-12 jaar

Dit fascinerende weetjesboek laar kinderen kennismaken met het klimaatprobleem, hoe het onze planeet vandaag bedreigt en hoe we het met z'n allen kunnen aanpakken. Een speelse oproep om de aarde te redden.

“Het broeikas-effect. Of waarom warmt onze aarde op?” (2007)

BO-KLI005

① Kathleen Vereecken

† Lager onderwijs

De K.U. Leuven stelde haar deuren open voor leergierige kinderen. Ze bestookten de professoren met honderden vragen over wetenschap, geschiedenis, psychologie en nog zoveel meer. Kathleen Vereecken bundelde de interessantste, leukste en meest originele vragen over het broeikas-effect en Benjamin Leroy zorgde voor grappige illustraties. Met quizvragen en experimenten.

Klimaatpraat uit Indonesië

BO-KLI006

① Djapo

† 2° en 3° graad

Kleurrijke kijk- en praatplaat in het formaat van een placemat. De kijkplaat geeft een beeld van wat er zich afspeelt in de Indonesische regenwouden door de palmolie-industrie: prachtige, ongerepte en vooral heel diverse stukken regenwoud worden platgebrand om er oliepalmbomen op te zetten. De rook zorgt voor veel overlast voor de plaatselijke bevolking. Dieren verliezen hun natuurlijke habitat. De fauna wordt ineens een monocultuur. De aanval op het regenwoud is ook een grote aanval op ons klimaat! Deze map bevat ruim 20 exemplaren. Lessen, gebaseerd op deze kijkplaat, vind je in de Methode Creatief Denken van Djapo.

Gloob en Teo's verhalenboek (2017)

BO-KLI007

① Djapo vzw

† Oudste kleuters en 1° graad LO

Aan de hand van educatieve materialen en een workshop bedachten kinderen van 15 kleuterklassen uit Vlaams-Brabant ideeën om klimaatverandering tegen te gaan. Uitvindingen 'die geen vuile rook maken': een glijbaanbus, een courgettekrokodil, bloempottoiletten, ... De uitvindingen dienden voor auteur Sandrine Lambert als inspiratie voor meer dan 25 verhalen, respectievelijk binnen de thema's voeding, recycling, vervoer, energie en biodiversiteit, die ook andere kinderen aan het denken/uitvinden kunnen zetten.

Landbouw/tuinieren

“Groenvoer”

BO-LAN001.1-2

① Plattelandsklassen en Ministerie van landbouw

Landbouweducatief handboek. Dit is een geïntegreerd landbouwproject over diverse vakken heen. Met zeer mooi uitgevoerde werkbladen over een hoevebezoek, wiskunde-, taal-, geschiedenis- en aardrijkskundelessen en documentatie. Natuur- en milieueducatie zijn hier duidelijk minder goed aanwezig want het werk is gecreëerd door de landbouwsector zelf.

“Een tuin van mezelf” (2001)

BO-LAN002

① Petra de Jong en Annette Fienieg, uitgeverij Cyclone

† 1ste en 2de graad lager onderwijs

Een kijk- en doegids voor de aanleg van je eigen tuin. Verschillende aspecten komen aan bod; grond, tuingereedschap, groenten klaarmaken, diertjes in de tuin, compost maken, ... Goed geïllustreerd, verklarende woordenlijst.

“Composteren met kinderen”

BO-LAN003

① OVAM, Vlaco

† Kleuter- en basisonderwijs

Sterk lessenpakket voor kleuter- en basisonderwijs rond composteren. Het lessenpakket voor het basisonderwijs is onderverdeeld voor 1ste, 2de en 3de graad. Voor elk pakket zijn er (goed kopieerbare) werkbladen en tekeningen bijgevoegd. Deze handleiding is een must om kinderen de genoegens van het composteren bij te brengen!

“Het oude graanspel”

BO-SPE012

† 8 tot 12 jaar

Op een ludieke manier worden de diverse aspecten van onze voedselproductie van akker tot consument in beeld gebracht en kort besproken. Eenvoudig uitgevoerd spel op een A3-vel maar rechtstreeks bruikbaar en speelbaar.

“Lusten koeien melk?” (1999)

BO-LAN006

Dit boek behandelt vele vragen van kinderen over de boerderij. U vindt er antwoorden in over alles (planten, dieren, mensen) wat met de boerderij heeft te maken. Met foto's, tekeningen, interessante weetjes en spreekwoorden.

“Het Schooltuinwerkboek” (1999)

BO-LAN009

① Stichting CNME, Maastricht

Dit boek is bedoeld als ondersteuning voor de praktijk in de schooltuin van week tot week. Zeer goede en direct bruikbare publicatie, mooi verzorgd. Volgende delen zitten in het boek: handleiding (groene pagina's), leerlingenwerkboek (witte pagina's) en plantinformatie (gele pagina's). Heel veel ideeën... en inspirerend. Heeft u de ruimte voor een tuin in of aan school? Doen! Het laat uw leerlingen op een onvergelijkbare manier natuur ervaren!

“Speuren in de tuin” (1985)

BO-LAN010

① Natuurmuseum Groningen

† voor tweede en derde graad basisonderwijs

Dit werkboek bevat een 30-tal zoek-, werk- en opdrachtbladen rond drie thema's (bloemen, dieren en planten). Makkelijk bruikbaar maar wel een wat oudere vormgeving.

“De milieuvriendelijke tuin: minder werk, minder afval”

BO-LAN011

Extra bijlage bij 'Het Belang van Limburg' in het kader van de campagne 'Limburg tegen afval'. Geen lessen maar wel heel wat educatiemogelijkheden rond aanleg, onderhoud, groenafval en composteren, ziekten, onkruiden in een milieuvriendelijke tuin... in school!

“Mijn tuin: ecologisch en gezond” (2001)

BO-LAN012

① provinciebestuur van Limburg

Praktische tips voor een tuin zonder bestrijdingsmiddelen. (geen direct bruikbaar lespakket, wel informatie!)

"Pettson en Findus in de tuin" (1998)

CDR/BO-LAN015

① Uitg. Lannoo. CD-rom

† 7 tot 12 jaar

Spelenderwijs je eigen groentetuin aanleggen, en niet vergeten deze te onderhouden want anders drogen de plantjes uit.

"Oscar ontdekt de boerderij" (1997)

CDR/BO-LAN016

① Uitg. Lannoo. CD-rom

† 4 tot 10 jaar

Samen met Oscar de ballonvaarder de dieren van de boerderij in alle seizoenen bezoeken.

"Onze boomgaard"

CDR/BO-LAN017

① CNME Parkstad Limburg. CD-Rom

† 8 tot 12 jaar

A.d.h.v. spelletjes en activiteiten waarin de beleving van de kinderen centraal staat leren de kinderen meer over de hoogstamboomgaard

"Educatieve posters land- en tuinbouw"

POSTERS

Op een eenvoudige, duidelijke manier stellen deze didactische wandplaten van respectievelijk 'de Aardappellaan', 'de Melkweg', 'de Beenhouwersstraat', 'de Broodstraat' en 'van tuin tot tafel' de betreffende aspecten van de landbouw voor. Deze landbouweducatieve posters vindt u in de laden met posters achteraan.

"De Groene Hemel" (2008)

BO-LAN020

① Uitgeverij KOSMOS

† 7 tot 12 jaar

Dit boek met DVD vertelt het prachtige verhaal van schooltuinmeester Bert Ydema, de vaderfiguur die veel kinderen zich wensen. Iemand die je liefde bijbrengt voor de natuur en daarmee voor het leven zelf. Een kenner met oog voor detail en respect voor alles wat leeft. In dit boek vertelt Bert hoe je zelf met je kinderen aan de slag kunt gaan in je eigen tuin of op je balkon. Als smakelijke afsluiting krijg je een aantal kinderrecepten van eigen oogst voorgeschoteld. Ga ermee aan de slag en je zult verbaasd staan!

"Tuinieren met kinderen" (2006)

BO-LAN021

① GROEN Boekerij

† 7 tot 12 jaar

In dit praktische boek vind je 40 ideeën voor groene vingertjes. Het boek staat vol inspirerende ideeën waardoor kinderen spelenderwijs veel te weten komen over de tuin. Kortom, door 'Tuinieren met kinderen' gaat er een hele nieuwe wereld voor ze open.

"De moestuin" (2003)

BO-LAN022

① Valérie Guidoux

† vanaf 4 jaar

→ ISBN: 90-76830-72-X

Tientallen leuke weetjes vind je in dit boek met draaiende schijfjes, uitklapbare luikjes en tekeningen die de nieuwsgierigheid van jonge kinderen prikkelen.

“Het geweldige boek voor meisjes” (2007)

BO-LAN023

① Rosemary Davidson & Sarah Vine

† meisjes van alle leeftijden

→ ISBN: 978-90-475-0655-3

Het gedroomde boek voor meisjes die eigen kruiden, radijsjes en zonnebloemen willen kweken, die cakejes of een taart willen bakken, een zomerse picknick willen organiseren, over beroemde vrouwen willen lezen... In verband met het thema ‘landbouw en tuinieren’ is het echter minder interessant daar alleen het 2de hoofdstuk in het boek hiermee te maken heeft.

“Mijn eerste tuinboek” (2008)

BO-LAN024

① Bram Wolthoorn & Roger Klaassen

† vanaf 5 jaar

→ ISBN: 978-90-5877-773-7

Het boek geeft uitleg over het echte tuinieren voor kinderen en bevat ook leuke informatie over de dieren en insecten die men kan tegenkomen.

“Een boekje tuin” (2010)

BO-LAN025

① Inge Bergh, Inge Misschaert en Kolet Janssen

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 978-90-5838-609-0

In dit boek vind je weetjes, tips, knutsels en recepten voor binnen en buiten en voor elk seizoen. Ideaal voor kinderen die niet weg te slaan zijn uit de tuin!

“Tims tuin” (2005)

BO-LAN026

① Sarah Garland

† vanaf 5 jaar

→ ISBN: 90-5341-621-8

In dit verhaal mag Tim een stuk van zijn tuin gebruiken om zelf allerlei zaadjes te planten. Zo vinden kinderen zelf aanwijzingen en tips om eventueel een eigen tuintje aan te leggen.

“Het grote vriendelijke en ondeugende boek voor tuinpiraten” (2008)

BO-LAN027

① House of knowledge

† van 6 tot 99 jaar

→ ISBN: 978-90-8510-539-8

Een boek voor kinderen met leuke spelletjes om in de tuin te spelen, zoals je eigen wigwam bouwen, een val voor indringers maken, je camoufleren van top tot teen, een feestelijke tuinstoel maken...

“Schooltuinboek” (2014)

BO-LAN028.1-2

① Plattelandsklassen vzw

† lager onderwijs

Het Schooltuinboek van vzw Plattelandsklassen is een vernieuwing van de knappe Schooltuinmap met zeer praktische info over het aanleggen én onderhouden van

een schooltuin. Met een zaai- en oogstkalender, tuinactiviteiten per klas, realiseerbare leerdoelen, kookideetjes en leuke doe-ideetjes. Zeer praktisch hulpmiddel bij het schooltuinieren maar minder nadruk op ecologisch tuinieren. 2 exemplaren beschikbaar.

“De grote schoonmaak”

SO-LAN004

① uitgave van de Belgische Boerenbond

Ideeën voor land- en tuinbouw en het milieu. Een 'eerder voorzichtige' benadering van het milieuprobleem dat intensieve landbouw meebrengt. Diverse aspecten waar milieuzorg mogelijk is in de landbouw, worden geïllustreerd belicht. Geen lesmateriaal wel bruikbaar als werkbasis.

“Dierlijk leven in en rond de tuin”

SO-LAN005

① Ecoscript 52 (Stichting M.A.), Amsterdam

Ervaringen met een tuin: goede, biologisch juiste en boeiende verhalen. Zeker bruikbaar in de lessen wereldoriëntatie.

“Meester van de mest”

BO-SPE019

① VLM (Vlaamse Landmaatschappij)

† 3de graad basisonderwijs, aanpassingsklas 1ste jaar secundair

Het doel van dit spel is de leerlingen bewustmaken en informeren van de mestproblematiek. Het is een heel mooi uitgewerkt spel. Het bevat een wegwijzer, achtergrondinformatie voor de leerkracht en eventueel bladen met de leerstof voor de leerlingen (kopiëren uit de wegwijzer). Tijdens het spel komen moeilijke nieuwe termen aan bod. Dit spel is ook toepasbaar in de 1ste graad van het secundair onderwijs.

“Duiventil” (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

“Mijn eigen kleine moestuin”

SO-LAN009

① Velt

† alle leeftijden

Geeft uitleg over hoe je een eigen kleine moestuin kan aanleggen. Je kan zelf de instructies volgen of je kan kinderen het zelf laten doen en aan hen tonen hoe het moet. In het doosje zitten ook zakjes met zaden van: rucola, spinazie, radijs, peterselie en veldsla.

“Weidewereld”

BO-LAN029

① Plattelandsklassen vzw

† van kleuter tot en met secundair onderwijs

Overzicht van het aanbod didactisch materiaal rond land- en tuinbouw en het platteland van Plattelandsklassen vzw, editie 2010-2011.

“Inspiratiebrochure 10 op 10 voor duurzame voeding” (2012)

BO-VOE011

① Velt

† LO

Inspiratiegids met activiteiten die verschillende lagere scholen ihkv project '10 op 10 voor duurzame voeding' uitwerkten met de steun van Velt tijdens schooljaar 2009-2010 en 2011-2012. Er zijn 6 thema's: 'seizoensgroenten', 'meer groenten, minder vlees', 'denk globaal, eet lokaal!', 'bio? logisch toch?', 'minder afval' en 'een eerlijke prijs voor de boeren in het zuiden én het noorden'. Met aanbod workshops Velt, educatieve poster en 'seizoenenspel van Pim Pompoen'.

“Handleiding Schooltuinen”

BO-LAN030

① Velt en WWF met de steun van de provincie Vlaams-Brabant

† LO

Handleiding voor schooltuinieren, gebaseerd op *Vergroening van de schoolomgeving. Werkboek en technische handleiding voor een groene school*, met volgende hoofdstukken: een netwerk rond je schooltuin, de moestuin, kleinfruit, kruiden en lessen.

“Groenten kweken op een vierkante meter” (2011)

BO-LAN031

① Hubert Fontaine

† Leerkrachten

Originele ideeën en praktische adviezen voor minimoestuintjes met groenten, fruit, kruiden en bloemen. De auteur genoot een tuinbouwopleiding en werkt bewust zonder chemische producten maar wel met wisselteelt. Zijn 12 uitgewerkte ideeën voor vierkantemetertuinieren: kruidentuin, aardbeientuin, erwtentuin, kooltuin, snijbiettuin, watertuin, artisjokkentuin, meloentuin, minimoestuin, tomatentuin, komkommertuin en stekken in een vierkant.

“Schooltuinplanner” (2015)

BO-LAN032A/B/C

① Plattelandsklassen vzw

† LO

De Schooltuinplanner (A) is een schooljaarkalender waar kinderen observaties en werkjes, die ze in de schooltuin doen, dagelijks kunnen noteren. Er wordt gewerkt met een weeknummering zodat deze 'weekscheurkalender' blijvend kan gebruikt worden. Op elke achterkant vind je tuintips en suggesties vol knutsel- en kookactiviteiten, gedichtjes of handige weetjes. Bijhorend zijn er een oogstkalender voor groenten (B) resp. fruit (C) in posterformaat.

Moestuinwijzer (2016)

BO-LAN033

① vzw Tuinhier i.s.m. de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw

† Volwassenen

Deze brochure geeft achtergrondinformatie voor wie met een eigen moestuin wil beginnen volgens deze thema's: duurzame moestuin, grond, bodemverbetering, bemesting, compost, groenbemesters, zuurtegraad en pH, grondbewerking, water geven, een gezonde moestuin, onkruidbeheersing, indeling van de moestuin, tuingereedschap, oogsten en bewaren en nog andere elementen van een moestuin.

Lespakket moestuintjes (2017)

BO-LAN034

① IVN ism Albert Heijn

† 1^e tot 3^e leerjaar

Dit lespakket bestaat uit 4 mooi uitgewerkte lessen van zo'n 60 minuten, die het hele proces van zaaien tot oogsten omvatten: zaaien en kiemen, groeien en bloeien, bij zoekt bloem, ruiken en proeven. Elke les bevat een lesvoorbereiding (met o.a. leerdoelen), een lesbeschrijving en bijlagen. Iedere les is als volgt opgebouwd: introductie (kinderen worden nieuwsgierig gemaakt), informatie (leerkracht geeft informatie nodig voor doefase), doen (ontdekkingsgericht leren) en 'en dus ...' (samenvattend). Ook downloadbaar.

Mijn eigen kleine moestuin (2011)

BO-LAN035

① VELT

† Basisonderwijs

Op een plekje van één vierkante meter kun je al met heel weinig moeite en tijd een pak verse biogroenten oogsten. VELT zet je op weg met 10 gemakkelijke groenten en kruiden voor jaarrond smulplezier. Met zaai-, plant- en oogstkalender.

Groenten in potten (2012)

BO-LAN036

① VELT

† Basisonderwijs

Tuinieren in potten heeft heel wat troeven: het kan klein, is beheersbaar, mobiel, educatief, decoratief, origineel, experimenteel, ...VELT zet je op weg met zeer praktische info en concrete ideeën om wel 20 potten te vullen. Met zaai-, plant- en oogstkalender.

Sierlijk en kruidig (2011)

BO-LAN037

① VELT

† Basisonderwijs

In dit boekje ontdek je welke keukenkruiden een goed gezelschap vormen en hoe je keukenkruiden kunt integreren in een bloemenborder. Want keukenkruiden hebben vaak ook een mooie bloei.

Bijzondere groentegids (2010-2016)

BO-LAN038

① VELT

† Basisonderwijs

Bij biologisch tuinieren wordt gekozen voor groentesoorten en specifieke rassen die aangepast zijn aan bodem en klimaat. Dit levert een breed aanbod op met hier en daar zelfs vergeten groenten. VELT stelt ze in dit boekje aan je voor, van aardpeer tot zuurkool, en geeft bij elke groente enkele originele, gesmaakte bereidingen mee.

Je eigen groentetuin op 1 m² (2011)

BO-LAN039

① Anne-Marie Nageleisen

† KO + LO

Anne-Marie Nageleisen (Frankrijk) bouwde heel wat ervaring op met vierkantemeter-tuinieren (eigenlijk 'square foot gardening', dus 1,20 op 1,20 meter). Ze heeft het eerst over de basisprincipes van vierkant tuinieren, vervolgens bespreekt ze haar

planningsmethode (met een kleur voor elke botanische familie) en dan volgen een hele reeks teeltfiches voor de meest voorkomende groenten en kruiden.

Kruiden fluisteren hun geheimen (2004)

BO-LAN040

① Daniëlle Houbrechts

† LO

In dit boekje zijn kruidenweetjes, -recepten en -verhalen opgehangen aan een mooi verhaal doorheen de vier seizoenen: wanneer de kruiden zijn gestolen, verdenkt Jelleke, het kruidenvrouwtje, de ongemanierde trollen en gaat met enkele vrienden op zoek. Onderweg groeit de vriendschap tussen Jelleke en de krokodillenkerel.

Leefmilieu algemeen

“Een kus van Octopus” (1999)

BO-LEE002.1-2

① Stichting Leefmilieu

† voor kinderen vanaf 10 jaar

Dit boek met spannende verhalen over het leefmilieu werd samengesteld door kinderen. Zij schreven elk een eigen verhaal rond een bepaald milieu onderwerp. (dieren mishandeling, vervuiling, ozonlaag, vandalisme...). Erin verwerkt zijn aangepaste tekeningen, gemaakt door kinderen en een dertigtal citaten van kinderen over het milieu. Ook aan de eerste lezers werd gedacht met een viertal verhaaltjes. 2 exemplaren ontleenbaar

“Binnen en buiten” (1997)

BO-LEE003A/B

① Flanders Technology International

Wetenschappelijk doeboekje. Dit interessante experimenteerboekje (A) bevat een schat aan eenvoudige proefjes met betrekking tot de meeste diverse onderwerpen: samenstelling van licht, wat is geluid, energie, de draagkracht van water,... Lezen in deze twee vermelde boekjes is in feite een speurtocht naar diverse verrassingen. Het bevat telkens meer dan 50 experimentjes. Met handleiding (B).

“De aarde ontdekken” (1994)

BO-LEE006

Dit fraaie boek behandelt de geheimen van de aarde in fascinerende, meestal zeer eenvoudige proefjes en ervaringen. Door te experimenteren leert u de aarde ontdekken (aarde, getijden, erosie, landschapsvorming, vulkanen, weersverschijnselen, gesteenten... en zo verder). Als u een boek in school wil halen met zeer veel direct toepasbare lesideeën en experimentjes op eenvoudige basis geschoeid, dan is dit zeker een goed voorbeeld. De voor de proefjes gebruikte materialen zijn doodgewone huis-, tuin- en keukenmaterialen. Boeiende, tastbare wetenschap die de leerlingen ervaringsgericht laat kennismaken met 'de aarde' en haar verschijnselen. Bevat geen kant-en-klaar lesmateriaal maar leuke opwarmertjes voor uw lesonderwerpen.

“De grenzen voorbij” (1998)

BO-LEE009

① F.T.I.

Dit unieke wetenschappelijke doeboekje bevat in de eerste plaats zo'n vijftig wetenschappelijke experimentjes maar ook een aantal natuureducatieve dingen

komen aan bod. Leer uw leerlingen een denappel te gebruiken als weerstation, oriëntatie met de natuurelementen, zintuigwerking, kikkertaal. Met handleiding.

“Milieu en de wegberm” en “Milieu en het bos” (1996) BO-LEE010

① V.B.Paal-Beringen

† tweede en derde graad

Bieden telkens een heel eenvoudig en zeer beperkt werkblaadje, vooral gericht op waarnemingen. Niet kennisgericht.

“De berm in” BO-LEE011

① Instituut voor Natuurbeschermingseducatie

† Lager en secundair onderwijs

Natuurwerkboek over wegbermen.

“Kijkwonder: technisch-wetenschappelijke experimenten met handleiding” BO-LEE012

† 6-12 jaar

Verschillende experimenten ivm kijken, kleuren, volumes meten, ...

“Op pad met Hubrecht de specht” (2000) BO-LEE013

① Consulentenschap Natuur- en Milieueducatie Limburg

Doe-opdrachten. Naast kennisaspecten is er veel aandacht voor de beleving van natuur. De rode draad doorheen het pakket is het bos, landschap en de seizoenen.

“Het omgevingsboek” (2002) CDR/BO-LEE016

① die Keure. CD-Rom

† lager onderwijs

Een omgevingsboek is een inventarisatie van alle interessante "situaties" in de omgeving van de school. Die gegevens worden in een 'digitaal boekje' bijgehouden. Het programma staat op een cd-rom, die gekopieerd moet worden naar de harde schijf. Met handleiding.

“Geheimen over het milieu” (2003) BO-LEE017

① Europese Commissie

† 8-10 jaar

Verhalenboekje dat handelt over de milieuproblemen en de mogelijke oplossingen

“Heb je het ook zo warm?” (2005) BO-LEE018

① Europese Commissie

† 9-12 jaar

Verhalenboekje over de opwarming van de aarde, de gevolgen en mogelijke oplossingen.

“De aarde heeft het te warm” (2008) BO-LEE019

① Davidsfonds/Infodok

† 9-12 jaar

Dit fascinerende weetjesboek laar kinderen kennismaken met het klimaatprobleem, hoe het onze planeet vandaag bedreigt en hoe we het met z'n allen kunnen aanpakken. Een speelse oproep om de aarde te redden.

“Opgroeien met natuur en milieu” (2000)

BO-LEE020

① Consulentenschap Natuur- en Milieueducatie Flevoland

† 7-12 jaar

De basis voor natuur- en milieuvriendelijk gedrag wordt in de vroege jeugd gelegd. In het algemeen zijn ervaringen uit de vroege jeugd van het kind van grote invloed op zijn latere houding als volwassene. Belangrijk is dat kinderen positieve ervaringen opdoen in de natuur, zodat zij de natuur gaan zien als leuk, mooi en spannend. Ouders zijn bewust of onbewust een voorbeeld voor hun kinderen. Dit overnemen van gedrag van de ouders gebeurt op een leeftijd dat kinderen de woorden natuur en milieu nog niet eens kunnen uitspreken, laat staan begrijpen. Het is daarom beter – en uiteindelijk gemakkelijker – om u als ouder zo te gedragen als u wilt dat uw kind later zal doen. Ook ten aanzien van natuur en milieu! Een kijk op deze problematiek vind je in dit boek.

“Snuffelen” (1995)

KO-NAT002

① Koning Boudewijnstichting

† 5 tot 8 jaar

Kant-en-klare doe-suggesties op ‘snuffelkaarten’ en ‘verwerkingskaarten’ met o.m. binnen- en buitenexperimenten over de natuur met nadruk op de zintuiglijke ervaringen, werken rond maken van instrumenten, natuurrecepten... Boeiend en direct bruikbaar!

“Het milieuplanspel” (1996)

BO-SPE003

† 9 tot 12 jaar

In de bundel vindt u een handleiding voor de leerkracht en een werkschrift rondom diverse lesonderwerpen: het regenwoud, onkruid, opruimers in de natuur, de composthoop, afval, recyclage... Het geheel werd opgebouwd volgens recentere inzichten van milieueducatie in het leergebied wereldoriëntatie. Natuur, mens, tijd, technologie, ruimte en maatschappij komen aan bod.

“De wonderlijke avonturen van een kleine bij”

BO-LEE022A/B

① WWF

† eerste graad BaO

Deze kamishibai of Japans verteltheatertje (A) vertelt het verhaal van een kleine bij die vastberaden op zoek gaat naar haar verdwenen zussen. Tijdens haar spannende tocht ontmoet ze een tijger, een lederschildpad en bonobo's en wordt ze geconfronteerd met heel wat bedreigingen voor de biodiversiteit op onze planeet. De bijhorende lesmap (B) omvat een inleiding over biodiversiteit voor de leerkracht, uitleg bij de werkvorm ‘kamishibai’ én een aansluitend lespakket. Met lesactiviteiten over de 4 dieren die Bieke de bij op haar reis ontmoet (de bij, de tijger, de zeeschildpad en de bonobo). Er is telkens een les die eerst basiskennis geeft over de diersoort en in tweede instantie wordt er ingezoomd op de bedreigingen en mogelijke oplossingen voor deze soorten.

Lucht

“Lucht is leven” (1) (1995)

BO-LUC001

① WWF

† vanaf derde graad basisonderwijs

Sensibilisatie rond milieuvervuiling. Talrijke proeven over diverse aspecten van luchtvervuiling worden voorgesteld in 15 didactische fiches. Via vrij eenvoudige en interessante proefjes komen leerlingen heel wat te weten over lucht en luchtvervuiling.

“Lucht is leven” (2)

BO-LUC002

① WWF

Werk- en proevenboekje met diverse fiches over uiteenlopende experimentjes met betrekking tot lucht (o.m. luchtmodel, luchtdruk, wolken, atmosfeer, ademhaling, smog, luchtvervuiling, zure neerslag ozon, broeikas-effect...)

“Lucht is niet te koop” (1991)

BO-LUC003.1-2

① uit de reeks 'Milieusparen' van de Stichting Leefmilieu

† vanaf derde graad

Folder. Dit is geen lesmateriaal maar een milieueducatieve publicatie die kort en bondig handelt over het broeikas-effect, de ozonlaag, zure regen, brandstofkeuze... 2 exemplaren ontleenbaar

“Floepje en de lucht” (1995)

KO-LUC001

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Knap (voor)leesboekje over (het voorkomen van) luchtvervuiling. Met handleiding voor de leerkracht en lesblaadjes voor 2^e en 3^e graad in pakket BO-WAT014. Zie ook bijhorende videocassette met een verfilming van het verhaal (VID/KO-LUC001) en bijhorend spel op CD-rom voor kinderen van 3 tot 7 jaar (CDR/KO/BO-SPE001).

Floepje – Lesbladen water en lucht (1996)

BO-WAT014

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Begeleidend lesmateriaal bij (voor)leesboekjes ‘Floepje en de lucht’ (KO-LUC001) en ‘Floepje en het water’ (BO-WAT015) met

- Floepje en het water (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de lucht (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de leerkracht (kleuters en 1^e graad)
- Waterige bladen 2^e graad (leerling)
- Waterige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Waterige bladen 3^e graad (leerling)
- Waterige bladen 3^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerkracht)

“Het broeikaspel en het ozonspel”

BO-SPE001

Zeer eenvoudig uitgevoerde spelen waarvoor u een weinig, eenvoudig materiaal nodig heeft. Dat materiaal moet u echter eerst aanmaken. Op een speelse manier wordt het broeikas-effect ontdekt. Bespreking van de gevolgen van een

temperatuurstijging, aanduiden van mogelijke oplossingen, testfase en nabespreking. De techniek “Speluitleg(kort), spelen (link met wat in het echt gebeurt – speluitleg (invoeren van de CO2-variatie)- spelen – bespreking van het resultaat en link met wat in het echt gebeurt“ werkt naar verluidt best. Zeer simpel, doenbaar met elke groep van het basisonderwijs. Slechts vier pagina’s A4 als uitleg en nog eens een viertal pagina’s achtergrond informatie!

Milieu

“Floepjes regenboog”

BO-SPE024

① VMM

† 3de graad BO

Dit is een milieuspel met kaarten die op de regenboog worden aangebracht. Zo leren de kinderen wat milieuvervuilend is en wat milieusparend gedrag is.

“Het milieuplanspel” (1996)

BO-SPE003

† 9 tot 12 jaar

In de bundel vindt u een handleiding voor de leerkracht en een werkschrift rondom diverse lesonderwerpen: het regenwoud, onkruid, opruimers in de natuur, de composthoop, afval, recyclage... Het geheel werd opgebouwd volgens recentere inzichten van milieueducatie in het leergebied wereldoriëntatie. Natuur, mens, tijd, technologie, ruimte en maatschappij komen aan bod.

“Het ECOspel” (1999)

BO/SO-SPE002

① Stichting Leefmilieu i.s.m. BGJG

Dit is een spel voor het hele gezin. Het is een combinatie van het traditionele lotto- en memoryspel. Het thema is leefmilieu, verdeeld over de onderwerpen afval, lucht, bodem, voeding, geluid, ruimte, natuur, energie en water. Met controle- en uitlegblad met milieutips voor de spelleider.

“Het broeikas spel en het ozonspel”

BO-SPE001

Zeer eenvoudig uitgevoerde spelen waarvoor u een weinig, eenvoudig materiaal nodig heeft. Dat materiaal moet u echter eerst aanmaken. Op een speelse manier wordt het broeikas effect ontdekt. Bespreking van de gevolgen van een temperatuurstijging, aanduiden van mogelijke oplossingen, testfase en nabespreking. De techniek “Speluitleg(kort), spelen (link met wat in het echt gebeurt – speluitleg (invoeren van de CO2-variatie)- spelen – bespreking van het resultaat en link met wat in het echt gebeurt“ werkt naar verluidt best. Zeer simpel, doenbaar met elke groep van het basisonderwijs. Slechts vier pagina’s A4 als uitleg en nog eens een viertal pagina’s achtergrond informatie!

“Junglelife DVD bordspel”

BO-SPE005

① National Geographic

† vanaf 8 jaar

In dit spel reis je als chimpansee door de jungle terwijl je allerlei planten en dieren tegenkomt. Maar de jungle kan ook gevaarlijk zijn, dus let goed op! Bekijk de National Geographic-films op de dvd’ s aandachtig en probeer het goede antwoord

te geven binnen de tijd. Op deze manier ben je bestand tegen alle gevaren en zul jij als eerste aan de andere kant van de jungle komen en winnen!

“Floepje: Zwem en vlieg mee”

CDR/KO/BO-SPE001

① V.M.M. CD-Rom

† 3 tot 7 jaar

Floepje leidt je doorheen het dorp en al spelenderwijs maakt hij je vertrouwd met milieusparend gedrag.

“Help de natuur en het milieu” (2010)

① Prikbord boeken geven informatie op leeftijdsniveau

† Kleuter- en 1° graad lager onderwijs

In deze serie leren de jongste kinderen aan de hand van alledaagse fotobeelden en zeer eenvoudige tekstinfo hoe ze het milieu en de natuur werkelijk kunnen helpen.

Natuurbescherming

BO-MIL001

Afval opruimen

BO-MIL002

Hergebruik en recycling

BO-MIL003

Energie besparen

BO-MIL004

Water besparen

BO-MIL005

Milieudagen en milieuweken

“Milieuproject Amandinacollege Herk- de Stad”

BO-MDW001

† derde graad

Volledig uitgewerkte voorbeeldbundel van lessen die illustreert hoe een vakoverschrijdend milieuproject praktisch in een school gestalte krijgt (zesde leerjaar BaOnd.) Twee versies (1994: schoolversie, 1997: gewijzigde versie mét verslag van de netoverschrijdende studiedag dd. 16 juni 1997, georganiseerd door LIMNET). Voor elk vak zijn er uitgewerkte lessuggesties en bijgevoegde werkbladen. Zéér bruikbaar om in eigen school een projectweek op te starten!

“Doe-pakket: wetenschap maakt knap”

BO-MDW002

① Technopolis

† 6-12 jaar

Heel leuk doe-boek met toffe opdrachten, proeven om de lln bij de les te betrekken. Aanrader!

“Projectwerk” (1998)

BO-MDW003

① Technopolis

† 6-12 jaar

Projectwerk ‘geef leerlingen de ruimte’ is een prachtig uitgewerkte werk voor hedendaagse wereldoriëntatie. Bevat volledig uitgewerkte lessen om een projectweek mee te vullen (+ handleiding leerkrachten). Aanrader!

“Veldwerk in Gennep: water” (1990)

BO-MDW006

① Milieu Educatief Centrum, Eindhoven

† 2de graad

Boekje met een verkenningstocht, toepasbaar in Gennepe (mits aanpassingen ook elders toepasbaar). Aansluitend boekje met opdrachten. Sommige opdrachten zijn bruikbaar maar dan met geactualiseerde lay-out.

“Veldwerk in Gennepe: dieren” (1990) BO-MDW007

① Milieu Educatief Centrum, Eindhoven

† 2de graad

Dit bundeltje bevat een ontdekkingsstocht met opdrachten naar dieren in Gennepe.

“Veldwerk in Gennepe: planten” (1990) BO-MDW008

① Milieu Educatief Centrum, Eindhoven

† 2de graad

Dit bundeltje bevat een ontdekkingsstocht met opdrachten naar planten in Gennepe.

“Een educatief reservaat: een natuur(lijk) laboratorium” (1999) BO-MDW010

① WWF

† lager – en secundair onderwijs

Het educatief reservaat is een hulpmiddel voor de jongeren om inzicht te krijgen in de samenhang van de ganse milieuproblematiek. De IIn komen rechtstreeks in contact met de natuur en, nog belangrijker, ze leiden hun eigen project en zijn dus actief betrokken bij de aanleg en het beheer van de verschillende natuurlijke milieus. Het project is toepasbaar in de school. De bundel bevat: de voorbereiding van het project, de aanleg, en tal van bijlagen. Aanrader!

“Geboeid door natuur” (2000) BO-MDW011

① Provincie Oost-Vlaanderen

† derde graad

Een volledig uitgewerkt veldwerkpakket (handleiding leerkracht + werkbladen) voor een milieukeek/dagen op het Provinciaal domein “De Gavers”. Heel goede structuur. Volgende thema’s worden behandeld: landschap, water, bodem, leefmilieu, onderzoek, ontspanning.

**“Vergroening van de Schoolomgeving:
Werkboek Basisonderwijs” (2006)** BO-MDW014A

① W.W.F.

† 6 tot 12 jaar

Tover jouw grauwe, grijze, stenen speelplaats om tot een heus groen paradijs! Voor de uitvoering van dit werkboek is tevens een technische handleiding beschikbaar.

**“Vergroening van de Schoolomgeving:
Technische Handleiding” (2006)** BO-MDW014B

① W.W.F.

† 6 tot 12 jaar

Tover jouw grauwe, grijze, stenen speelplaats om tot een heus groen paradijs! Deze handleiding wordt ondersteund met een werkboek.

“Project papier” SO-MDW009

① P.T.S. Boom

† Uitgewerkt voor het 2de jaar BSO maar ook bruikbaar voor de derde graad van het basisonderwijs.

Dit is een zeer goed en degelijk uitgewerkt project rond de meest diverse aspecten van papier (productie, recyclage, scheppen, energieverbruik, kruiswoordraadsel, strip, zeefdruk,...)

“Bosklassen”

SO-MDW019

① T.H.H.I. Tessenderlo

† vooral geschikt voor de B-stroom van de eerste graad en de derde graad van het basisonderwijs

In deze werkbundel vind je lesvoorbeelden van een bosklas in de Hoge Rielen te Kasterlee. (Korte inhoud: historiek, landschap, fauna en flora, fietsen, afval sorteren, nestkastjes).

Milieuzorgsystemen

“Aap, noot, milieu” (1992)

BO-MZS002

① Natuurmuseum Groningen

Dit werkje handelt over de invoering van een milieuzorgsysteem in een basisschool. Talrijke lesvoorstellen voor de preventie en verwerking van afval, watergebruik op school, energiegebruik, materiaalaanschaf, schoolgebouw. Tips, checklists, lessuggesties voor kleuters en voor de diverse graden van de basisschool.... het komt allemaal aan bod. Met deze voorstellen kan je beslist ook mee aan de slag in andere milieuzorgsystemen als “Groene School”, “Milieu & Teams” of “MOS”.

“Een educatief milieuprogramma van Oostende, milieuvriendelijke stad” (1998)

BO-MZS004

Een pakket voor leerkrachten dat gebruikt kan worden om een milieuplan op te stellen. Het thema is ‘afval in de basisschool’.

“Handleiding MOS BaO” (2011)

BO-MZS005

① MOS-Limburg

† basisonderwijs

Vernieuwde handleiding bij Milieuzorg Op School basisonderwijs als leidraad voor scholen om MOS vorm te geven. Bevat een stappenplan, tijdspad, uitleg over de MOS-criteria, ‘wat verwacht MOS van een logo1 resp. logo2 en logo3-school, ...

“Oprechte Deelneming” (2009)

BO-MZS006

① vzw Doedèskadèn & Kinderrechtencommissariaat

† basisonderwijs

Deze werkmap bundelt inspirerende ervaringen van basisscholen rond leerlingenparticipatie. Leerlingen betrekken bij het hele klas- en schoolgebeuren is het uitgangspunt. Omdat participatie een recht is. En omdat de neveneffecten van participatie mooi meegenomen zijn: meer betrokkenheid van iedereen zorgt ervoor dat iedereen gemotiveerder naar school komt. Je school wordt er warmer, fijner, leefbaarder van.

“WonderWeb” (2006)

BO-MZS007

① IVN Nederland

† 11 tot 12 jaar

Vrij recent lesproject over biodiversiteit. De Wonderkoffer omvat een WonderPlaat, een docentenhandleiding, WonderWijzers (opdrachtkaarten), WonderMunten en enkele veldwerkmaterialen. De leerlingen maken in de directe omgeving van de school op een verrassende manier kennis met: de verscheidenheid aan dier- en plantensoorten, de relaties daartussen en het belang van die verscheidenheid.

“Milieuvriendelijke schoolspullen”

SO-MZS005

① uitgave van Jongeren Milieu Aktief

Leidraad om milieuvriendelijke spullen op school te vervangen door milieuvriendelijke varianten. Papierwaren, schrijfgerei, correctievloeistof, opbergmappen, lijmen, agenda's, schooltassen en kantoorapparaten... het komt allemaal aan bod via een stappenplan en informatieve dossiers.

“Actiepakket milieuvriendelijke kantines”

SO-MZS006

① uitgave van het Jongeren Milieu Aktief

† Dit pakket werd in feite opgesteld voor het middelbaar onderwijs maar is mits aanpassingen zeker ook toepasbaar in een lagere school.

Dit actiepakket moet in principe volstaan om de kantine volledig milieuvriendelijk te krijgen. In deel1 wordt de algemene informatie behandeld die nodig is om aan de slag te gaan. Deel 2 gaat in op de dossiers voeding, bekertjes, melk, blik, afval, energie, water, schoonmaakmiddelen. Met stappenplan, achtergronden, vooroordelen en discussieargumenten en rechtstreeks bruikbare educatieve (goed kopieerbare) posters over de broodtrommel, gezond snoepen, afval,...). Afvalpreventie komt uitgebreid aan bod.

“Werkboek EcoTeam”

SO-MZS007

† deels toepasbaar in een basisschool.

Dit werkboek is in feite opgesteld voor een groep van gezinnen. Het doel is om het eigen huishouden milieuvriendelijker te maken. Er wordt ingegaan op de volgende thema's: afval, water, elektriciteit, verwarming, vervoer, koopgedrag. Telkens is er de juiste uitgebreide informatie met vaak verrassende weetjes.

Milieuvriendelijker te maken zijn voorhanden. Vele oplossingen en gegevens zijn perfect toepasbaar op een school. Toch zal soms wel een specifiek schoolse aanpak nodig zijn. Met nuttige meterkaarten die zicht geven op het eigen milieuvriendelijk gedrag.

MOS-materialen

KaMOShibai

KO-MOS001

MOS ontwikkelde haar eigen versie van de ondertussen welbekende kamishibai of Japanse verteltheatertjes. Een FSC-houten theatertje met gebrandmerkt MOS-logo én een knap verhaal bij elk van de 5 MOS-thema's: water, natuur op school, afvalpreventie, energie en mobiliteit. Ideaal om een MOS-thema aan te brengen bij kleuters en jonge leerlingen! De 5 verhalen kan je ook gratis verkrijgen via je MOS-begeleider!

Met de MOS-boom kan je je MOS-werking knap visualiseren. De MOS-boom, uit FSC-gelabeld hout, bestaat uit vijf stevige wortels en evenveel takken die je zelf in elkaar kan zetten. De wortels stellen de vijf MOS-criteria voor, de basis voor je MOS-werking: visie & planning, leerlingenbetrokkenheid, draagvlak, communicatie en verankering. Aan deze wortels kan je de initiatieven zichtbaar maken waarmee jouw school deze criteria invulling geeft: de MOS-werkgroep, een MOS-mascotte, ... Elke tak staat voor een inhoudelijk MOS-thema: natuur op school, mobiliteit, afvalpreventie, energie en water. Hieraan kan je foto's en dergelijke hangen van je acties op schoolniveau, klasactiviteiten of schooluitstappen binnen het MOS-thema.

Contacteer je MOS-begeleider of bekijk alvast de handleiding op <http://www.lne.be/doelgroepen/onderwijs/mos/onderwijsniveau/basis/downloads> .

Natuur algemeen

“Schoolnatuurpad rond de basisschool van Neerharen”

BO-NAT001

① Kinderboerderij Pietersheim, Lanaken

† voor 1ste, 2de en 3de leerjaar

Dit leerpad biedt een uitstekend voorbeeld van ervaringsgericht leren. Het doel is inspiratie te geven om in de omgeving van de eigen school een gelijkaardig initiatief te ontwikkelen. De nadruk ligt op doe-activiteiten en zintuiglijke waarnemingen. Het boekje beschrijft een 17-tal stopplaatsen waar de kinderen via de meest uiteenlopende opdrachten bezig zijn met (o.m.) milieueducatie. Uitgewerkt met eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Dit pad werd geselecteerd voor de netoverschrijdende nascholing wereldoriëntatie van LIMNET van 17 mei 2000 in samenwerking met inspectie en pedagogisch begeleiders.

“Schoolnatuurpad rond de basisschool van Neerharen”

BO-NAT002

① Kinderboerderij Pietersheim, Lanaken

† ook voor de bovenbouw (4de, 5de en 6de leerjaar) van de basisschool werd een gelijkaardig initiatief ontwikkeld met aangepaste opdrachten.

“Educatieve reservaten: Veldwerk rond haag, weide en vijver”

BO-NAT013

① P.N.C.Bokrijk, B. Vanderlee

Rondom drie biotoopjes wordt telkens de natuurwaarde vergeleken van een natuurarm en een natuurrijk voorbeeld. Met toelichtings-, werk- en naverwerkingsblad.

“Het natuurboek voor kinderen” (1995)

BO-NAT003

① I.V.N.

† lager onderwijs: voorlezen of lezen

Dit boek is een ideeënbron voor buitenactiviteiten voor het gezin of voor de klas. Vanaf 8 jaar is het boek door kinderen zelf te lezen. U vindt informatie over de natuur per landschapstype. Goed toepasbare suggesties voor tientallen doe-activiteiten

zoals sporenonderzoek, braakballen pluizen, natuur in de stad... Er zijn géén werkblaadjes bij. Die moet u – eventueel aangepast aan uw omgeving – zelf aanmaken.

“De nieuwe natuur” (1997)

BO-NAT004A-C

① Wereld Natuur Fonds

† apart voor de onder- (A), midden- (B) en bovenbouw (C)

Deze serie handleidingen werd samengesteld n.a.v. de Natuurbus van het WWF. In die zin zijn de bundels dus niet volledig te gebruiken. U vindt er wel talrijke lesideeën in terug met suggesties die rechtstreeks bruikbaar zijn. Kopieerbladen met kleurplaten, liedjes, gedichten, informatieve teksten vervolledigen telkens het geheel.

“IVN-doeboek 2” (1997)

BO-NAT005

† van 8 tot 12 jaar

Zeer goed, direct bruikbaar werkboek met een schat aan eenvoudig uitvoerbare lesideeën. Puzzels, rebussen, het maken van een natuurmobiel, raadsels, knipblaadjes, knutselactiviteiten, hommels herkennen, kruiswoordraadsel, vogelsnavels, spinnen, het oude graanspel... hierin vindt u het allemaal. Prima milieueducatief materiaal voor (eerste?), tweede en derde graad basisonderwijs. (Doe-boek 1 is voor kleuters, zie KO)

“Pit en Puf en de zonnebloem” (1995)

BO-NAT007

① Marc de Bel en Mie Buur, Davidsfonds/infodok

† leesboek voor de eerste graad BaOnd

Prenten- en vertelboek, over de manier en het nut van zaden en zaaien. Aan de hand van dit verhaal over zonnebloempitjes maken de kleuters kennis met dit natuurgegeven. U kan dit boek laten volgen door een klasactiviteit ‘zonnebloemen zaaien’ in de klas en/of schooltuin.

“Veldwerkopdrachten voor het basisonderwijs, V.B.O.” (1999)

BO-NAT008

① Stichting Veldwerk Nederland

† best geschikt voor de derde graad van het basisonderwijs

In deze map vindt u veel mogelijkheden om ervaringsgericht en door eenvoudige proefjes die de leerlingen uitvoeren, kennis te maken met natuur en milieu. In deze map o.m. wateronderzoek, leerlingengedrag in de pauze, vogelgedrag, bloemen en insecten, bomenonderzoek, eten en gegeten worden, eigen woonomgeving...

“MOS-themabundel ‘Natuur op school’”

BO-NAT009

① MOS-Limburg

† Voor elke graad

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!
Dé MOS-themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema natuur te werken. Met tal van suggesties om het thema in de klas aan te brengen, mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie. Deze themabundel heeft de ambitie om scholen voldoende handvaten voor vergroening op school aan te geven.

“Kijk in je buurt” (1992)

BO-NAT010

① Natuurmuseum Groningen

† 8 – 12 jaar

Dit werkboek biedt een waaier van opdrachten en waarnemingen om aan natuuronderzoek te doen in de omgeving van de school in een dorp of stad. Deel 1 bevat lesonderwerpen en leerlingenmateriaal, deel 2 biedt achtergrondinformatie over natuur in de stedelijke omgeving.

“Zorgen voor de natuur” (1998)

BO-NAT011.1-2

① I.V.N., vereniging voor natuur- en milieueducatie, NI.

† kleuteronderwijs (groep 1&2), eerste (groep 3&4), tweede (groep 5&6) en derde graad (groep 7&8) van het lager onderwijs

Dit is een totaalpakket voor natuur- en milieueducatie. In dit pakket wordt er geïntegreerd gewerkt over heel wat vakken heen. Naast wereldoriëntatie komen ook taal, expressie en waardenvorming (attitudes) aan bod. Voor elke graad zijn er ervaringsgerichte lessen over planten, dieren en hun omgeving uitgewerkt. We gaan hier niet volledig gedetailleerd in op de onderwerpen, maar het volgende vindt u zeker terug: Groep 3-4 (eerste graad basisonderwijs): Zorgen voor kleine diertjes, zonnebloem zaaien, het merelpad. Voor Groep 5-6 (tweede graad basisonderwijs): Bodemdiertjes, bloembezoekers, natuur in de schoolomgeving. Voor groep 7-8 (derde graad basisonderwijs): natuurzorgactiviteiten, onderzoek in een natuurgebied, zorgen voor dieren. Met handleiding, kopieerbladen en werkbladen per graad. 2 exemplaren ontleenbaar.

“Natuur om de hoek-boekje” (1995)

BO-NAT012

Dit kleine leesboekje voor de derde graad gaat in op natuur in stad en dorp.

“Natuur in beweging” (1993)

BO-NAT014A-C

① WWF i.s.m. Bres

Verzamelreeks met tips, spelvormen en suggesties om vooral aan natuurbeleving te doen, minder bedoeld als specifiek doelgericht NME-materiaal. Met volgende 3 onderwerpen: Natuurbeleving in beweging (A), Bossen in beweging (B) en Nieuwe natuur in beweging (C).

“Natuurlijk klaswerk” (1991)

BO-NAT015

① NI. stichting School in bos en landschap i.s.m. WWF

† bovenbouw van het basisonderwijs

Een verzorgde bundel voor veldbiologie met infobladen voor de leerkracht en eenvoudige werkbladen. Uitstekende zoekplaten voor de meest diverse planten en dieren.

“Kleurboek van het IVN”

BO-NAT016

† 4 tot 8 jaar

U vindt hier duidelijke, goed afgelijnde tekeningen van fauna en flora uit onze eigen natuur. Met kleurenvoorbeeld.

“De natuur interactieve encyclopedie” (1998)

BO-NAT017

① OWG-bureau. CD-Rom

† niveau 1: 10-14 jaar, niveau 2: 12-16 jaar

Dmv deze CD-rom, kunnen de lln zich in het tropisch regenwoud van Zuid-Amerika of de savanne van West-Afrika wanen. De bijna fotografische afbeeldingen en de achtergrondgeluiden maken hun ooggetuigen van 10 verschillende ecosystemen verspreid over de wereld. Met behulp van het leerlingenboekje kunnen de lln de inhoud van de CD-rom verwerken.

“Mulemer Bemden te Peer, natuur- en milieuleerpad”

BO-NAT018

① stad Peer, dienst leefmilieu

† 3de graad (11-14 jaar)

Lessenpakket voor de leerkracht en werkboekje voor de leerlingen. Belangrijkste thema's: water, afval, natuur, landbouw en landschap. Mooi geïllustreerd werkboek voor de lln, goed kopieerbaar. Echter geen handleiding voor de leerkracht.

“Op avontuur in de natuur” (1995)

BO-NAT019.1-2

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

“Planten” (1998)

BO-NAT020

① Spelenderwijs

† 7 tot 12 jaar

Boek met illustraties en foto's, en cd-rom met puzzels en spelletjes. Verscheidene onderwerpen over planten: fotosynthese, wortels, zaden, sporen en fruit, ontkieming, ... Met woordverklaring.

“Natuuractiviteiten” (2003)

BO-NAT022

① Casterman

† 5-8j

Tientallen 'natuur' activiteiten met een speelse en zintuigprikkelende benadering voor jonge kinderen.

“Educatief reservaat: Klavertje 3”

BO-NAT026

① Reyskens Jos

† buitengewoon lager onderwijs type 8

Lespakket met werkblaadjes, te gebruiken in een educatief reservaat binnen de school.

“Educatief aanbod Vlaams bezoekerscentrum De Watersnip”

BO-NAT027

① Vlaams bezoekerscentrum 'De Watersnip'

† Lager, secundair en hoger onderwijs

Scholenprogramma: binnen- en buitenactiviteiten, begeleide activiteiten en zelfverkenning, ecologisch onderzoek, ... De activiteiten worden in het domein van het bezoekerscentrum uitgevoerd.

“... op speurtocht in Kerkeweerd” (1996)

BO-NAT028

① Stichting Ark

† 3^e graad lager onderwijs

Veldwerkboekje om wilde paarden en runderen te observeren, kleine beestjes en vogels te bekijken, bodemboringen te doen, stenen op naam te brengen en menselijke en dierlijke sporen in een natuurontwikkelingsgebied langs de Maas te zoeken (bijhorend materiaal uit te lenen in De Wissen, begeleiding vanuit De Wissen mogelijk).

“Educatief scholenproject ‘Motmolen’ Demervallei Bilzen”

BO-NAT029

① Natuur- en milieuvereniging Orchis vzw, Bilzen

† voor 3de graad lager onderwijs

Leerlingen kunnen een begeleide activiteit volgen rond vier thema's: afvalverwerking en composteren, wateronderzoek, bodemonderzoek en een natuurwandeling in de Demervallei. Het pakket bevat over de 4 thema's een werkboekje, opdrachtenfiches en extra werkbladen.

“Oscar in de vrije natuur “ (2000)

CDR/BO-NAT031

① Uitg.Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Oscar de ballonvaarder gaat op zoek naar de dieren en planten die leven in de vrije natuur. Volledig in het Nederlands, Frans en Engels.

“Lesbrieven”

BO-NAT032

① De Wissen. natuurcentrum

Bezoekerscentrum van de Maas en de vlechtkunst. Deze brochure biedt informatie, lesbrieven en werkbladen om een bezoek aan De Wissen tot een mooie natuurgerichte ervaring te maken. Ook muzische vorming en expressie komen aan bod.

**“Vergroening van de Schoolomgeving:
Werkboek Basisonderwijs” (2006)**

BO-MDW014A

① W.W.F.

† 6 tot 12 jaar

Tover jouw grauwe, grijze, stenen speelplaats om tot een heus groen paradijs! Voor de uitvoering van dit werkboek is tevens een technische handleiding beschikbaar.

**“Vergroening van de Schoolomgeving:
Technische Handleiding” (2006)**

BO-MDW014B

① W.W.F.

† 6 tot 12 jaar

Tover jouw grauwe, grijze, stenen speelplaats om tot een heus groen paradijs! Deze handleiding wordt ondersteund met een werkboek.

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Planten” (2007)

BO-NAT034

① XiOS Elly Quanten

† 6 tot 12 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het lager onderwijs over bedreigde diersoorten. (Met in het bijzonder: Gewone eikvaren, Guldensleutelbloem, Jeneverbes, Kattendoorn. In functie van het GALs-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Bombybook” (2007)

BO-NAT035

① F.O.D. Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

† 8 tot 12 jaar

Speels educatief boekje, aanvullend voor de website “www.bombygame.be”. Het bespreekt de onderwerpen ‘Biodiversiteit’ en ‘Ecologie’ en geeft tips om deze te bevorderen. Het beantwoordt tevens aan de eindtermen.

“Schooltuin” (1983)

BO-NAT036

① Bureau Natuurrecreatie en – Educatie, Rotterdam

† 2^e graad van het basisonderwijs

Wanneer de lente begint is het het ideale moment om met je schooltuintje te beginnen. Je leert precies wat er allemaal met de grond aan de hand kan zijn, hoe je een aardappel poot en nog veel meer.

“Speurkaarten Natuuronderwijs”

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema’s: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

“Duiventil” (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema’s: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

“De Onderzoeker” (2008)

BO-NAT040

① Provincie Oost-Vlaanderen

† 3^e graad lager onderwijs

Veldwerkprogramma ‘boek’ rond natuur, milieu en duurzame ontwikkeling.

“Handboek Flora, Fauna, Fun – inleiding”

BO-NAT041

① De Company Nederland

† 7 tot 12 jaar

Dit handboek is samengesteld ten behoeve van de opvangbegeleiders en is geheel gericht op activiteiten die te maken hebben met en/of plaatsvinden in de natuur. Uiteraard is het handboek bruikbaar voor elke opvoeder die kinderen meer in contact wil brengen met de natuur. In het handboek staat eveneens aangegeven of de activiteiten bruikbaar zijn voor kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum.

“Peiling natuur wereldoriëntatie in het basisonderwijs” (2007)

BO-NAT045

① Vlaamse overheid

† basisonderwijs

Deze brochure bespreekt de resultaten van een peiling (2007) in opdracht van Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming. De peiling was het werk van een onderzoeksteam van de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de K.U. Leuven.

“Conferentie na de peiling wereldoriëntatie domein natuur” (2007)

BO-NAT046

① Vlaamse overheid

† basisonderwijs

In deze brochure vindt u de bevindingen van de conferentie van 17 oktober 2007. Aanleiding voor de conferentie waren de resultaten van de peiling van het domein natuur binnen het leergebied wereldoriëntatie in het basisonderwijs. Naast het verslag van de gesprekken tijdens de conferentie, vindt u ook de aanbevelingen van de drie externe deskundigen die speciaal voor deze gelegenheid werden aangesteld.

“Leerpad Holle Wegen Halen”

BO-NAT049A/B

① Milieudienst van het stadsbestuur Halen

† 4de tot 6de leerjaar

Het opdrachtenboekje (B) kan gebruikt worden in de klas of op excursie. Het theorieboekje (A) geeft een theoretische achtergrond die de leerkracht kan hanteren.

“Roodwatermacht” (2010)

BO-NAT050

① Provincie Antwerpen

† voor alle leeftijden

→ ISBN: 9789081533409

Schrijvers en illustratoren uit binnen- en buitenland hebben een verhaal geschreven of een illustratie gemaakt rond ‘rood’, ‘water’ of ‘nacht’. Kunst wordt hierin verweven met de natuur en biodiversiteit.

“Bloemplanten” (2008)

BO-NAT051

① John Farndon

† vanaf 9 jaar

→ ISBN: 978-90-5566-028-5

Bondige tekst, over bloemen en planten, die afgewisseld wordt met een reeks veilige activiteiten die kinderen thuis of in de buurt uit kunnen voeren. Foto's en stap-voor-stap aanwijzingen maken duidelijk hoe elke activiteit uitgevoerd moet worden.

“Het grote boek van Kuik en Vark” (2005)

BO-NAT052

① Koos Meinderts & Annette Fienieg

† alle leeftijden

→ ISBN: 90-258-4609-2

Een boek boordevol prachtige illustraties, met verhalen om in te verdwalen, over Kuik en Vark die zich vanalles afvragen.

Geschikt om kinderen zelf te laten lezen of om ze te laten voorlezen.

“Alle verhalen van Kikker & Pad” (2010)

BO-NAT053

① Arnold Lobel

† vanaf 6 jaar

→ ISBN: 978-90-216-1938-5

Kikker en Pad zijn goede vrienden die in dit boek staan te trappelen om iets te ondernemen. Hun avonturen zijn verzameld en ingedeeld naar de vier seizoenen.

“Op ontdekking in de natuur”

BO-NAT054

① Barbara Wernsing-Bottmeyer

† vanaf 7 jaar

→ ISBN: 978-90-447-1879-9

Leuk natuurboek dat kinderen op hun speurtocht meeneemt in de natuur. Je ontdekt wat er in het bos te beleven is en je leert een hele boel over de planten en dieren die er leven. Ook zijn er heel wat opdrachten, kleine experimenten, leuke spelletjes en grappige knutselideetjes in dit boek opgenomen.

“De gevaarlijke tocht” (2009)

BO-NAT055

① Dirk Nielandt

† vanaf 8 jaar

→ ISBN: 978-90-487-0140-7

Leesboekje over Gies die graag hutten bouwt en alles weet van de natuur. Samen met andere kinderen leeft hij een hele week in de natuur...

“Ga buiten spelen!” (2007)

BO-NAT056

① Fiona Danks & Jo Schofield

† voor begeleiders van kinderen

→ ISBN: 978-90-230-1203-0

Dit boek staat vol activiteiten en zelfmaakprojecten, zoals pijlen en bogen maken, bosbeestenjacht, hutten bouwen, schelpen zoeken... Kortom, leuke spelletjes die geschikt zijn voor alle seizoenen.

“Kies het hazenpad” (1998)

BO/SO-SPE003

† vanaf tweede graad van het basisonderwijs tot en met volwassenen.

Wordt het meest natuurlijke gezelschapsspel genoemd. Honderden vragen en weetjes, opdrachten voor diernaboetsingen. Heel leuk en ontspannend spel bestaande uit diverse categorieën uit de natuur!

“Het omgevingsboek” (2002)

CDR/BO-LEE016

① die Keure. CD-Rom

† lager onderwijs

Een omgevingsboek is een inventarisatie van alle interessante "situaties" in de omgeving van de school. Die gegevens worden in een 'digitaal boekje' bijgehouden.

Het programma staat op een cd-rom, die gekopieerd moet worden naar de harde schijf. Met handleiding.

"Habitat"

SO-SPE003

① CIS (Centrum voor Informatieve Spelen)

† Vanaf 10 jaar/volwassenen

Spelen waarbij men leert gevoelens en bedenkingen uit te drukken over de relatie mens-natuur.

"Natuurspel"

BO-SPE025

① Vlaamse Overheid i.s.m. het 'Centrum voor Informatieve Spelen' (CIS)

† 7 tot 9 en 10 tot 12. Ook voor jongeren met licht mentale handicap.

Op een speelse manier de natuur (bos) in je eigen omgeving ontdekken en beleven. Alle zintuigen komen daarbij aan bod. Spel duurt 3 à 4 uur. Opdrachtenkaartjes en scoretabellen. Materiaalvoorbereiding is nodig! Met spelposter.

"Natuurspelenboek" (1995)

BO-SPE009

① van de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

† 8 tot 13-jarigen

De meest diverse natuurgerichte spelen, van korte of lange duur, over verscheidene onderwerpen met betrekking tot natuur. Inhoud: spelen van lange duur (halve dag) en korte duur (15' tot 1,5 h), ideeën voor activiteiten, proeven, knutselen met natuur, spelopdrachten.

"Biotoop spel"

BO-SPE023

Aan de hand van een dobbelsteen en een biotoopschijf leren de kinderen de verschillende biotopen met hun bewoners kennen.

"Kwartetspel: Limburgse soorten"

BO/SO-SPE026.1-2

① R.L.L.K.

† vanaf 6 jaar

Kan jij de meeste biotopen verzamelen? Een gezellig kwartetspel voor jong en oud waar je verschillende biotopen en haar soorten leert kennen. 2 exemplaren ontleenbaar

"50 natuur 'doe'-kaarten"

KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdrif kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

"Snuffelen" (1995)

KO-NAT002

① Koning Boudewijnstichting

† 5 tot 8 jaar

Kant-en-klare doe-suggesties op 'snuffelkaarten' en 'verwerkingskaarten' met o.m. binnen- en buitenexperimenten over de natuur met nadruk op de zintuiglijke

ervaringen, werken rond maken van instrumenten, natuurrecepten... Boeiend en direct bruikbaar!

“Biodiversiteit”

BO/SO-SPE010

① Veldwerk Nederland

† alle leeftijden

Een kaartspel voor 3 of 4 spelers om spelenderwijs de betekenis van biodiversiteit en onderlinge afhankelijkheid ontdekken. Het nodige voedsel voor elkaars neus wegkapen of juist gebruik maken van de mogelijkheden die anderen bieden.

“De boom in!”

BO-NAT057

① Eliza Romeijn-Peeters en Hilde De Weirdt

† alle leeftijden

→ ISBN: 978-90-5908-386-8

Een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen en knutselaars. In elk seizoen valt er tussen de bomen wat te beleven! Voor gezinnen en scholen, ideaal voor, tijdens en na een boswandeling. Een samenwerking tussen de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en de Gezinsbond. Met fototips, spel- en knutselideeën, recepten, wist-je-datjes, ...

“Aan de slag met Findus” (2000)

BO-NAT058

① Sven Nordqvist, Eva-Lena Larsson en Kennert Danielsson

† vanaf 9 jaar

→ ISBN: 90-6565-956-0

Knutselboek voor gezinnen, scholen en jeugdwerk op de raaklijn tussen natuur en techniek. Met per maandthema (bv. ‘de kerstboom hergebruiken’ in januari, ‘bessen en ouderwets speelgoed’ in juli) gerangschikte knutselideeën. Mooi, kindvriendelijk vormgegeven in de sfeer van de Zweedse kinderboekenreeks ‘Pettson en Findus’. Met achteraan een register van ‘dingen die je kunt maken of bekijken’ en ‘materiaal dat we (her)gebruikt hebben en dat je thuis kunt vinden’.

“Spelen in eigen tuin” (2012)

BO-NAT059

① Vlaamse NME-dienst

De dienst NME van de Vlaamse overheid maakte 14 werkfiches waarmee je je eigen tuin natuurrijker, avontuurlijker én kindvriendelijker kan maken. In elke fiche vind je toegankelijke informatie, foto's en concrete tips of activiteiten om samen met je kinderen de natuur te beleven. Interessant voor scholen en gezinnen! Je kan de fiches ook gratis downloaden via <http://www.lne.be/themas/natuur-en-milieueducatie/nmerond/vergroening/eigen-tuin>.

Een overzicht:

- Knus en gezellig. Creëer een zithoek in je tuin.
- Kriebel- en krabbelbeestjes. Bouw je eigen insectenhuis.
- De natuur als gezelschap. Gezelschapsspelen met natuurlijke materialen.
- Tarzan, puur natuur. Maak zelf avontuurlijke speeltuigen.
- Een huisje voor de geluksvogel. Maak zelf een nestkastje voor de koolmees.
- Levende bouwsels. Maak zelf een wilgenhut.
- Er zit muziek in de natuur... Maak muziek met natuurlijke materialen.

- Een tuin om van te smullen. Creëer een eetbare tuin.
- Om van te watertanden. Aanleg van een minivijver.
- Water brengt leven in je tuin. Aanleg van een natuurlijke vijver.
- Joepie, het regent. Aanleg van waterspeeltjes in je eigen tuin.
- Symbolen en fantasie. Maak zelf je totempaal.
- Huisje, tuintje, boomhutje? Maak zelf je (boom)hut.
- Een bloemetje voor jou, omdat ik ... Maak je eigen bloemenweide.

“Set vergroeningsideeën” (2012)

BO-NAT060

① Vlaamse NME-dienst

De dienst NME van de Vlaamse overheid stelt 30 fotocollages, samengesteld door de Nederlandse vereniging Springzaad, op A3-formaat ter beschikking. Het zijn voorbeelden, ideeën die inspiratie, maar zeker ook stof tot nadenken en ter discussie kunnen geven rond vergroening. Interessant voor scholen, maar ook voor jeugdbewegingen en andere verenigingen die in groep willen nadenken en praten over vergroening van hun leef-, speel- of werkomgeving.

Groen speelplezier - Creatieve en praktische werkvormen in een natuurspeeltuin.
(2012)

BO-NAT061

① Maike Nelissen, uitgave van NUSO Speelruimte Nederland i.s.m. Stichting Oase/Springzaad

† 7-12 jaar

Een boekje vol speelse activiteiten in, om en met de natuur op je speelterrein. Bedoeld voor jeugdbewegingen en speelpleinwerking, scholen, gezinnen, kortom: iedereen die het leuk vindt om samen met kinderen buiten te spelen en kinderen spelenderwijs meer band met de natuur wil laten ontwikkelen. De activiteiten in dit boekje zijn gemakkelijk uit te voeren, vragen weinig voorbereiding of hulpmiddelen en zijn op vrijwel alle soorten locaties uit te voeren met kinderen tussen 7 en 12 jaar.

Kleine plekje, grootse ontdekkingen (2012)

BO-NAT062

① Educatief Natuurbeheer Limburg, Natuurpunt vzw

† Kleuter- en lager onderwijs

Bundel bij de workshop van Educatief Natuurbeheer Limburg op de LIMNET-contactdag op 16/11/2012. Met tal van inspirerende ideeën voor boeiende buitenactiviteiten ‘om met kinderen aan de slag te gaan in een stukje natuur, hoe klein ook’, geordend per seizoen. Aangevuld met de inhoud en werkwijze van de gratis ontleenbare (zie p16) educatieve tassen die gebruikt worden tijdens de natuurwandelingen van project Educatief Natuurbeheer.

Natuurlessen (2011)

BO-NAT063

① GO! Nascholing

† Lager onderwijs

CD-rom met door ‘natuuronderwijzeres’ Helga van Put (scholengroep Waasland 17) zelfgemaakte maandelijkse ‘natuurlessen’. Kant-en-klare belevingsopdrachtjes voor 1^e t.e.m. 6^e leerjaar rond maandelijks thema (vb. oktober: bomen). Aangevuld met achtergrondinfo voor de leerkracht en heel wat extra educatief materiaal (foto’s, zoekkaarten, ...). Opzet is om leerkrachten met een minimum aan natuurkennis en een minimum aan schoolgroen met dit kant-en-klaar materiaal toch te stimuleren om

de natuur op het schooldomein met kinderen te beleven. Als extraatjes staan op deze CD-rom ook nog ideeën en materiaal voor het organiseren van Dikketruidendag, Wereldwaterdag, kringloopactie 'boeken ruilen', ...

Radio Oorwoud (2012)

BO-NAT064.1-2

① WWF

† Lager onderwijs

Radio Oorwoud is een kinderplaatje rond verschillende milieuproblemen en natuurbeleving. De liedjes verlagen de drempel om het in de klas te hebben over ontbossing, klimaatverandering, ecologische voetafdruk ... Beestige stemmen van dienst zijn o.a. Koen Wauters, Pieter Embrechts en Nathalie Meskens. Achtergrondinformatie en inhoudelijke of muzische lesactiviteiten bij elk liedje zijn te vinden op de bijhorende cd-rom. Leerkrachten van de basisschool kunnen de cd mét educatieve cd-rom gratis bestellen bij WWF.

Verdwijning in landschapspark Bulskampveld (2013)

BO-NAT065

① Provincie West-Vlaanderen

† Lager onderwijs

Spannend stripverhaal ter kennismaking met het gelijknamig provinciaal domein. In de extra pagina's vind je info over de ontstaansgeschiedenis van de streek, aangevuld met info over landschap, natuur en ontspannen in het Bulskampveld.

Natuur is kinderspel (2013)

BO-NAT066

① Educatief Natuurbeheer Limburg, Natuurpunt vzw

† Kleuter- en lager onderwijs

Met tal van opdrachten, spelletjes, tips en weetjes die je kan gebruiken voor belevingsgericht gidsen voor kinderen. Educatief Natuurbeheer put hiervoor uit eigen ervaring en enkele naslagwerken (zie achterflap).

Ik ken al 25 ... (2012)

① Björn Bergenholtz

† Kleuter- en lager onderwijs

Ik ken al 25 ... is een serie kleurrijke en praktische natuurboekjes voor kinderen. Met sobere kleurentekeningen en een beknopt woordje uitleg per soort.

Ik ken al 25 vogels

BO-NAT067

Ik ken al 25 bloemen

BO-NAT068

Ik ken al 25 paddenstoelen en bessen

BO-NAT069

Ik ken al 25 bomen

BO-NAT070

6 natuurposters Nationaal Park Hoge Kempen (2014)

BO-NAT071

① RLKM ism o.a. ANB, WWF en provinciebestuur Limburg

† Kleuter- en lager onderwijs

Met op de voorzijde de voorstelling 9 soorten en op de achterzijde de voorstelling van een toegangspoort van het Nationaal Park: zoogdieren/Pietersheim, bomen&struiken/Station As, vlinders/Lieteberg, paddestoelen/Kattevennen, roofvogels/Mechelse Heide en beestenboel/Connecterra (de hoofdtoegangspoort).

Op stap met Bas Das (2015)

BO-NAT072

① RLH

† LO

Dit doeboekje wil jonge natuurontdekkers aanzetten eropuit te trekken in Haspengouw en Voeren. Het is opgesteld aan de hand van de 10 Greenspots (landschapswandelingen). Elke wandeling kreeg een thema, zoals 'ridders en kastelen' of 'in het spoor van het fruit'. De thema's bevatten opdrachten voor onderweg maar ook spelletjes en doedingen voor thuis. Zo leren kinderen op een speelse manier over het landschap, de dieren en planten en de geschiedenis van Haspengouw en Voeren.

Stap voor stap naar Groene kinderopvang (2015)

BO-NAT073

① Janneke van den Bos, Stichting Groen Cement

† Begeleiders en leerkrachten

Werkboek voor meer groen en natuurbeleving in de kinderopvang. Hoofdstuk 2 legt uit waarom buitenspelen en Groene kinderopvang zo belangrijk zijn. Hoofdstuk 3 geeft tips voor het verankeren van natuur en natuurbeleving in het beleid.

Hoofdstukken 4, 5, 6 en 7 geven vooral veel praktische informatie over het inrichten van de buitenruimte, planten en dieren in de kinderopvang en veel leuke natuurbelevingsactiviteiten. Verder verwijzingen naar interessante boeken en websites, handige tips, werkbladen en mooie voorbeelden van Groene kinderopvang.

Het leven van ... (2016)

BO-NAT074

① Tringa Paintings

† LO

Set informatieve en beeldende fiches in het verlengde van de typische zoekkaarten: Het leven van De Paddenstoel, De Dagvlinder, Kikker en Pad, De Honingbij, Wilde bijen, Onderwater. Zie ook de herkenningkaarten van Tringa Paintings onder zoekkaarten.

Speel-tuinen (2011)

BO-NAT075

① Vlaamse overheid – Departement LNE

† Leerkrachten (en andere volwassenen)

Speel-tuinen is een speelse gespreksmethode voor volwassenen over natuurbeleving en natuurrijke en avontuurlijke speelruimte. Met module 'Natuurbeleving vroeger' reflecteren deelnemers over hun eigen vroege natuurervaringen. In module 'Natuurbeleving vandaag' denken deelnemers vanuit hun opvoedkundige rol na over de waarden die ze kinderen willen meegeven via natuurrijk en avontuurlijk spel. In module 'Natuurbeleving in de toekomst' zetten de deelnemers de eerste stappen in het ontwerpen van een avontuurlijke en natuurrijke speelruimte. Met uitgebreide handleiding en de nodige spelmaterialen.

De beestige brug (2014)

BO-NAT076

① Vlaams Departement LNE, Agentschap Wegen en Verkeer, Provincie Antwerpen, Agentschap voor Natuur en Bos, RL De Voorkempen

† LO

Deze 'Suske en Wiske' handelt over het probleem van de versnippering en welke maatregelen de overheid neemt om de groene 'snippers' natuur weer beter met elkaar te verbinden, met als bekendste voorbeeld een ecoduct. Op de gelijknamige website krijg je o.a. tips om ook met je klas hiervoor aan de slag te gaan.

Woudapen (2016)

BO-NAT077

① Leen Raats / Illustraties Tinne Van den Bossche

† LO

Eigentijds natuurdoeboek voor kinderen met o.a. deze inhouden: spoorzoeken en padvinden, padden en waterdraken, vriend en vijand, wintertenen, rovers van de lucht en word een ecoheld. Gemaakt met de steun van Natuurpunt, het PNC en crowdfunding.

Tekenen met takken en andere knutsels met natuurvondsten (2015)

BO-NAT078

① Saskia Koper & Barbara Rijpkema

† KO + LO

Wat ga je doen met al die blaadjes, eikels, takjes, steentjes en kastanjes die je mee naar huis hebt genomen? Knutselen natuurlijk! Dit knutselboek geeft per seizoen creatieve tips om van je natuurvondsten de mooiste kunstwerken te maken. Knutselen met natuurlijke materialen prikkelt de fantasie en stimuleert jonge kinderen om naar buiten te gaan.

Natuur- en milieueducatie

In dit deel treft u theoretische werken aan over de aanpak en organisatie van NME-activiteiten. De meeste werken vindt u echter in de kast met milieueducatieve publicaties voor het secundair onderwijs.

“Werkvormenboek.Handleiding voor natuur- en milieueducatieve activiteiten”

SO-NME001

① I.V.N., Ned. Vereniging voor natuur- en milieueducatie

Over de aanpak van wandelingen, paden, practica, momenten, artikels, werkbladen, stands... Beschouwelijk werk over integratie van natuur- en milieueducatie in de maatschappij.

“Peiling naar de behoeften aan vorming voor medewerkers van de Limburgse centra”

SO-NME002

① CVN, LIMNET, PNC, Provincie Limburg

“Biotoopstudie van de wegberm”

SO-NME003

① HL, Veerle Klykens

† 1ste en 2de jaar secundair onderwijs

Compleet uitgewerkte biotoopstudie over de wegberm. Aanrader!

“Cursus Natuurgids”

SO-NME004

① Centrum voor Natuurbeschermingseducatie VZW

† particulieren

Omtrent volgende onderwerpen; samenhang in de natuur, landschappen, natuurbeleid, veldtechnieken en vaardigheden, natuur- en milieueducatie. Achtergrondinfo voor de leerkracht over ecologie, biotopen e.d. maar zeker niet

rechtstreeks bruikbaar NME- materiaal voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

“Natuur- en Milieueducatie in de lerarenopleiding”

SO-NME005

① AMINAL

† regenten

Uitgebreid werkboek omtrent NME in de lerarenopleiding. Handleiding met didactische wenken, reflectie, waarden, doe-activiteiten en internet links.

“Natuur in zicht”

SO-NME008

① Centrum voor Natuur- en Milieueducatie

† secundair onderwijs, particulieren

Basiscursus binnen het cursustraject natuurgids.

“Didactici over veldwerk en het veldstudiecentrum Orvelte”

SO-NME010

Weliswaar niet onmiddellijk op ons eigen land toegespitst maar de beschouwingen over ervaringsgericht leren door veldwerk worden goed gemotiveerd.

“Milieu-educatief project”

SO-NME011

Van Herwig Rombauts, onderwijzer in een vierde leerjaar rondom diverse aandachtsvelden (o.a. afval sorteren). Goed gepresenteerd, rechtstreeks bruikbaar, met verantwoordingen naar w.o., eindtermen...

“Natuur- en milieueducatie didactisch beschouwd”

SO-NME012

Een louter theoretisch, tekstueel (eerder saai aandoend) overwegend werk over NME, maar niet onmiddellijk bruikbaar als NME-materiaal.

“Natuur- en milieueducatie: van overtuigen naar overleggen”

SO-NME013

① Koning Boudewijnstichting

In het eerste hoofdstuk vindt u een meer theoretisch luik dat vooral focust op doelgroepenbetrokkenheid en netwerkwerking van het NME-gebeuren. In het tweede hoofdstuk worden een tiental concrete NMEprojecten voorgesteld die geselecteerd werden door de Koning Boudewijnstichting als vernieuwend. Functie en aanpak van NME in de maatschappij worden besproken.

“Scholengidsencursus van het IVN”

SO-NME014

Met bruikbare onderwerpen voor NME-educatie in het kleuter- en basisonderwijs (NL: kleuterbouw en middenbouw). Voorbeelden zijn een kabouterpad met kopieerbladen, kringlopen (ook aansluitend op afval) in de natuur en onze voeding (met voedingsspel), kruiden...

“Bouwen aan NME. Bouwstenen voor een NME-programma op de Pabo”

SO-NME015

Reader (info) en handleiding van de Stichting Milieueducatie, Utrecht.

“Van idee tot NME”

SO-NME016

① IVN

Boek over de stappen in het programmeren van Natuur- en Milieueducatie.

Doel is het verhogen van de kwaliteit van educatieve activiteiten.

- “NME-aanbod 2004-2005”** SO-NME017
① Provinciaal Natuurcentrum
† alle jongeren en volwassenen
Deze publicatie bevat een overzicht van het aanbod van educatieve projecten voor scholen dat verspreid is over diverse centra in de provincie.
- “101 ideeën voor natuur- en milieutrips aan zee”** SO-NME018
① Provinciedienst Natuur- en Milieueducatie (West-Vlaanderen)
Publicatie met overzicht van wandelingen, fietstochten, workshops, veldwerk, cursussen en vorming, projecten, bezoekerscentra en musea in West-Vlaanderen.
- “2003 en de provinciale dienst Natuur- en Milieu-Educatie”** SO-NME019
① Provincie Oost-Vlaanderen
Activiteitenverslag 2003 van de dienst Natuur- en Milieueducatie. De werking van de dienst werd onderverdeeld in twee luiken, namelijk een luik bezoekerscentrum en een luik beleid, coördinatie en ondersteuning.
- “‘Ego-echo’ voor een ervaringsgericht onderwijs in de basisschool”** SO-NME022
Driemaandelijks tijdschrift. Thema: geweldloze opvoeding. Met doeopdrachten voor jonge en oudere kinderen, boekentips, ... Artikels over zorgverbreding, geweldloze opvoeding, huistaken, school en maatschappij,
- “Opgroeien met natuur en milieu”** SO-NME024
① consuleringschap Natuur- en Milieu-educatie Flevoland
Boek over hoe je je als ouder moet gedragen om je kind natuur- en milieuvriendelijk gedrag aan te leren.
- “BuSO kids: doelstellingen en evaluatiemaatschappelijke vorming”** SO-NME025
Evaluatierapport ivm aardrijkskunde, wereldoriëntatie, natuurkennis, EHBO, gezondheid en actualiteit.
Interessante omlijsting van de doelstellingen. Dit leerkrachtenmateriaal is handig als richtlijn en geschikt als evaluatierapport.
- “Ecologie: terreinstudies”** SO-NME026
Actieplan natuurwetenschappen biologie: biotoopstudies: keuze terrein, keuze onderzoek en praktische organisatie. Gebaseerd op het leerplan van het vierde jaar ASO.
- “Catalogus CEGO 1999-2000”** SO-NME027
Aanbod van boeken. Ervaringsgericht onderwijs, met als tijdschrift EGO-ECHO.
- “De broekbrigade” (2010)** BO-NME003
① provincie Limburg, Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren en Natuurpunt de Vrienden van het Schulensbroek
† 3° graad Lager Onderwijs

Deze map bevat een hele waaier aan interessante documentatie. Zo vind je een lespakket met lesideeën, didactische aanpak en eindtermen, een excursiebundel, een naverwerking, cd, dvd en een stapkaart. De kinderen leren spelenderwijs over het water, de leefgebieden, de fauna en de flora door middel van een spannende tocht doorheen het Schulensbroek.

“Scholenkit: je hebt meer burens dan je denkt” (2010)

BO-NME004.1-2

① MOS Vlaams-Brabant

† scholen, gemeenten en verenigingen

→ scholenkit downloaden kan via www.koesterburen.be

Provinciale campagne om te werken aan biodiversiteit, samen met gemeenten, verenigingen, scholen... Bijgevoegd 2 actieplannen: één over de huiszwaluw en een andere over de kamsalamander. 2 exemplaren ontleenbaar

“Dat telt” (2010)

BO-NME005

① De Freinetbeweging (Nederland)

† LO

Dit werk is het 10° deel uit De Reeks, een serie publicaties voor vernieuwend onderwijs. Het reikt bouwstenen aan voor levend rekenonderwijs; een praktische gids voor scholen die zonder rekenmethode willen werken en hun leerlingen een rekenrijke leeromgeving willen bieden. Een greep uit de hoofdstukken: de klassenkas, lekkers bakken, tuinwerk, vogelhuisje maken, actualiteit, onderzoek & experiment, ...

Natuur- en milieueducatie (nascholingen over...)

“Vlieglessen van een Vlegel”

BO-DIE038

① Provinciaal Natuurcentrum

† Basisonderwijs

Syllabus van de netoverschrijdende nascholing over het educatief project ‘Vlieglessen van een Vlegel’ van MOS ism Cedes vzw

Spelen

“Yggdrasil” (2000)

BO/SO-SPE001

† van 6 tot 16 jaar

Dit makkelijk speelbaar, eenvoudig gezelschapsspel over het bos is geschikt voor 1 tot 4 jongeren. Via een vossenspoor van vakjes met diverse opdrachten maakt u kennis met de boeiende wereld van het bos. Bij elke opdracht die een speler moet vervullen, is er een milieueducatieve boodschap die verklaart waarom een bepaald gedrag al dan niet natuurvriendelijk is.

“Het ECOspel” (1999)

BO/SO-SPE002

① Stichting Leefmilieu i.s.m. BGJG

Dit is een spel voor het hele gezin. Het is een combinatie van het traditionele lotto- en memory spel. Het thema is leefmilieu, verdeeld over de onderwerpen afval, lucht,

bodem, voeding, geluid, ruimte, natuur, energie en water. Met controle- en uitlegblad met milieutips voor de spelleider.

“Milieuwerkdoos, tips om milieuvriendelijk op kamp te gaan”

SO-SPE002

① Koning Boudewijn-stichting

Spelideeën, praktische tips, discussies rond dilemma's, adressen waar u informatie kan halen... om de natuur te sparen. U krijgt tips om de kampomgeving zo 'groen' mogelijk te houden. Een spelbord, een handleiding en 80 werkfiches.

“Het milieuplanspel”

BO-SPE003

In feite is dit niet alléén een spel. Het geheel bestaat uit een didactische handleiding voor de leerkracht, een werkschrift en als sluitstuk het spel zelf. Het spelbord stelt de plattegrond van een modale schoolomgeving voor. Het doel is om zoveel mogelijk verfraaiingskaartjes te winnen. Daarmee kunnen leerlingen dan in gedachten diverse ruimten op school inrichten en het schoolmilieu verbeteren. Achteraf volgt er een verslag met discussieronde.

“Kies het hazenpad” (1998)

BO/SO-SPE003

† vanaf tweede graad van het basisonderwijs tot en met volwassenen.

Wordt het meest natuurlijke gezelschapsspel genoemd. Honderden vragen en weetjes, opdrachten voor diernabootsingen. Heel leuk en ontspannend spel bestaande uit diverse categorieën uit de natuur!

“Habitat”

SO-SPE003

① CIS (Centrum voor Informatieve Spelen)

† Vanaf 10 jaar/volwassenen

Spelen waarbij men leert gevoelens en bedenkingen uit te drukken over de relatie mens-natuur.

“Het broeikas spel en het ozonspel”

BO-SPE001

Zeer eenvoudig uitgevoerde spelen waarvoor u een weinig, eenvoudig materiaal nodig heeft. Dat materiaal moet u echter eerst aanmaken. Op een speelse manier wordt het broeikas effect ontdekt. Bespreking van de gevolgen van een temperatuurstijging, aanduiden van mogelijke oplossingen, testfase en nabespreking. De techniek “Speluitleg(kort), spelen (link met wat in het echt gebeurt – speluitleg (invoeren van de CO₂-variatie)- spelen – bespreking van het resultaat en link met wat in het echt gebeurt“ werkt naar verluidt best. Zeer simpel, doenbaar met elke groep van het basisonderwijs. Slechts vier pagina's A4 als uitleg en nog eens een viertal pagina's achtergrond informatie!

“Pak-je-afval”

BO-SPE004A.1-5/B.1-2

① OVAM

† Twee niveaus : 6-9 jaar (BO-SPE004A.1-5) en 9-12 jaar (BO-SPE004B.1-2)

Dit spel is geschikt voor groepen van 6 tot 36 kinderen en heeft als doel om aan afvalpreventie te doen. Per leeftijdsgroep zijn er drie spelmethodieken uitgewerkt. Deze zijn los te gebruiken maar didactisch liggen ze in elkaars verlengde. Deze drie spelen zijn: “Een berg afval” (rond afvalproductie in Vlaanderen); “De afvalquiz” handelt dan weer over de rol die kinderen zelf hebben als afvalproducent; “Eerste

hulp bij afvalvoorkoming” is een plattegrondspel met tips en suggesties rondom afvalvoorkoming. Meerdere exemplaren ontleenbaar

“Junglelife DVD bordspel”

BO-SPE005

① National Geographic

† vanaf 8 jaar

In dit spel reis je als chimpansee door de jungle terwijl je allerlei planten en dieren tegenkomt. Maar de jungle kan ook gevaarlijk zijn, dus let goed op! Bekijk de National Geographic-films op de dvd’ s aandachtig en probeer het goede antwoord te geven binnen de tijd. Op deze manier ben je bestand tegen alle gevaren en zul jij als eerste aan de andere kant van de jungle komen en winnen!

“Op avontuur in de natuur” (1995)

BO-NAT019.1-2

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema’s: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

“Snap je hapje”

BO/SO-SPE005

① Nutri-Care, VIG

† vanaf 8 jaar

Educatief spel omtrent voeding. Verwijzingen naar de eindtermen van zowel basis – als secundair onderwijs. Echte aanrader om leerlingen bewuster te maken van hun voedingsgedrag.

“Het vogeltrekspel”

BO-SPE006

① Natuurreservaten

† vanaf tweede graad

Eenvoudig spel dat kinderen spelenderwijs laat inzien welke bedreigingen er op de loer liggen voor trekvogels. Aanvullingen maken het spel uiteraard nog waardevoller!

“Waterschakels” (2000)

BO/SO-SPE007

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Afd Algemeen Milieu- en natuurbeleid

† 11-18j

Een educatief spel over zoetwaterbiotopen. Te spelen na studie van een zoetwater-biotoop. Het is een synthese van de uitgevoerde waarnemingen, metingen en opnames.

“Afvalspel”

BO/SO-SPE008

① KWB Limburg

† Lager en secundair onderwijs

Acht rondes: 4 vragenrondes, een uitbeeldronde, een tekenronde, een rebusronde en een sorteerronde.

“Natuurspelenboek” (1995)

BO-SPE009

① van de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

† 8 tot 13-jarigen

De meest diverse natuurgerichte spelen, van korte of lange duur, over verscheidene onderwerpen met betrekking tot natuur. Inhoud: spelen van lange duur (halve dag) en korte duur (15' tot 1,5 h), ideeën voor activiteiten, proeven, knutselen met natuur, spelopdrachten.

“Speel op veilig: een kwartetspel”

BO/SO-SPE009

① Provincie Limburg-CPCOO

† Vanaf 10 jaar

Dit praktisch en educatief kaartspel bestaat uit 8 families van 4 kaarten+ een jokerkaart die elke kaart kan vervangen. De families zijn; Limburg veilig, uw eigen veiligheid, inbraakpreventie, fiets en auto, veilig verkeer, verkeersgedrag, verkeersregels en dierenopvang. Het spel kan gespeeld worden met 4,5 of 6 spelers.

“Het slakkespoorspel” (1994)

BO-SPE010.1-2

① I.V.N.

† 7 tot 12 jaar

Dit simpele spel volgt het leven van een huisjesslak een gans jaar lang. Via diverse kleine opdrachten maken leerlingen kennis met het leven en de bedreigingen van een slak. 2 exemplaren ontleenbaar

“Het oude graanspel”

BO-SPE012

† voor 8 tot 12

Op een ludieke manier worden de diverse aspecten van onze voedselproductie van akker tot consument in beeld gebracht en kort besproken. Eenvoudig uitgevoerd spel op een A3-vel maar rechtstreeks bruikbaar en speelbaar.

“Bosschakelspel” (1996)

BO-SPE013

① van het Nederlandse Instituut voor Natuur- en Milieueducatie I.V.N

Een heel eenvoudig uitgevoerd spel. Het doel is dat de leerlingen al puzzelend en lezend oog hebben voor de verbanden die er bestaan tussen de verschillende organismen die in een bos samen leven. Te moeilijk voor eerste en tweede graad, wel geschikt voor de derde graad van het basisonderwijs omdat er een bepaalde leesvaardigheid en kennis verwacht wordt.

“Territoriumspel” (1999)

BO-SPE014

① NEC De Vroente

† 8 tot 14 jaar

Vooraleer dat u met dit spel start, gaat u best even tijdens een wandeling diverse vormen van territoriumgedrag vaststellen, bv. vogelzang, urineren van honden, afsluitingen door mensen geplaatst... Dit spel is een verlengstuk van die korte excursie. Het spel is uitgebreid uitgelegd in een brochure. Het vraagt wel wat voorbereiding vooraleer u kan starten met spelen.

“5 maal eter”

BO-SPE015

① CIS (Centrum Informatieve Spelen) in opdracht van Vlaamse Liga tegen Kanker.

† 5 tot 8 jarigen

Speldoos bevat 5 spelen: Lekkere ladder, Proevende pijlen, Volledige vier, Smakelijke seizoenen, Passende prenten. De 5 spelen worden gespeeld in een

doorschuifspel. Het algemeen doel van de spelen is de kinderen te laten kennismaken met het thema gezonde voeding en de voedingsdriehoek.

“Zeeyoti”

BO-SPE016

① Provincie West-Vlaanderen i.s.m. CVN en Horizon Educatief.

† Lager onderwijs.

Spelkaart met 5 spelen omtrent zeedieren in oplopende moeilijkheidsgraad. Leuk spel om IIn te laten kennismaken met de dieren, planten en schelpen van de zee.

“Met de ganzen de natuur in”

BO-SPE017

① Provincie West-Vlaanderen, dienst Natuur- en Milieueducatie

† Lager onderwijs

Ganzenbord omtrent natuur en milieu. Hoe je met de natuur hoort om te gaan kom je tijdens dit spel te weten. Leuk spel om een lesje omtrent natuurbeheer in te leiden.

“Het gruttospel”

BO-SPE018

① De Wielewaal

Over de grutto.

“Meester van de mest”

BO-SPE019

① VLM (Vlaamse Landmaatschappij)

† 3de graad basisonderwijs, aanpassingsklas 1ste jaar secundair

Het doel van dit spel is de leerlingen bewustmaken en informeren van de mestproblematiek. Het is een heel mooi uitgewerkt spel. Het bevat een wegwijzer, achtergrondinformatie voor de leerkracht en eventueel bladen met de leerstof voor de leerlingen (kopiëren uit de wegwijzer). Tijdens het spel komen moeilijke nieuwe termen aan bod. Dit spel is ook toepasbaar in de 1ste graad van het secundair onderwijs.

“Het Uilenspel” (2004)

BO-SPE021

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap afdeling Aminabel

Maximum 4 spelers of 4 kleine groepjes. Het is een spel dat je het echte uilenleven leert kennen. Elk nummertje op het spelbord heeft een eigen opdracht.

“Afval-kwartet”

BO-SPE022

① Stichting Milieu-Educatie

† alle leeftijden

Een kwartet over de afval problematiek, met positieve en negatieve kaarten. Dit spel kan aanleiding geven tot discussie

“Biotoop spel”

BO-SPE023

Aan de hand van een dobbelsteen en een biotoopschijf leren de kinderen de verschillende biotopen met hun bewoners kennen.

“Floepjes regenboog”

BO-SPE024

① VMM

† 3de graad BO en 1ste graad SO

Dit is een milieuspel met kaarten die op de regenboog worden aangebracht. Zo leren de kinderen wat milieuvriendelijk is en wat milieusparend gedrag is.

“Floepjes domino”

KO/BO-SPE 003

① VMM

† Kleuter- en lager onderwijs

Dominospel met afbeeldingen van water- en energiegebruik, afval en mobiliteit. Leuke aanleiding om even stil te staan bij eigen gedrag en opvattingen rond deze milieuthema's.

“Natuurspel”

BO-SPE025

① Vlaamse Overheid i.s.m. het 'Centrum voor Informatieve Spelen' (CIS)

† 7 tot 9 en 10 tot 12. Ook voor jongeren met licht mentale handicap.

Op een speelse manier de natuur (bos) in je eigen omgeving ontdekken en beleven. Alle zintuigen komen daarbij aan bod. Spel duurt 3 à 4 uur. Opdrachtenkaartjes en scoretabellen. Materiaalvoorbereiding is nodig! Met spelposter.

“Floepje: Zwem en vlieg mee”

CDR/KO/BO-SPE001

① V.M.M. CD-Rom

† 3 tot 7 jaar

Floepje leidt je doorheen het dorp en al spelenderwijs maakt hij je vertrouwd met milieusparend gedrag.

“Kwartetspel: Limburgse soorten”

BO/SO-SPE026.1-2

① R.L.L.K.

† vanaf 6 jaar

Kan jij de meeste biotopen verzamelen? Een gezellig kwartetspel voor jong en oud waar je verschillende biotopen en haar soorten leert kennen. 2 exemplaren ontleenbaar

“50 natuur 'doe'-kaarten”

KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdrif kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

“Kwartetspel: Blad”

BO-SPE027

① BLAD, Malmberg

† 6 tot 12 jaar

Kan jij de meeste biotopen verzamelen? Een gezellig kwartetspel voor jong en oud waar je verschillende biotopen en haar soorten leert kennen.

“Energiedoos” (2005)

BO/SO-ENE014.1-2

① WWF

† 2de + 3^{de} graad basisonderwijs

De Energiedoos bestaat uit twee componenten: een spel en een experimentenpakket. Dit pakket stelt twintig eenvoudige experimenten voor die in de klas uitgevoerd kunnen worden. Door deze experimenten uit te voeren en te

observeren, maken de leerlingen op een actieve wijze kennis met de principes van hernieuwbare energiebronnen en van rationeel energiegebruik.

Het spel '60 minuten chrono' is gebaseerd op wetenschappelijke gegevens. Het houdt rekening met het aandeel van ons energieverbruik in onze ecologische voetafdruk. 2 exemplaren ontleenbaar (1 inkijkexemplaar)

"De vogels van bij ons" (2005)

BO-DIE034

① Provincie West-Vlaanderen

† 2de en 3de graad basisonderwijs

Kinderen inleiden in de wereld van de vogels van bij ons. Waar komen ze vandaan, wat eten ze, hoe kan ik vogels observeren? Om zo te leren zorg voor de vogels te dragen. Theorie en spelletjes voor binnen en buiten.

"Ontdekdoo Limburgse soorten" (2008)

BO-SPE028.1-2

① Provinciaal Natuurcentrum

† 6 tot 12 jaar

Bevat zowel werkbladen (voor alle graden) als spelmaterialen (o.a. spelbord over de 44 Limburgse soorten) rond het thema 'Samen-werken aan biodiversiteit!'.

"In de bres voor onze akkervogels"

BO-SPE029.1-5

① vzw RLZZZ

† 8 tot 12 jaar en voor natuurgidsen

Infomap met een educatief spel i.v.m. akkervogels, een cd met akkervogelgeluiden 'Akkervogels: de helden van de velden', een handleiding voor de leerkracht en de natuurgids, vogelkaartjes, een evaluatieblad, de spelregels en een PowerPoint presentatie. Het spel sluit aan bij de eindtermen basisonderwijs van Wereldoriëntatie en wordt gespeeld als afsluiter van een akkerwandeling, waarbij de kinderen de leefomgeving van akkervogels op het terrein zelf hebben waargenomen en besproken.

"Eikelmuispel"

BO-SPE039

① Natuurpunt Educatie

† 8 tot 12 jaar

Dit is een educatief spel (spelkoffer) rond de eikelmuis. Samen met je teamgenoten kruip je in de vacht van de eikelmuis. Je ontwaakt uit je winterslaap en volgt haar levensweg een heel jaar lang tot aan het begin van de volgende lente. Je zal voedsel moeten verzamelen, een partner zoeken, een nest maken en gevaren trotseren. Wie met de meeste (goed gevoede) jonkies de eindmeet bereikt, is de winnaar van het spel.

"Biodiversiteit"

BO/SO-SPE010

① Veldwerk Nederland

† Alle leeftijden

Een kaartspel voor 3 of 4 spelers om spelenderwijs de betekenis van biodiversiteit en onderlinge afhankelijkheid ontdekken. Het nodige voedsel voor elkaars neus wegkapen of juist gebruik maken van de mogelijkheden die anderen bieden.

"Pim Pompoen kwartetspel" (2009)

BO-SPE031

① Velt

† vanaf 5 jaar

Het kwartet spel brengt 9 groenten in beeld en toont de weg die ze afleggen: van zaadje, naar plant, tot groente en gerecht. In het boekje wordt het recept gegeven dat bij elke groente hoort. Ook de spelregels van het kwartet spel en speltips vind je in dit boekje, om kinderen een leerrijke ervaring te bezorgen en om ze zin te doen krijgen in lekkere en gezonde groenten.

“Bomen verbinden” (2004)

BO-SPE032

① Stichting Nationale Boomfeestdag

† Lager onderwijs

Kwartet spel met 68 speelkaarten en een handleiding. De speelkaarten vormen samen 17 verschillende bomen. Elke boom bestaat uit 4 kaarten. Op elke kaart staat een meerkeuzevraag over specifieke kenmerken, de omgeving of wetenswaardigheden van de betreffende boom. Naast het spel zijn voor elk niveau opdrachten opgenomen.

“Energiekwartet”

BO-SPE033

① Stichting Milieunet

† Lager onderwijs

Kwartet spel bestaande uit 32 kaarten verdeeld over 8 categorieën: groene stroom, grijze stroom, isolatie, energieslurpers, energiebesparing 1, energiebesparing 2, sluipverbruik en verlichting.

“Energiebespaarkwartet”

BO-SPE037

① Klimaatwijken

† Lager onderwijs

“Afvalkwartet”

BO-SPE036

① Stichting Milieunet Nederland

† alle leeftijden

Een kwartet over de afvalproblematiek.

“Watergeluiden”

CD/BO-WAT046

① Verlag an der Ruhr. CD

Een cd met 24 verschillende watergeluiden. Met handleiding om er een spel van te maken om de geluiden te herkennen.

“Het Kringspel”

BO-SPE034

① De Kringwinkel met de steun van OVAM en MOS

† Lager onderwijs

Eenvoudig bordspel dat kinderen vertrouwd maakt met het kringloopprincipe. Naast afval voorkomen is hergebruiken de beste manier om het milieu te sparen. Doel van het spel is de ‘wereld’ verlossen van de afvalberg. De spelers nemen voorwerpkaartjes van het bord en verdienen zo punten (hoe schadelijker voor het milieu het voorwerp was, hoe meer punten). Wie op het einde van het spel het meeste punten heeft, wint. Kringkaskaarten helpen de spelers onderweg vooruit ... of net niet. Met begeleidende brief voor de ouders en een brochure met achtergrond en extra ideetjes voor in de klas.

“MObiele REporters”

BO-SPE035.1-2

- ① Mobiel 21 met steun van de Vlaamse overheid
- † 2° en 3° graad lager onderwijs

MObiele REporters, of kort MoRe, is een educatief bordspel over duurzame mobiliteit voor leerlingen van de 2e en 3e graad lager onderwijs van Mobiel 21. Sam, een journalist van een plaatselijke krant, krijgt de opdracht een artikel te schrijven over veilige en milieuvriendelijke verplaatsingen. Hij roept met een leuk filmpje op de projectwebsite de hulp van de leerlingen in. Zij gaan met het bordspel in groepjes vragen beantwoorden en opdrachten uitvoeren om zo krantenkoppen te bemachtigen met informatie die ze nodig hebben om hun artikel te kunnen schrijven. Er zijn 4 thema's: milieu & gezondheid, centen & cijfers, alternatief vervoer en veilig in het verkeer. Op de projectwebsite vind je spelinformatie, achtergrondinformatie, extra spelmateriaal en kan je nalezen hoe het spel kan aansluiten bij je lesdoelen. Surf naar www.mobielereporters.be.

“Speel je mee in de natuur” (2012)

BO-SPE040

- ① NEC De Vroente (dep. LNE van de Vlaamse Overheid)
- † 6-12 jaar

Bundeling van 16 natuurspelen die ontwikkeld werden voor de natuureducatieve programma's van NEC De Vroente. Voor kleine en grote groepen, in alle seizoenen, met een actief of rustig verloop, met weinig of geen materiaal. Voor elk wat wils dus. Knappe spelfiches met alle nodige info: materiaal, opstelling, voorbereiding, spelregels, aandachtspunten voor spelbegeleider(s), nabespreking, ...

“Inspiratiebrochure 10 op 10 voor duurzame voeding” (2012)

BO-VOE011

- ① Velt
- † LO

Inspiratiegids met activiteiten die verschillende lagere scholen ihkv project '10 op 10 voor duurzame voeding' uitwerkten met de steun van Velt tijdens schooljaar 2009-2010 en 2011-2012. Er zijn 6 thema's: 'seizoensgroenten', 'meer groenten, minder vlees', 'denk globaal, eet lokaal!', 'bio? logisch toch?', 'minder afval' en 'een eerlijke prijs voor de boeren in het zuiden én het noorden'. Met aanbod workshops Velt, educatieve poster en 'seizoenenspel van Pim Pompoen'.

Studiedagen

“Medi@school” (2012)

BO -STU001

- ① COV
- † BaO

Pedagogische brochure bij de COV-trefdag West-Vlaanderen op 4 april 2012 met als thema 'Medi@school – Slimmer?, Sneller?, Socialer? en ???'. Met de voorstelling van nieuwe technologieën en praktijkvoorbeelden uit NME voor zinvolle en betaalbare implementatie.

Verkeer

“Mobilessen” (2000) BO-VER002

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde, Stuurgroep Onderwijs
Verkeers- en mobiliteitseducatie in de lagere school. Met de eindtermen de straat op een didactische manier. Concrete tips voor de leerkracht om verkeers- en mobiliteitseducatie in de lespraktijk te brengen. Er wordt verwezen naar bestaand en nieuw materiaal, talrijke adviezen en lessuggesties worden voorgesteld.

“Anders naar school” (2001) BO-VER003

① VZW. Langzaam Verkeer
Dit werkboek richt zich naar ouderverenigingen van de lagere school en de eerste graad van het secundair onderwijs.. Het werkboek nodigt uit om de vervoersgewoonten, de veiligheids- en de bereikbaarheidsproblemen van uw school onder de loep te nemen. Het hanteert vier stappen: Wat loopt er mis? Wat kan er beter? Wat kunnen we doen? Gaat het nu beter? Einddoel is om kinderen milieubewust te leren omgaan met hun mobiliteit.

“Milieu...en vervoer naar school” (1996) BO-VER006

① V.B.Paal-Beringen
Een eenvoudig te gebruiken lesblaadje over de mobiliteit van en naar school. Opening naar discussieronde.

“MOS-themabundel ‘Mobiliteit’” BO-VER007

① MOS-Limburg
† Basisonderwijs
→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!
Dé MOS-themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema mobiliteit te werken. Deze bundel legt binnen ‘mobiliteit’ de nadruk op ‘milieu’. Het bestaat uit een informatieve tekst voor de leerkracht en oriënterende opdrachten. Met tal van suggesties voor mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie.

“Meester, mag ik op de bel duwen?” (2002) BO-VER009

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde
† derde graad basisonderwijs
Een educatief pakket dat leerlingen wegwijs maakt in het openbaar vervoer. Dienstregelingen correct lezen, netplannen begrijpen, prijs berekenen van een vervoerbewijs...dit en meer wordt stap voor stap op maat van de leerlingen uitgelegd. Op bijgevoegd cd-rom staan invulbladen.

“Met de klas de straat op” (2000) BO-VER010

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde
† derde graad basisonderwijs
Handleiding voor verkeerseducatieve routes in de schoolomgeving. Aandacht aan het trainen van fietsvaardigheid.

“Verkeersopvoeding in beeld” (2002) BO-VER011

① Uitg. Averbode

† lager onderwijs

Een documap met miniposters en lessuggesties per leerjaar.

“Verkeersspelboek” (1987)

BO-VER012

① Die Keure

† lager onderwijs

Tientallen spelletjes, leuke leesteksten, kijkplaten, weetjes, puzzels, kruiswoordraadsels, rebussen, opdrachten met geheimschrift en quizen om kinderen verkeersbewuster en dus verkeersveiliger te maken.

“Speelstraat” (2002)

BO-VER013

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder met info over een speelstraat: wat? hoe organiseren? ...

“Zone 30” (2003)

BO-VER014

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder over het realiseren van een zone 30 voor een leefbare buurt.

“Veilig en milieuvriendelijk naar school” (2006)

BO-VER015

① Mobiel 21 vzw

Folder over de schoolspaaractie: een spel, actie die kinderen aanzet om veilig en milieuvriendelijk naar school te gaan, en inhoudelijke projecten over verkeer en mobiliteit.

“Scholenovereenkomst ‘Veilig en milieuvriendelijk naar school’” (2001)

BO-VER016

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder over het engagement van gemeente en school voor een veilige en leefbare schoolomgeving.

“Opgepast! Dode hoek!” (2002)

BO-VER017

① Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid

† derde graad basisonderwijs

Brochure met lessuggesties rond het project van de dode hoek. Het pakket bevat verder ook een poster (stratenplan) en een bundel met werkblaadjes voor elke leerling.

“Een jaarplanning ‘Verkeer en mobiliteit’” (2002)

BO-VER018

① Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid

† tweede en derde graad basisonderwijs

Set bestaande uit brochure met lessuggesties en verjaardagskalender met verkeerstips. Bij elke maand hoort een werkblad.

“Fietspoolen” (1998)

BO-VER019

① Langzaam Verkeer vzw

Handleiding met alle informatie die je nodig hebt om een fietspool succesvol te starten.

“Veilig fietsen: kinderspel?”

BO-VER021

① D.V.V. i.s.m. K.U. Leuven

† Lagere school

Brochure met een test om de stuurvaardigheid van jonge fietsers te meten en tien fietstaken om samen met hen te oefenen op straat.

“Met Jasper naar de overkant”

BO-VER022

① D.V.V. i.s.m. K.U. Leuven

† 1ste graad LO

Brochure waarin Jasper kinderen leert hoe ze veilig aan de overkant van de weg kunnen geraken.

“Uitweg” (2003)

BO-VER023

Blad voor een betere mobiliteit.

“Op mobiliteit staat geen leeftijd” (1997)

BO-VER024

① BIVV

Een brochure voor elke leeftijd met tips om veiliger aan het verkeer deel te nemen. Als slot is er een kleine test om te kijken of je wel alles begrepen hebt.

“Verkeerswaaier” (2004)

BO-VER025

① Levenslijn Kinderfonds

Naar aanleiding van de levenslijn actie van 2004 werd deze waaier gemaakt. Er staan 15 initiatieven in voor jeugdvriendelijker verkeer.

“Met Tine op vakantie!” (2003)

BO-VER027

① D.V.V. i.s.m. Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (BIVV)

† kinderen van 8 tot 12 jaar

Een doeboek over de weg, de auto, de fiets ... en veiligheid. Dit vakantieboekje zit vol spelletjes, liedjes, kleurplaten, rekenoefeningen, kaarten en mopjes zodat de kinderen zich nooit zullen vervelen tijdens de vakantie.

“Fietsen is (g)een kinderspel – spelenderwijs beter leren fietsen” (2005)

BO-VER028

① Fietsersbond vzw, met de steun van C&A België

† lager onderwijs

Een handige brochure voor de organisatie van praktische fietseducatie en bevat heel veel tips en oefeningen. De brochure is speels en overlaadt verkeersgangmakers niet met theorie maar inspireert hen om fiets- en verkeersvaardigheidseducatie spelenderwijs aan te pakken. De brochure start met enkele instapoefeningen en fietsvaardigheidsoefeningen, gaat verder met het uitzetten van een complete fietsvaardigheidsomloop en eindigt met fietsen in het echte verkeer. Achteraan in de brochure vind je een volgkaart waarop je de vorderingen van de kinderen gemakkelijk kan bijhouden

“Te Voet, op Pedalen of Ingestapt” (2005)

BO-VER029

① VerkeersPedagogisch Instituut vzw

† basisonderwijs

Praktijkgerichte verkeersmethode die aansluit bij de verkeerswereld van de kinderen (vooral schoolomgeving) en bij hun verkeersrollen, houdt rekening met hun

ontwikkelingsniveau, is concreet en handelingsgericht, verbetert de vaardigheid, houdt de regelkennis functioneel, wijst op een defensief gedrag en op een verantwoorde vervoermiddelenkeuze, bevordert een goede samenwerking school-gemeenschap-ouders.

Deze methode bevat naast verschillende onderwerpen ook een CD-rom met Belgische verkeersborden in kleur en in zwart-wit, met allerhande spelletjes die betrekking hebben op verkeersborden. Bruikbaar in hoekenwerk. De gewenste verkeersborden kunnen worden geselecteerd en afgedrukt.

“Zebrapad” (2004)

BO-VER030

① Paco Producties

† basisonderwijs

Deze werkmap is een naverwerking van de schoolvoorstelling ‘Zebrapad’. Deze bestaat uit verschillende lessen waarbij verschillende leergebieden zoals Muzische Vorming, Nederlands, Wiskunde, ... aan bod komen.

“Mobirom”

CDR/BO-VER031

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde. CD-Rom

Deze CD-ROM heeft de bedoeling om al spelend meer over mobiliteit te weten te komen in een plezierige sfeer. Het doel is om in een stad een eindpunt te bereiken door zoveel mogelijk goede antwoorden te geven. De keuze van het vervoermiddel bepaalt u zelf afhankelijk van de situatie.

“School en mobiliteit”

VID/BO-VER032

① Provincie Limburg. Video

Video als leidraad bij het effectief organiseren van projecten, alternatieven en mogelijke oplossingen voor de mobiliteits- en verkeersveiligheidsproblemen in de schoolomgeving.

“Het fietsexamen op de lagere school” (2003)

VID/BO-VER033

① faculteit lichamelijke opvoeding en kinesithérapie, labo motorische leren, prof. Jan Pauwels. Video

† lagere school

Video over het proefproject ‘het fietsexamen’. Doel van dit project: de fietsvaardigheid van de leerlingen in het verkeer bevorderen. De leerlingen kunnen in groep of in familieverband in het werkelijke verkeer oefenen op een fietsroute in de buurt van de school. Op het einde van de lagere school gaan observatoren dan na of de jonge fietsers zich veilig gedragen in het verkeer. Daarbij wordt gelet op verkeerskennis (de wegcode al dan niet respecteren) en op fietsvaardigheden die nodig zijn voor de interactie met andere weggebruikers.

“Fred en de flessenfiets”

CDR/BO-VER034

① Uitgeverij Lannoo

† 4-8 jaar

Samen met Fred, de pinguïn, leren kinderen op een speelse manier hoe ze zich moeten gedragen in het verkeer. Met 18 verschillende verkeerssituaties voor voetgangertjes en beginnende fietsers, een verkeersbordenspel, ...

“Kinderen hebben eigen spelregels” (2004)

DVD/BO-VER035

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde. DVD

† lager onderwijs

Deze video/DVD probeert in 13 minuten duidelijk te maken hoe kinderen het verkeer ervaren en hoe volwassenen hierop preventief kunnen reageren.

“Mobili-Tijd!” (2010)

BO-VER036

① Uitg. Averbode

† 5de en 6de leerjaar

Boekje in de reeks van Zonneland waarin stilgestaan wordt bij mobiliteit, de mogelijkheid die je hebt om je te verplaatsen. De bijlage voor de leerkracht geeft enkele suggesties en oplossingen.

“Startboek verkeersouders“ (2009)

BO-VER037

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde

† (verkeers)ouders

Dit boekje staat boordevol tips en ideeën om een actieve verkeersouder te worden.

“Met MOBIBOX aan zet!”

CDR/SO-VER017

① Provincie Limburg. CD-Rom

† Alle leeftijden

Mobiliteit is meer dan ooit een individuele en maatschappelijke opdracht waarin iedereen die niet wil blijven stilzitten, een gedeelde verantwoordelijkheid draagt. Deze handleiding geeft een aanzet om werk te maken van een verstandige mobiliteit: veilig, gezond, milieubewust, mensvriendelijk, verantwoordelijk en toekomstgericht. Kortom, deze CD-ROM neemt jullie stapsgewijs mee op weg naar een duurzame mobiliteit. 2 exemplaren ontleenbaar

“Speel op veilig : een kwartetspel”

BO/SO-SPE009

① Provincie Limburg-GPCOO tel: 011 23 80 50

† Vanaf 10 jaar

Dit praktisch en educatief kaartspel bestaat uit 8 families van 4 kaarten+ een jokerkaart die elke kaart kan vervangen. De families zijn; Limburg veilig, uw eigen veiligheid, inbraakpreventie, fiets en auto, veilig verkeer, verkeersgedrag, verkeersregels en dierenopvang. Het spel kan gespeeld worden met 4,5 of 6 spelers.

“Stoppeliens doeboek” (2011)

BO-VER038

① Provincie Limburg

† 1^e, 2^e en 3^e graad basisonderwijs

Drie doeboekjes voor de 3 graden van het basisonderwijs gemaakt naar aanleiding van de Autoluwe Schooldag in Limburg op 11 mei 2011. Opgebouwd rond het STOP-principe: voorrang geven aan Stappen en Trappen, daarna het Openbaar vervoer. Pas als de eerste drie alternatieven niet haalbaar zijn, is het gebruik van de auto (Privé-vervoer) te verantwoorden. 10 oefeningen nodigen ouders uit om samen met hun kind na te denken over hun verplaatsingswijze en om samen te oefenen in het verkeer. Met diploma's voor ouders en kids.

“MObiele REporters”

BO-SPE035.1-2

① Mobiel 21 met steun van de Vlaamse overheid

† 2° en 3° graad lager onderwijs

MObiele REporters, of kort MoRe, is een educatief bordspel over duurzame mobiliteit voor leerlingen van de 2e en 3e graad lager onderwijs van Mobiel 21. Sam, een journalist van een plaatselijke krant, krijgt de opdracht een artikel te schrijven over veilige en milieuvriendelijke verplaatsingen. Hij roept met een leuk filmpje op de projectwebsite de hulp van de leerlingen in. Zij gaan met het bordspel in groepjes vragen beantwoorden en opdrachtjes uitvoeren om zo krantenkoppen te bemachtigen met informatie die ze nodig hebben om hun artikel te kunnen schrijven. Er zijn 4 thema's: milieu & gezondheid, centen & cijfers, alternatief vervoer en veilig in het verkeer. Op de projectwebsite vind je spelinformatie, achtergrondinformatie, extra spelmateriaal en kan je nalezen hoe het spel kan aansluiten bij je lesdoelen. Surf naar www.mobielereporters.be.

Voeding

"Lekker en gezond" (1999)

BO-VOE002

① VLAM

† 8 tot 12 jaar

Kinderboek over het hoe, wat en waarom van groenten en fruit. Aan bod komen de teelt, de veiling en de consumptie (gezonde voeding). Met vele originele recepten om in de klas te proberen.

"Lekker eten" (1998)

BO-VOE003

① VLAM

† 8 tot 12 jaar

Kinderboek over het hoe, wat en waarom van gezonde voeding. De voedingsdriehoek en de verschillende voedingsstoffen zijn de basis. In 13 hoofdstukken maken kinderen kennis met alles wat eetbaar is.

"Het land van Calcimus" (1998)

BO-VOE004

Educatief project voor de basisschool over calcium en gezonde voeding. Volledig uitgewerkt naar analogie met de eindtermen.

"Sterke botten, alles O.K."

BO-VOE005

① NICE

† mogelijk voor de derde graad basisonderwijs

Een geïntegreerd lessenpakket over gezonde voeding. Het milieuaspect van gezonde voeding komt niet aan bod. Natuur in mindere mate. Dit werkje handelt wel over de samenstelling van gezonde voeding en centraal staat het aspect 'calcium'. Interessant en uitstekend materiaal maar niet echt milieueducatief materiaal. Wel zeer goed bruikbaar om een vakoverschrijdend project rondom de eindtermen van gezondheidseducatie te organiseren.

"De lachende koe" (1997)

BO-VOE007

① Van Goor

† vanaf 8j

Vegetarisch kookboek voor kinderen. De recepten zijn niet ingewikkeld.

“Eerlijk is heerlijk”

BO-VOE008

① VELT vzw

† 2^e en 3^e graad lagere school

Dit boek is een kleine gids over natuurvoeding. Meer en meer mensen kiezen voor natuurvoeding. Dat is logisch, want een gewone maaltijd gaat steeds vaker uit de bocht. De enige uitweg voor een gezonde knabbel is biovoeding. Dan weet je wat je eet. Wat er dan precies in je bord ligt en hoe dat er geraakt, lees je in dit boek. De grappige illustraties en de gemakkelijke receptjes maken het geheel vlot verteerbaar.

“Snap je hapje”

BO/SO-SPE005

① Nutri-Care, VIG

† vanaf 8 jaar

Educatief spel omtrent voeding. Verwijzingen naar de eindtermen van zowel basis – als secundair onderwijs. Echte aanrader om leerlingen bewuster te maken van hun voedingsgedrag.

“5 maal eten”

BO-SPE015

① CIS (Centrum Informatieve Spelen) in opdracht van Vlaamse Liga tegen Kanker.

† 5 tot 8 jarigen

Speldoos bevat 5 spelen: Lekkere ladder, Proevende pijlen, Volledige vier, Smakelijke seizoenen, Passende prenten. De 5 spelen worden gespeeld in een doorschuifspel. Het algemeen doel van de spelen is de kinderen te laten kennismaken met het thema gezonde voeding en de voedingsdriehoek.

“Het oude graanspel”

BO-SPE012

† voor 8 tot 12

Op een ludieke manier worden de diverse aspecten van onze voedselproductie van akker tot consument in beeld gebracht en kort besproken. Eenvoudig uitgevoerd spel op een A3-vel maar rechtstreeks bruikbaar en speelbaar

“Speurkaarten Natuuronderwijs”

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

“Duiventil” (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan

thema's: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

"Pim Pompoen kwartetspel" (2009)

BO-SPE031

① Velt

† vanaf 5 jaar

Het kwartetspel brengt 9 groenten in beeld en toont de weg die ze afleggen: van zaadje, naar plant, tot groente en gerecht. In het boekje wordt het recept gegeven dat bij elke groente hoort. Ook de spelregels van het kwartetspel en speltips vind je in dit boekje, om kinderen een leerrijke ervaring te bezorgen en om ze zin te doen krijgen in lekkere en gezonde groenten.

"Over stresskippen en vegaburgers" (2009)

BO-VOE009

① Netty van Kaathoven en Evelyne Gorter

† 10-12jarigen

→ ISBN: 978-90-8560-562-1

Nederlands boek met leesverhaal en informatie over gezonde (bio-)voeding en vegetarisch koken. De kinderen uit groep acht (6° leerjaar) gaan op bezoek bij een boerderij en schrikken van de leefomstandigheden van de dieren. Naar aanleiding van het bezoek ontstaan discussies en houdt Nanou een spreekbeurt over de bio-industrie en waarom ze vegetarisch eet. De klasgenoten zijn onder de indruk van haar verhaal en bedenken oplossingen om het dierenleed te verminderen. Zo besluiten ze om tijdens het schoolkamp vegetarisch te gaan koken. Het wordt een dolle boel in de keuken. Deel uit de serie 'Inzicht', een reeks fictieverhalen met een thema. Naast het verhalende gedeelte bestaat het boek voor meer dan de helft uit een informatief deel, waarin alle vegetarische recepten staan uit het verhaal, maar ook informatie over voeding, voedingsstoffen, de eicode, weetjes, websites en een woordenlijst.

"Donderdag Veggiedag in de klas"

BO-VOE010

① EVA

† Kleuter- en lager onderwijs

Dit educatief pakket sluit aan bij de campagne Donderdag Veggiedag van EVA vzw om het grote publiek aan te sporen om één dag per week geen vlees of vis te eten. Dit materiaal toont aan dat vegetarisch eten lekker en gezond kan zijn, maar ook goed is voor de mensen in het Zuiden, het milieu en de dieren. 'Donderdag Veggiedag in de klas' geeft je inspiratie én kant-en-klaar materiaal om het thema 'lekkere, gezonde en duurzame voeding' naar je leerlingen te brengen. De map bevat duiding voor het organiseren van Donderdag Veggiedag in de school en in de klas, achtergrondinformatie, 15 activiteitenfiches en 14 te kopiëren activiteitenbladen voor de leerlingen en heel wat kant-en-klaar bruikbaar educatief materiaal! Meer info op www.donderdagveggiedag.be/scholen/basisonderwijs.

Met educatieve poster 'De Veggies Voedingsdriehoek'

"Inspiratiebrochure 10 op 10 voor duurzame voeding" (2012)

BO-VOE011

① Velt

† LO

Inspiratiegids met activiteiten die verschillende lagere scholen ihkv project '10 op 10 voor duurzame voeding' uitwerkten met de steun van Velt tijdens schooljaar 2009-

2010 en 2011-2012. Er zijn 6 thema's: 'seizoensgroenten', 'meer groenten, minder vlees', 'denk globaal, eet lokaal!', 'bio? logisch toch?', 'minder afval' en 'een eerlijke prijs voor de boeren in het zuiden én het noorden'. Met aanbod workshops Velt, educatieve poster en 'seizoenenspel van Pim Pompoen'.

"Ecosmos" (2016)

BO-VOE012

① Velt

† Leerkrachten

Met de ecosmos schuift VELT een duurzaam alternatief naar voren voor de klassieke smos: een biologisch broodje met een zelfgemaakt groentebeleg en met een stevige portie seizoensgroenten erbovenop. Met aandacht dus voor bio, seizoensgebonden, minder vlees, minder voedselverspilling en gezonder 'smossen'. Na enige duiding hierrond vind je in dit pocketboekje enkele populaire recepten.

Water

"Wim en Wis drinken Water" (1996)

BO-WAT001

① Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening

† 2de en 3de leerjaar

Heel leuk boekje om de leerlingen kennis te laten maken met water. Handleiding voor de leerkracht bijgevoegd. Aanrader!

"Druppelsgewijs, wijs met water op school" (1997)

BO-WAT002

† BaO

Boekje met achtergrondinfo en tips om water te sparen.

"Het bronnenproject, voor een heldere kijk op water" (1995)

BO-WAT003

① WWF

Educatief dossier dat bestemd is voor leerkrachten van de derde graad van het basisonderwijs. Bevat nogal wat lessuggesties, maar je hebt de leerlingenbundel er bij nodig. Het werkboekje "Werkboek van de bronwachter" is bijgevoegd. Het is gebaseerd op ervaringsgericht leren door aan veldwerk te doen. Vakoverschrijdend en voor een groot deel geïntegreerd in uw lessen. Goede werkbladen. Zie ook bijhorende video (VID/BO-WAT004).

"Het bronnenproject, de nieuwe kijk op water" (1995)

BO-WAT004

① WWF

Idem als hierboven maar andere versie.

"Duik eens in een poel" (2003)

BO-WAT005.1-2

① WWF

Dossier voor leerkrachten dat een 25- tal activiteiten bevat om zich in klasverband te verdiepen in dit waterbiotoop. Hoofdzakelijk voor de derde graad basisonderwijs bedoeld, maar ook aanpasbaar naar andere doelgroepen toe. 2 exemplaren ontleenbaar

"Zuinig met water" (1997)

BO-WAT006

① WWF

Deze bundel voor de basisschool handelt over zuinig watergebruik thuis en op school. Volgende delen vindt u hierin terug: Water uit de doeken (waterinfo Vlaanderen), watersnuffjes (over goedkope waterbesparende snuffjes), scholen en water en enkele uitgeteste lespakketten.

“Water = leven” (1991)

BO-WAT007.1-2

① Stichting Leefmilieu

Deze folder uit de reeks ‘Milieusparen’ heeft het over jouw eigen watergebruik, watervervuiling in het gezin, spaarzaam waterverbruik, milieuvriendelijke alternatieven voor vervuilende producten. Géén lesmateriaal, wel goed bruikbaar om uw les mee te stofferen. 2 exemplaren ontleenbaar

“Het waterboek” (1997)

BO-WAT009

① Uitg. Ploegsma en IVN

† derde graad basisonderwijs

In dit boek vindt u alles over water. U kan er in lezen hoe u zelf de vervuiling van water onderzoekt, met elektriciteit limonade ontleden tot zuiver water, eigenschappen van water, de waterkringloop. Ook gaat het over watergoden, watersnood en watertekort. Met eenvoudig beschreven en door de leerlingen uit te voeren proefjes.

“Zeekoffer van Faldido” (1998)

BO-WAT013A/B

① provincie West-Vlaanderen

Kant-en-klare opdrachten (A) rondom een zeeklassenproject en bijhorend ‘bundel zeeliedjes’ (B) van Faldido en ook ‘Duinpoëziepad’. Telkens met didactische onderbouw en eindtermenlijsten. In deze bundel treft u talrijke liedjes, lesideeën, uitgewerkte lessuggesties en werkbladen aan.

“Floepje en het water” (1995)

BO-WAT015

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Knap (voor)leesboekje over (het voorkomen van) watervervuiling. Met handleiding voor de leerkracht en lesblaadjes voor 2^e en 3^e graad in pakket BO-WAT014. Zie ook bijhorende videocassette met een verfilming van het verhaal (VID/KO-LUC001) en bijhorend spel op CD-rom voor kinderen van 3 tot 7 jaar (BO/SO-ENE014.1-2).

Floepje – Lesbladen water en lucht (1996)

BO-WAT014

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Begeleidend lesmateriaal bij (voor)leesboekjes ‘Floepje en de lucht’ (KO-LUC001) en ‘Floepje en het water’ (BO-WAT015) met

- Floepje en het water (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de lucht (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de leerkracht (kleuters en 1^e graad)
- Waterige bladen 2^e graad (leerling)
- Waterige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Waterige bladen 3^e graad (leerling)

- Waterige bladen 3^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerkracht)

“Afvalwater zuiveren” (1995)

BO-WAT016

voorbeeld uit het dierenpark Planckendael i.s.m. de Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M. over kleinschalige waterzuivering. Goede schema's!

“Red Neptunus”

BO-WAT017.1-2

① Aquafin

Stripverhaal waarin kinderen kunnen kennis maken met doel, bouw en werking van een waterzuiveringsinstallatie. Deze uitgave van Aquafin is mooi vormgegeven, leest vlot maar heeft toch begeleiding nodig van een leerkracht om effect te sorteren. 2 exemplaren ontleenbaar

“Het raadsel van de riolen”

BO-WAT019

① uitgave Aquafin

Is een zeer kort en makkelijk leesbaar, goedgetekend educatief stripverhaal dat ingaat op de noodzaak en het nut van de aanleg van een degelijk rioolnet.

“Wees wijs met water” (1996)

BO-WAT021

① Belgaqua

† 1ste tot 6de leerjaar

Boekje met opdrachten rond water voor elk leerjaar! Goed kopieerbaar.

“Wateronderzoek, werkbundel en leskist”

BO-WAT022

① samengesteld door Anne Van Houtte

In deze bundel die volledig analoog met de nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen werd gerealiseerd, ligt de nadruk op onderzoek, beleven, leren kennen en gegrepen worden door het wonder van de natuur. Het is dus een echt ontdekproject. Voorafgaand zit een degelijk gefundeerd deel over de basisattitudes en basisvaardigheden die van de eerste, tweede en derde graad mogen worden verwacht en die dankzij dit wateronderzoek worden geconcretiseerd. Een deel over de samenstelling van de materialen in de leskist getuigt dat u dit zelf – mits wat moeite- kan uitvoeren. Zeer degelijk werk met goede afbeeldingen en zoekplaten...ronduit om er zin in te krijgen! Kopieerbaar, 20 pagina's A4.

“MOS-themabundel ‘Water’”

BO-WAT023

① MOS Limburg

† voor elke graad

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!

Dé MOS-themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema water te werken. Met heel wat achtergrondinfo maar vooral veel kant-en-klare klasactiviteiten en schoolacties. Met extra materiaal op www.milieuzorgopschool.be.

“De ballonvaarder Oscar duikt onder water” (2000)

CDR/BO-WAT024

① OWG-bureau. CD-rom

† 4 tot 10 jaar

Een speelse verkenning van het leven in en om het water. De leerlingen kunnen zelfstandig de flora en fauna in het watergebied ontdekken. Samen met Oscar de ballonvaarder nemen ze een duikje onder water. Met handleiding en opdrachtenboekje.

“Waterkronkels” (1995)

BO-WAT025

① Provincie Oost-Vlaanderen

† derde graad basisonderwijs

Lespakket, werkbladen rond wateronderzoek met drie grote hoofdstukken: de Poekebeek (streekgebonden, maar met kleine aanpassingen toepasbaar op andere stroombekkens), water (watervervuiling en –zuivering) en fauna en flora (in en rond beek). Met zoekkaarten voor waterplanten en –dieren.

“Water” (2004)

BO-WAT026

① Butjens Nathalie, Celis Linsy, Laureys Leen, Ven Ellen

† derde graad lager onderwijs

Bundel met achtergrondinformatie, lesvoorbereidingen, werkbladen en een waterspel. Goed werk, maar het werd niet in chronologische volgorde gebundeld.

“Water van alle kanten bekeken” (2002)

BO-WAT027

① Provinciaal Domein Nieuwenhoven

† 5de en 6de leerjaar

Een onderwijspakket met lesideeën, in een apart valiesje. Volledig didactisch onderbouwd, vakoverschrijdend en leerstofvervangend. Geënt op de eindtermen. Leergebieden: wereld oriëntatie, Nederlands, wiskunde, Frans, lichamelijke opvoeding, en muzische vorming. Achtergrondinfo voor de leerkracht. Inclusief CD met watergeluiden en bijhorende kaartjes.

“Water in en rondom het huis” (2003)

BO-WAT028

① Hidrodoe

† tweede graad van het lager onderwijs

Educatief pakket waarmee je samen met je leerlingen op een actieve manier rond het thema water in en rondom het huis kan werken. Projectmatige aanpak en procesgericht. Het pakket bevat een leerkrachtenboekje met informatie en didactische suggesties en een werkblok voor de leerkracht en leerlingen met werkbladen (opdrachten, oefeningen en proeven) en modeloplossingen.

“Piepschuim in het poolijs” (2002)

BO-WAT030

① Stichting veldwerk Nederland, Alice O (educatie in wereldperspectief)

† 8-12j

Natuur- en Milieueducatie in wereldperspectief, aspect ‘water’. Met werkbladen en vaardigheidskaarten.

“Rivieren” (1999)

BO-WAT031

① Corona

† Lager en secundair onderwijs

Schaalmodellen van landschappen worden gebruikt om de natuurlijke processen op een originele, kindgerichte manier te illustreren. Met duidelijk instructies voor

experimenten en het maken van schaalmodellen. Zorgvuldig samengestelde, verhelderende teksten met boeiende informatie.

“Het gebruik van regenwater”

BO-WAT032

① Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening
Folder over regenwater als alternatief voor leidingwater.

“De geheimen van de poel”

BO-WAT034.1-2

① Picardschool
† derde leerjaar

Werkboekje van een ontdekkingsstocht in de poel. Met extra teksten voor leerlingen die meer willen weten.

“Water, het blauwe goud”

BO-WAT035.1-2

① Plan (een internationale, kindgerichte ontwikkelingsorganisatie)
† lager onderwijs

Deze kافت bestaat uit lessuggesties, werkbladen en een video (VID/BO-WAT035).

“Experimenteren met water” (2003)

BO-WAT036

① Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie
† lager onderwijs + secundair onderwijs 1ste graad

26 proefjes rond het thema water, zoals bijvoorbeeld algenbloei, determinatie waterplanten, effecten van zure regen, ... Duidelijke opstellingen aan de hand van tekeningen

“Waterkrachtmozaïek”

BO-WAT037

① Promotie Binnenvaart Vlaanderen, SSS (ShortSea)
† 3de graad basisonderwijs, aanpassingsklas sec. onderwijs.

Strip met informatie en impressies uit de wereld van de binnenscheepvaart en shortsea shipping. Kan gebruikt worden om een les in te leiden. (soms ietwat moeilijk woordgebruik)

“Alle hens aan dek”

BO-WAT038

① Promotie Binnenvaart Vlaanderen
† 3de graad BO

Gaat over de binnenvaart. De leerlingen kruipen in de huid van een binnenvaartondernemer en moeten, door vragen op te lossen, containers met computeronderdelen verschepen. Zo worden zij met verschillende aspecten van binnenvaart geconfronteerd. Dit alles is uitgewerkt in meerkeuzevragen, open vragen, raadsels, ...

“Educatief draaiboek: drinkwaterfonteinen” (2005)

BO-WAT039

① MOS Vlaams-Brabant

Dit draaiboek bestaat uit drie thema's nl. afvalpreventie en drinkwaterfontein, rationeel watergebruik, wereldburgerschap, drinkwaterfontein en gezondheid en drinkwaterfontein. Hierin komen ook tips aan bod voor een optimaal gebruik van drinkwater. Dit draaiboek is een realisatie van MOS Vlaams -Brabant i.s.m. met Kleur Bekennen Vlaams - Brabant en de LOGO's. Deze organisaties worden dan ook kort toegelicht.

“Duinpoëziepad” (1998)

BO-WAT040

① Provincie West-Vlaanderen.

Stem van water. Zelf poëzie maken.

Toffe brochure om te leren zelf gedichtjes en haiku te maken, 't liefst buiten natuurlijk.

“MOS water en MOS afval in de basisschool” (2005)

BO-AFV023A/B

① Eindwerk door Hendrix Karen, Onkelinx Joke en Eerdekens Joke

Eindwerk zowel met inhoudelijke achtergrondinfo als praktische informatie (A).

Bijhorende bijlagenbundel met uitwerkte lessen (B).

“MOS-project water en energie” (2005)

BO-EN010

① Eindwerk van Clerix Carolien, Janssen Nathalie en Vandewal Kim

Achtergrondinfo en concrete actie- en lesideeën in verband met water en energie in de lagere school

“Water Power”

CDR/BO-WAT041

① Promotie Binnenvaart Vlaanderen, SSS

Cd-rom met o.a. een overzicht van de waterwegen in België en de functies ervan. Er staat ook een binnenvaart- en Shortseaspel op, waarbij je een product op de aangewezen manier op zijn bestemming moet krijgen, rekening houdend met het juiste scheepstype, snelste route ...

“Drinkwater” (2003)

CDR/BO-WAT042

① Antwerpse Waterwerken

Cd-rom over de geschiedenis, productie en distributie van drinkwater. Met tips over rationeel watergebruik, quiz over je eigen watergebruik en weetjes.

Geen lesmateriaal, maar wel bruikbaar ter info.

“Zwem naar Afrika”

CDR/BO-WAT043

① Protos en Vlaamse Zwemfederatie. CD-Rom

† 3de graad BO

Interactief nadenken over de waterverdeling in de wereld.

“Speurtocht naar het water”

CDR/BO-WAT044

① Uitg. Lannoo ism Unesco. CD-Rom

† vanaf 8 jaar

In 5 verschillende klimaatgebieden een reis ondernemen om de waterwezens van de ondergang te redden. Met veel informatie over water en technologie, wetenschappen, geschiedenis en wereldoriëntatie.

“De bruisende zee”

CDR/BO-WAT045

① Uitg. Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 8 jaar

Ontdek de magie van de wereld onder water, en leer zo namen van vissen en ander leven onder water.

“Watergeluiden”

CD/BO-WAT046

① Verlag an der Ruhr. CD

Een cd met 24 verschillende watergeluiden. Met handleiding om er een spel van te maken om de geluiden te herkennen.

“Ontdekkingstocht langs het kanaal”

BO-WAT047A

Fiches Leerlingen (2007)

① Provinciaal Natuurcentrum Limburg

† 10 tot 12 jaar

Ontdek hoe kanalen gebouwd worden en hoe sluizen werken. Kom tot een antwoord op de vraag “Waar komt het water uit rivieren vandaan?” en kader tenslotte de scheepvaart in het economische leven.

“Ontdekkingstocht langs het kanaal”

BO-WAT047B

Fiches Leerkrachten (2007)

① Provinciaal Natuurcentrum Limburg

† 10 tot 12 jaar

Ontdek hoe kanalen gebouwd worden en hoe sluizen werken. Kom tot een antwoord op de vraag “Waar komt het water uit rivieren vandaan?” en kader tenslotte de scheepvaart in het economische leven.

“De Rioolrace”

BO-WAT048.1-2

① Aquafin

† 2° graad van het Basisonderwijs

Duik mee in de wondere wereld van het riool! Dario en Raf gaan op zoek naar de waterzuiveringsinstallatie en maken een heus avontuur mee. Ontdek samen met hun de geheimen van het riool en de waterzuivering. 2 exemplaren ontleenbaar

“Aan de waterkant: Leerlingen”

BO-WAT049A

① Heuvellands Landschapscentrum

† Leerlingen 3° graad basisonderwijs

Goede informatieve bundel over het leven in onze vijvers. (Verouderd - Komt met werkbladen voor de leerlingen)

“Aan de waterkant: Handleiding”

BO-WAT049B

① Heuvellands Landschapscentrum

† Leerlingen 3° graad basisonderwijs

Goede informatieve bundel over het leven in onze vijvers. (Verouderd - Komt met werkbladen voor de leerlingen)

“Watch Doeboek” (2004)

BO-WAT050

① IVN Nederland

† 8 tot 12 jaar

Met het Watch-Doeboek ontdek je alles over water. Water is altijd dichtbij: een sloot, een brede rivier of een slingerende beek. Het Watch-Doeboek loopt over van de experimenten om het water te ontdekken. Regent het buiten? Doe dan één van de spelletjes, schrijf je eigen watergedicht of los een kikkerpuzzel op. Iedere bladzijde is weer een verrassing!

“Water en grond, hou het gezond” (1987)

BO-BOD003

① Natuurmuseum Groningen

† vanaf tweede graad

Het deel over 'grond' start met kringloop en afval. Daarna wordt er via diverse opdrachten ingegaan op grondgebruik (delfstoffen, bewerken, de stad, bouwen, planten), vervuiling (autoweg, sanering, bedrijven), eigenschappen (soorten, doorlaatbaarheid, lucht, water) en mest. Telkens met leerkrachtenhandleiding, opdrachtkaarten, teksten.

"Veldwerkopdrachten voor het basisonderwijs, V.B.O." (1999)

BO-NAT008

① Stichting Veldwerk Nederland

† best geschikt voor de derde graad van het basisonderwijs

In deze map vindt u veel mogelijkheden om ervaringsgericht en door eenvoudige proefjes die de leerlingen uitvoeren, kennis te maken met natuur en milieu. In deze map o.m. wateronderzoek, leerlingengedrag in de pauze, vogelgedrag, bloemen en insecten, bomenonderzoek, eten en gegeten worden, eigen woonomgeving...

"Op avontuur in de natuur" (1995)

BO-NAT019.1-2

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

"Vissen en water: zoetwatervissen" (2003)

BO-DIE031

① Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij

† 9 tot 11 jaar

Een werkboekje over zoetwatervissen met 3 zoekkaarten over waterplanten, vissen en zoetwaterdiertjes. In het werkboekje leer je de zoetwatervissen echt goed kennen door middel van vragen, kruiswoordraadsels, tekeningen...

"Waterwerk"

SO-WAT012

① Reinwater, Amsterdam

† derde graad

Een docentenhandleiding en leerlingenmateriaal in één en dezelfde map. Proefmatig ontdekken de leerlingen via diverse experimenten de eigenschappen van water. Zeer goed, rechtstreeks bruikbaar, perfect kopieerbaar en dus gemakkelijk toepasbaar in uw lessen.

"De Maas en de Maesbeemder Greent"

SO-WAT022

① Roberta van Biezen

† 6de jaar lager onderwijs en 1ste en 2de jaar secundair onderwijs

Eindwerk over de Maas en de Maesbeemder Greent in excursievorm. Met vraagjes die onderweg ingevuld kunnen worden, watervogelzoekkaart en watervogeltelkaart. Ook een bijlage voor de leerkracht ter naverwerking en bespreking van de excursie (antwoorden van de vraagjes) is erbij gevoegd.

"Educatief scholenproject 'Motmolen' Demervallei Bilzen"

BO-NAT029

① Natuur- en milieuvereniging Orchis vzw, Bilzen

† voor 3de graad lager onderwijs

Leerlingen kunnen een begeleide activiteit volgen rond vier thema's: afvalverwerking en composteren, wateronderzoek, bodemonderzoek en een natuurwandeling in de Demervallei. Het pakket bevat over de 4 thema's een werkboekje, opdrachtenfiches en extra werkbladen.

"Speurkaarten Natuuronderwijs"

BO-NAT037

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Huisdieren, vogels, Kleine Dieren, Waterdieren en amfibieën, De mens, Kruiden, Planten en zwammen, Bomen en struiken, Natuurbescherming, Water, Licht, Geluid, Krachten, Meten, Bodem, Materialen.

"Duiventil" (1982)

BO-NAT038

① De Ruiter b.v., Gorinchem

† Basisonderwijs

Deze speurkaarten bieden een goede en extra mogelijkheid voor het natuuronderwijs op de basisschool. De opdrachtkaarten kunnen in bijna elke werkvorm gebruikt worden, zelfs in klassikaal verband. De opdrachten kunnen gaan van klasgesprekken tot opzoekwerk en veldwerk. Er is een zeer ruime keuze aan thema's: Wij zelf, Probeer het, Planten, Om school en thuis, Bomen en struiken, De boerderij, Vogels, Kleine dieren, Groenten en fruit.

"Waterwijs met professor Aquarius"

BO-WAT051

① VMW

† 2° graad basisonderwijs

Professor Aquarius maakt de lezer in dit licht verteerbaar infoboekje wegwijs in de waterwereld, van de waterkringloop over water in de derde wereld tot waterverbruik thuis.

"Zin in water" (2008)

BO-WAT052

① Leefmilieu Brussel

† basisonderwijs

Dit pedagogisch dossier stelt werkoriëntaties en ideeën voor rond water op school, vooral voor leerkrachten, maar het richt zich ook tot de directies en al wie betrokken is bij het leven op school. Met 12 pedagogische fiches (kennisverwerving), 5 uitgewerkte voorbeelden van acties rond 'water en milieu' en participatieactiviteiten in 6 categorieën: persoonlijk engagement, activiteiten van informatievergaring, bewustmakingsactiviteiten, activiteiten om gedragingen te veranderen, activiteiten om beslissers te beïnvloeden en evaluatie.

"Water, een vitale levensbron"

BO-WAT053.1-2

① GoodPlanet Belgium

† basisonderwijs

Deze set van 20 posters op A1-formaat, met beelden van o.a. Yann Arthus-Bertrand en onder elke foto een korte tekst die aanzet tot reflectie en dialoog, werd samengesteld door GoodPlanet Belgium ter gelegenheid van het Europees jaar van het water. Door de prachtige foto's op school tentoon te stellen, kunnen leerkrachten en leerlingen inspiratie opdoen om zelf op een creatieve manier actie te ondernemen en zo ook anderen te sensibiliseren op het vlak van waterbescherming. Op www.goodplanet.be kan je een educatief lespakket downloaden om met je klas in de thema's van de posters te duiken.

Met begeleidende fiche over GoodPlanet Belgium, GREEN vzw en o.a. 'ideeën voor een geslaagde tentoonstelling' en 'andere activiteiten'. 2 sets ontleenbaar.

Met als extraatje een educatieve strip van Die Keure, uitgever van WO-methode Mundo, met op de achterflap een interessant overzichtje van waar water aan bod komt in Mundo 1 t.e.m. 6.

"De belevenissen van Jommeke – Storm aan zee" (2012)

BO-WAT054

† basisonderwijs

Avontuur nr. 259 van Jommeke werd gewijd aan de natuur aan onze kust n.a.v. de Week van de Zee 2012.

"Waterschakels" (2000)

BO/SO-SPE007

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Afd Algemeen Milieu- en natuurbeleid

† 11-18j

Een educatief spel over zoetwaterbiotopen. Te spelen na studie van een zoetwater-biotoop. Het is een synthese van de uitgevoerde waarnemingen, metingen en opnames.

"Ik-drink-slim" (2012)

BO-AFV025

① Logo (lokaal gezondheidsoverleg) Oost-Brabant (met steun van o.a. MOS)

† LO

Info- en materiaalpakket bij hogergenoemd project waarbij leerlingen op een speelse manier het onderscheid leren maken tussen gezonde en minder gezonde dranken. Door te kiezen voor herbruikbare drinkbussen en te wijzen op de kwaliteit van kraantjeswater kan je bovendien heel wat afval voorkomen. Bevat korte handleiding en infobrief voor de leerkracht, drinkboekje met stickervellen voor de leerling, infobrief voor de ouders en ik-drink-slim diploma.

Waterverspilling – Elke druppel telt

BO-WAT055

① Djapo

† 1e graad LO

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond waterverspilling. Jullie ontdekken en ervaren hoe kostbaar water is, hoeveel je ervan gebruikt en welke weg het aflegt. Jullie gaan op onderzoek in eigen omgeving én in die van kinderen wereldwijd. Zo maken jullie kennis met Toui uit Laos en de manier waarop hij met water omgaat. De kinderen wisselen kennis en ervaringen uit rond alle vormen van watergebruik. Stap voor stap onderzoeken jullie het thema water en dat kan leiden tot actie. Inspiratie vind je bij het waterlied 'Dans de water wave', een uitneembaar gedeelte met foto's en pictogrammen, een interview met Siska Schoeters en achtergrondinformatie over water.

Watervervuiling, plastic soep – Wat een soep!

BO-WAT056

- ① Djapo
- † 2° graad LO

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond watervervuiling. Jullie ontdekken en ervaren dat water vooral door plastic afval wordt vervuild. Jullie ontdekken welke weg plastic afval tot in de oceaan aflegt, hoe de plastic soep ontstaat en welke schadelijke gevolgen deze heeft voor mens, dier en natuur. Jullie gaan op onderzoek in eigen omgeving én in die van kinderen wereldwijd. Zo maak je kennis met Jennifer uit Brazilië en de manier waarop zij iets tegen de watervervuiling doet. Tot slot inspireren jullie ervaringen en bevindingen je om te leren hoe je iets tegen de plastic soep kan doen. Inspiratie vind je bij het waterlied 'Dans de water wave', een uitneembaar gedeelte met foto's en pictogrammen, een interview met Siska Schoeters en achtergrondinformatie over water.

Water – Wie heeft de leiding?

BO-WAT057

- ① Djapo
- † 3° graad LO

Samen met de kinderen onderzoek je verschillende deelthema's rond toegang tot water. Wat betekent eigenlijk 'toegang hebben tot water'? Jullie ontdekken en ervaren dat niet iedereen toegang heeft tot water. Wie zorgt voor drinkbaar water uit de kraan? Waarom betalen we voor water? Is het betaalbaar? Je hebt toegang tot zuiver water als het beschikbaar, bereikbaar en ook betaalbaar is. Jullie gaan op onderzoek in eigen omgeving én in die van kinderen wereldwijd. Zo maak je kennis met Mouna uit DR Congo en de manier waarop zij dagelijks aan zuiver water geraakt. Stap voor stap onderzoeken jullie het thema water en dat kan leiden tot actie. Inspiratie vinden jullie bij het waterlied 'Dans de water wave', een uitneembaar gedeelte met foto's en pictogrammen, een interview met Siska Schoeters en achtergrondinformatie over water.

Wetenschap

"Proeven van wetenschap, deel 1" (2010)

BO-WET001

- ① Uitgeverij Averbode
- † 3° graad LO

Met kant-en-klare experimenten met alledaagse materialen worden leerlingen van het 5° en 6° leerjaar ingewijd in de wereld van de wetenschap. Vanuit hun ervaringswereld worden proeven aangereikt, zodat zij vragen leren stellen naar het waarom van bepaalde fenomenen in hun dagelijks leven. Daarna doen ze experimenten en gaan ze na wat er gebeurt. Ten slotte kunnen ze met de oplossingenfiches zichzelf evalueren. De thema's in dit eerste deel zijn: planten, water, duurzame energie, lucht en het menselijk lichaam. Met doekaarten volgens de wetenschappelijke methode, kopieerbare werkbladen en een handleiding voor de leerkracht.

Zoekkaarten voor eenvoudige determinatie

Determineerkaarten en **zoektabellen** voor de meest voorkomende planten en dieren in onze streek. Eenvoudig te gebruiken. Volgende onderwerpen van zoekplaten zijn beschikbaar in het Provinciaal Natuurcentrum:

<i>DIEREN</i>
Zoetwater ongewervelden
Schelpen en slakken van strand en wad
Waterdieren
Vissen
Uit de vloedlijn van het Noordzeestrand
Slakken van Noordzee en Waddenzee
Schelpen van Noordzee en Waddenzee
Tabel voor Waterdieren
Waterdiertjes
Schelpen en aanspoelsels
Tabel: bepaling waterkwaliteit
Tabel: voedselgewoonten van waterdieren
Amfibieën
Amfibieën in de West- en Frans-Vlaamse Heuvelstreek
Diersporen
Bodemdieren
Minidieren in strooisel en bodem
Enkele opvallende bodemdieren
Muggen, vliegen, bijen en wespen
Hommels
Libellen
Rupsen
Vlinders
Overdag vliegende nachtvlinders
Vogels van bos en park
Tuinvogels 'top 50'
Uitpluisplaat
Muizenschedelresten in uilenbraakballen
Muizen
Spinnen
Nachtdieren
Vleermuizen determineren ifv echolocatie
Om grazers te herkennen
Zoetwatermollusken
Landslakken
Neuzen naar schelpen, aanspoelsels en strandleven
Exotische rivierkreeften
Wilde bijen in tuinen
Dagvlinders
De vlinders van Bosland
Op Bodemdierensafari in eigen tuin

<i>PLANTEN</i>
Grassen van braakliggende terreinen en wegkanten
Algemeen voorkomende waterplanten
Bloemen beschrijven
Voorjaarsflora van bossen op rijke bodems
Paddestoelen
Bermplanten met bloemen
Landbouwgewassen
Bomen met knoppen
Bomen met bladeren
Planten in en bij het water
Vruchten aan bomen
Planten in en om de vijver
De mens beheert het bos
Bladterminologie
Naaldbomen
Loofbomen en struiken
Varens in het bos
Kruiden en grassen in Kempische bossen
Kruiden, lage struiken en klimplanten in het bos
Mossen
Korstmossen
Bomen en struiken in het bos
Loofbomenspoor/Naaldbomenspoor
Waterplanten
Planten in en om het water
Bomen herkennen aan hun blad of hun knoppen
Wilde planten
Struiken in knop
Bomen in knop
Bomen
Oever- en waterplanten
Grassen, Varens en Mossen
<i>ANDERE</i>
Gallen op bladeren en knoppen
Aanspoelsels op het strand
De voornaamste losse grondsoorten
Bodem
Sterren
Sporen
Keien Nationaal Park Hoge Kempen
Diersporen van het Drielandenpark
Afgeworpen vervellingen van hagedissen
Set van 36 herkenningkaarten Tringa Paintings: planten algemeen, paddestoelen, takken & knoppen, voorjaarsbloeiers, vruchten, krabben & zeesterren, leven in de zee, schelpen, strandvondsten, amfibieën & reptielen, bodemdiertjes, kriebel-

diertjes, waterdiertjes, dagvlinders, nachtvinders, echte libellen, hommels, wilde bijen, dieren in de tuin, bosvogels, eenden & futen, ganzen & zwanen, kustvogels, plattelandsvogels, roofvogels & uilen, stadsvogels, tuinvogels, vogels van heide & vennen, vogels in de winter, watervogels, weidevogels, kippen, zoogdieren, poepkaart, pootafdrukken, wolken.
Set herkenningsskaarten waterdieren Tringa Paintings: waterdiertjes, Het leven onder water, watervogels
Set herkenningsskaarten vlinders Tringa Paintings: dagvlinders, Het leven van de dagvlinder, nachtvinders
Set herkenningsskaarten bijen Tringa Paintings: hommels, Het leven van de honingbij, wilde bijen, het leven van wilde bijen

Posters en wandplaten

VOGELS	PO-VOG
Zangvogels	PO-VOG 001
Blauwborst (2)	PO-VOG 002
Steenuil (2)	PO-VOG 003
Kerkuil	PO-VOG 004
Kluut	PO-VOG 005
Torenavalk (2)	PO-VOG 006
Bosrietzanger	PO-VOG 007
Onze nachtroofvogels	PO-VOG 008
Onze dagroofvogels	PO-VOG 009
Zangvogels van bos en park	PO-VOG 010
Zangvogels van beemd en veld	PO-VOG 011
Zeldzame vogels van België	PO-VOG 012
Trekvogels	PO-VOG 013
Bruine kiekendief	PO-VOG 014
Ooievaar (hoort bij educatief pakket) (3)	PO-VOG 015
Nestkasten (2)	PO-VOG 016
Birds of mountains and woodlands	PO-VOG 017
De ooievaar	PO-VOG 018
ZOOGDIEREN	PO-ZOO
Hoe lang nog...? (vossen)	PO-ZOO 001
Nederlandse zoogdieren	PO-ZOO 002
Bedreigde diersoorten	PO-ZOO 003
Roof- en hoefdieren	PO-ZOO 004
Bunzing	PO-ZOO 005
Onze roofdieren	PO-ZOO 006
Vleermuizen	PO-ZOO 007
Kleine zoogdieren	PO-ZOO 008
Egel (hoort bij educatieve pakketten) (3)	PO-ZOO 009
Vleermuis (hoort bij educatieve pakketten) (3)	PO-ZOO 010
Das (hoort bij educatieve pakketten) (6)	PO-ZOO 011
Otter (hoort bij educatieve pakketten) (4)	PO-ZOO 012

Cats	PO-ZOO 013
Dogs	PO-ZOO 014
Horses	PO-ZOO 015
REPTIELEN EN AMFIBIEN	PO-REA
Er schuilt een adder in het gras...dat mag.	PO-REA 001
Hagedissen en slangen...met uitsterven bedreigd!	PO-REA 002
Kikker (hoort bij educatieve pakketten) (2)	PO-REA 003
Alpenwatersalamander (2)	PO-REA 004
De ontwikkeling van de kikker	PO-REA 005
Kamsalamander	PO-REA 006
De kikker	PO-REA 007
DIEREN EN WATER	PO-DEW
bekken van Dijle en Zenne (waterkwaliteit)	PO-DEW 001
Vijverbiotoop (2)	PO-DEW 002
Leven op en om het water	PO-DEW 003
Leven in het water	PO-DEW 004
Riet-en watervogels	PO-DEW 005
Zoetwatervissen van België	PO-DEW 006
Nederlandse zoetwatervissen	PO-DEW 007
Biotische index aan de hand van de macro-invertebraten	PO-DEW 008
Druk leven in en rond het water (2)	PO-DEW 009
Waterplanten (6)	PO-DEW 010
Sloot en plas	PO-DEW 011
Bekken van de Maas (waterkwaliteit)	PO-DEW 012
Demerbekken (waterkwaliteit)	PO-DEW 013
De Das	PO-DEW 014
INSECTEN EN SPINNEN	PO-IES
Spinnen van België	PO-IES 001
Voorraanzicht van een spin	PO-IES 002
Sprinkhaan	PO-IES 003
Het leven van de honingbij	PO-IES 004
De honingbij (bouwschema, ontleedkunde)	PO-IES 005
Geelvlekheidelibel (2)	PO-IES 006
Koninginnepage (2)	PO-IES 007
Vlinders (onze dag- en nachtvlinders)	PO-IES 008
Onze vlinders	PO-IES 009
British butterfly identification chart	PO-IES 010
Caterpillars of butterflies	PO-IES 011
Caterpillars of moths 1	PO-IES 012
Caterpillars of moths 2	PO-IES 013
British butterflies (Fritillaries, tortoiseshells and their relatives)	PO-IES 014
British butterflies (Brown butterflies and their relatives)	PO-IES 015
British butterflies (The blues, coppers and hairstreaks)	PO-IES 016
British butterflies (The whites, skippers and swallowtails)	PO-IES 017

British hawk moth identification chart	PO-IES 018
Dagvlinders op hun voedselplanten	PO-IES 019
Dragonflies (libellen)	PO-IES 020
Geïllustreerde handleiding voor het lieveheersbeestjes kweeksetje	PO-IES 021
Wilde bijen in het bijenhotel	PO-IES 022
ZWAMMEN EN KORSTMOSSEN	PO-ZEK
Lichens and air pollution (klein)	PO-ZEK 001
Lichens and air pollution (groot)	PO-ZEK 002
Amethistzwam (2)	PO-ZEK 003
Vier seizoenen paddestoelen	PO-ZEK 004
Inheemse paddestoelen	PO-ZEK 005
Fungi	PO-ZEK 006
Some edible fungi	PO-ZEK 007
Some poisonous fungi	PO-ZEK 008
PLANTEN/BOMEN	PO-PEB
Geneeskrachtige planten	PO-PEB 001
Giftige planten - kruiden (2)	PO-PEB 002/1
Giftige planten – houtige gewassen (2)	PO-PEB 002/2
Naaldbomen en heesters	PO-PEB 003
Onze loofbomen	PO-PEB 004
Onze inheemse beschermde planten 1 tot 20 (3)	PO-PEB 005/1
Onze inheemse beschermde planten 21 tot 40 (3)	PO-PEB 005/2
Alpenplanten	PO-PEB 006
Trees	PO-PEB 007
Roses	PO-PEB 008
Inheemse bomen (2)	PO-PEB 009
Bomen om ons heen (zomer- winterprofiel) (2)	PO-PEB 010
Gewone dopheide (2)	PO-PEB 011
Wilde orchideeën	PO-PEB 012
Een boom vertelt zijn levensverhaal (dwarsdoorsnede) (2)	PO-PEB 013
Inheemse geneeskrachtige planten	PO-PEB 014
Keukenkruiden	PO-PEB 015/1
Keukenkruiden	PO-PEB 015/2
Planten waarvan wij leven	PO-PEB 016
Wilde planten voor bijen	PO-PEB 017
Aromatic herbs (2)	PO-PEB 018
Medicinal plants	PO-PEB 019
Kitchen garden	PO-PEB 020
Culinary herbs	PO-PEB 021
LANDBOUW/TUINBOUW/VEETEELT	PO-LTV
De dieren op de boerderij	PO-LTV 001
Machines in de land- en tuinbouw	PO-LTV 002
Groenten-, fruit- en sierteelt	PO-LTV 003

Ik draag een hele industrie (over alle toepassingen van een koe in de industrie)	PO-LTV 004
Er gaat niets verloren aan mij (over alle toepassingen van een varken in de industrie)	PO-LTV 005
Schapen (toepassingen)	PO-LTV 006
Landbouweducatie basisonderwijs: De melkweg	PO-LTV 007/1
Landbouweducatie basisonderwijs: De aardappelstraat	PO-LTV 007/2
Landbouweducatie basisonderwijs: De beenhouwersstraat	PO-LTV 007/3
Landbouweducatie basisonderwijs: Van tuin tot tafel	PO-LTV 007/4
Landbouweducatie basisonderwijs: De broodstraat	PO-LTV 007/5
Thuis composteren: tips voor een afvalarme tuin	PO-LTV 008/1
Thuis composteren: werking van het composteren	PO-LTV 008/2
Thuis composteren: verschillende systemen	PO-LTV 008/3
Farming and wildlife care for the countryside	PO-LTV 009
LANDSCHAPPEN / BEHEER	PO-LEB
De bescherming van de belangrijkste vogelgebieden in Europa	PO-LEB 001
Kleine landschappen	PO-LEB 002
Bedreigde landschappen algemeen (2)	PO-LEB 003
Bedreigde landschappen: natuurlijke bossen	PO-LEB 003/1
Bedreigde landschappen: de duinen	PO-LEB 003/2
Bedreigde landschappen: de polders	PO-LEB 003/3
Bedreigde landschappen: beekvalleien	PO-LEB 003/4
Natuurbeheer in waterrijke gebieden	PO-LEB 004/1
Natuurbeheer in beekvalleien (2)	PO-LEB 004/2
Natuurbeheer in heidegebieden	PO-LEB 004/3
Kalkgraslanden	PO-LEB 005
Natuur in het Hageland	PO-LEB 006
Het Geuldal, (Nl.) Limburgs landschap	PO-LEB 007
Het Geuldal ten zuiden van Epen	PO-LEB 008
Het Gooisch Natuurreservaat (2)	PO-LEB 009
De Limburgse natuurreservaten	PO-LEB 010
Demerbekken: Schulensbroek te Herk-de-Stad (2)	PO-LEB 011
Ons doel: behoud de poel! (5)	PO-LEB 012
Beheer in de reservaten	PO-LEB 013
Steun het reservatenfonds	PO-LEB 014
Natuurbehoud onze zorg sinds 1951 (2)	PO-LEB 015
Bermen	PO-LEB 016
Bekken van de Maas	PO-LEB 017
BIOTOPEN (FAUNA EN/OF FLORA)	PO-BIO
Onze heide	PO-BIO 001
Hooilanden (2)	PO-BIO 002
Houtwallen (2)	PO-BIO 003
Knotwilg (gebruik en natuur)	PO-BIO 004
Houtkant (gebruik en natuur)	PO-BIO 005

Behoud het bos(biotoop)	PO-BIO 006
In en rond de klimop	PO-BIO 007
Vogels in stadstuin	PO-BIO 008/1
Zwaluw, insecten en roofvogels	PO-BIO 008/2
Tegengaan vervuiling	PO-BIO 008/3
Kleine landschapselementen	PO-BIO 008/4
Het nu van insecten	PO-BIO 008/5
Tuin in de stad	PO-BIO 008/6
Hindernissen/verbindingswegen	PO-BIO 008/7
Zorgen voor de natuur	PO-BIO 008/8
On-kruid	PO-BIO 008/9
bloemenweide	PO-BIO 008/10
Een oase vol leven	PO-BIO 008/11
Natuur in de stad	PO-BIO 008/12
Meadows	PO-BIO 009
Chalk grassland	PO-BIO 010
Heathland	PO-BIO 011
Hedgerows	PO-BIO 012
Deciduous woodlands	PO-BIO 013
Sand dunes	PO-BIO 014
Waste grounds and weeds	PO-BIO 015
Fen and fen carr	PO-BIO 016
Bocages et prairies	PO-BIO 017
Fleurs de la pelouse calcaire (2)	PO-BIO 018
<i>EDUCATIE</i>	<i>PO-EDU</i>
Leefbare buurt (5)	PO-EDU 001
Geluidshinder / lawaai (5)	PO-EDU 002
Containerpark (2)	PO-EDU 003
Waterbesparing	PO-EDU 004
Als we nu niks doen, is het straks te laat! (2)	PO-EDU 005
De wonderen komen niet uit de lucht vallen (luchtvervuiling)	PO-EDU 006
Hun leefmilieu, uw zorg	PO-EDU 007
Oude geneesmiddelen	PO-EDU 008/1
Maak gebruik van het afval/containerpark	PO-EDU 008/2
Kwikbatterijen	PO-EDU 008/3
Afvalolie	PO-EDU 008/4
Periodiek systeem van de natuurlijke en kunstmatige elementen	PO-EDU 009
Periodiek systeem de elementen (2)	PO-EDU 010
Evolutie van de dieren	PO-EDU 011
Floepje en de lucht (3)	PO-EDU 012
Floepje en het water (3)	PO-EDU 013
Integraal waterbeheer: werken aan water	PO-EDU 014
Pak-je afval (3)	PO-EDU 015
Prijs Artous-Baillet Latour ter Bevordering van de gezondheid	PO-EDU 016
Reagentia-recycling	PO-EDU 017

Het grote landschapselement en het kleine landschapselement	PO-EDU 018
DIVERSEN	PO-DIV
Beschermde dieren	PO-DIV 001
Wereldboskaart	PO-DIV 002
Molens rond St-Truiden	PO-DIV 003
Minerals	PO-DIV 004
Natuurhulpcentrum Opglabbeek	PO-DIV 005
Soils of the world	PO-DIV 006
This year's most sensational perfume	PO-DIV 007/1
Cigarettes don't just kill people	PO-DIV 007/2
Safe sex starts here	PO-DIV 007/3
Dream car? (sustainable future)	PO-DIV 007/4
What makes bread rise and reindeer fly?	PO-DIV 007/5
Sterrenkaart	PO-DIV 008
Elsevier's invertebrate Fossils chart	PO-DIV 009
'Schadelijke' huisdieren	PO-DIV 010

Multimedia

Zie ook het andere aanbod in het documentatiecentrum.

CD-ROM	
AFVAL	
Professor Zevensteen: educatief project over afvalvoorkoming	CDR/BO-AFV022
BOS	
Mimi op reis in de boom	CDR/BO-BOS008
Oscar en de geheimen van het bos	CDR/BO-BOS009A.1-3
DIEREN	
Een beroemde wereldreiziger: lessenspakket over de zwaluw.	CDR/BO/SO-DIE035
Oscar ontdekt de bergen	CDR/BO-DIE036
De Wulp Neerpelt: Insectentuin (ook voor basisonderwijs)	CDR/SO-DIE007
Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg	CDR/KO/BO-DIE009
De tuinmannen en de kleine wereld in het groot	CDR/BO-DIE064
De tuinmannen en de sprong in het wilde weg	CDR/BO-DIE065
LAND- en TUINBOUW	
Pettson en Findus in de tuin	CDR/BO-LAN015
Oscar ontdekt de boerderij	CDR/BO-LAN016
LEEFMILIEU	

Het omgevingsboek	CDR/BO-LEE016
Floepje: Zwem en vlieg mee	CDR/KO/BO-SPE001
NATUUR	
Oscar in de vrije natuur	CDR/BO-NAT031
VERKEER	
Mobirom	CDR/BO-VER031
Met MOBIBOX aan zet! (ook geschikt 3 ^{de} graad basisonderwijs)	CDR/SO-VER017
Fred en de flessenfiets	CDR/BO-VER034
WATER	
Oscar duikt onder water	CDR/BO-WAT024
Water power	CDR/BO-WAT041
Antwerpse waterwerken	CDR/BO-WAT042
Zwem naar Afrika	CDR/BO-WAT043
Speurtocht naar het water	CDR/BO-WAT044
De bruisende zee	CDR/BO-WAT045
Watergeluiden	CD/BO-WAT046
VIDEO	
AFVAL	
Professor Zevensteen, professor in het voorkomen van afval	VID/BO-AFV022
Wees slim, vermijd afval!	VID/BO-AFV023
BOS	
'Ik wil groen' bosvriendelijk spelen.	VID/BO-BOS025
VERKEER	
School en mobiliteit	VID/BO-VER032
Het fietsexamen op de lagere school	VID/BO-VER 033
WATER	
"Het bronnenproject", voor een heldere kijk op water	VID/BO-WAT004
Water, het blauwe goud	VID/BO-WAT035
Floepje en het water. Floepje en de lucht	VID/KO-LUC001
DVD	
Kinderen hebben eigen spelregels	DVD/BO-VER035
SOS Klimaat	DVD/BO-KLI004.1-2